

Propi

***La politització de la immigració durant la campanya de
les eleccions municipals del 25 de maig de 2003***

Discurs polític i social a Barcelona, Premià de Mar i Vic

Ricard Zapata-Barrero

Grup de Recerca sobre immigració i innovació política (GRIIP)

Departament de Ciències Polítiques i Socials

Universitat Pompeu Fabra

(ricard.zapata@upf.edu)

Col·laborador de l'estudi

Carles Adamuz

Estudi finançat
Fundació Jaume Bofill

Octubre 2003

Índex

Agraïments.....	1
INTRODUCCIÓ GENERAL.....	2
PRIMERA PART: CONTEXTUALITZACIÓ	
1. Dimensió social: L'agenda local sobre immigració.....	5
2. Dimensió estructural: Els Consells d'Immigració.....	7
3. Dimensió política: Els Plans i Pactes Municipals d'Immigració.....	13
4. Diari de campanya del 9 al 24 de maig: El comportament discursiu dels partits polítics.....	18
SEGONA PART: L'ESFERA DE LA POLÍTICA	
1. Els Programes Electorals de Barcelona, Premià de Mar i Vic	
1.1. Introducció metodològica.....	25
1.2. Anàlisi estructural: <i>On apareix el tema de la immigració? Tractament transversal o secció específica?</i>	25
1.3. Anàlisi del contingut: <i>Com es tracta el tema de la immigració? Temes bàsics i propostes</i>	30
2. Els Discursos dels Partits Polítics de Barcelona	
2.1. Introducció metodològica.....	38
2.2. Anàlisi estructural: <i>Quant de temps es dedica a la immigració? Presència i absència del tema en les entrevistes.</i>	41
2.3. Anàlisi del contingut: <i>Freqüència de temes relacionats amb immigració.</i>	42
TERCERA PART: L'ESFERA DE LA SOCIETAT	
1. Introducció metodològica: Els Grups de Discussió.....	47
2. Principals marcs de referència: Contextos diferents amb un mateix discurs.....	50
3. Principals temes de l'agenda social: Política, Societat, Associacions, Valors (democràtics) i Estructura Bàsica.....	52
4. Balanç final: <i>A què es deu la situació actual? Com sortir-ne?</i>	61
BALANÇ FINAL: LA POLITITZACIÓ DE LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA.....	68
ANNEXOS	
ANNEX 1. Anàlisi de contingut dels programes electorals.....	75
ANNEX 2. Anàlisi del discurs dels partits polítics: dades absolutes.....	80
ANNEX 3. Principals arguments del debat dels actors socials.....	81
ANNEX 4. Balanç final dels actors socials.....	89
ANNEX 5. Notícies relacionades amb la temàtica d'immigració en els informatius.....	91

AGRAÏMENTS

Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC)

Victoria Camps, Consellera del CAC.
Jaume Tintoré, Secretari general del CAC.
Mònica Gasol, Redacció. CAC.

Barcelona

Valentí Río. Responsable operatiu del Pla d'Interculturalitat. Ajuntament de Barcelona.
Mohamed Chair. Associació Sociocultural IBN-Batuta.
Gassan Saliba. Departament d'Immigració. CC.OO.
Miquel Àngel Essomba. S.O.S. Racisme.
Juana Martínez. Càritas.
Joan Isard. FAVB.
Armand Giménez i Navarro

Premià de Mar

Carme Villarreal. Serveis Socials. Ajuntament de Premià de Mar.
M. Assumpta Fontanills. Coordinadora Premià per la Convivència.
Ana M. Medina. AVECA. Veïns i Establiments del Casc Antic.
Joaquim Fonts Ferrer. Coordinadora Premià per la Convivència.
Abdel Essamdi. Associació d'Immigrants de Premià de Mar.
Alba Moragues Portilla. Càritas.
Abdelah Ziz Elmouden. Mezquita Altauba.
Miquel Sabate. Esplai al Carrer.
Pere Pinyol

Vic

Trini Nogué. Gabinet d'Alcaldia. Ajuntament de Vic.
Helena Sánchez. Benestar Social. Ajuntament de Vic.
Enric Castellnou. Consell Comarcal d'Osona.
Encarna Bassas. AA.VV. Comunitat Plaça Osona.
Giovanni Muñoz. Associació d'Equatorians.
Joan Redorta. Càritas Arxipèstral de Vic.
Jamel. Centre Cultural Islàmic.
Carme Roquer. Associació Veus Diverses.

INTRODUCCIÓ GENERAL

Aquest estudi parteix de la premissa que a Catalunya estem en un procés de creació d'una societat multicultural. En aquest marc, s'interessa pel que nomenem com a *politització de la immigració*. Amb aquesta expressió signifiquem el procés mitjançant el qual la immigració entra a l'agenda política i social. És a dir, ens interessem tant per les preguntes *qui inclou i què s'inclou*, com per la pregunta *com s'inclou* el tema dins de l'esfera de la política a través del partits polítics i de la societat civil a través de les principals associacions i ONG que gestionen la immigració. L'estudi de la *politització de la immigració* analitza, doncs, com s'identifica i es defineix la problemàtica de la immigració per part de dos tipus d'actors: els actors polítics i els actors de la societat que treballen diàriament el tema i que per tant, suposem que tenen una relació més directa de la problemàtica. Partim de la hipòtesi que cada una de les esferes té una percepció diferent del tema, i que per tant, no identifica el problema amb els mateixos termes. Això suposa principalment que la interacció entre les dues esferes (la de la política i la dels actors socials col·lectius) es tensa perquè existeix una distància cada vegada més visible entre els interessos de l'esfera de la política i els dels que treballen el tema dins de la societat en general. Cada esfera té una percepció diferent sobre quins han de ser els temes prioritaris per a gestionar el procés de construcció d'una societat multicultural a Catalunya, però també estan supeditats a unes lògiques adquirides de les seves tasques que no acaben de servir per a gestionar aquestes noves situacions.

L'**objectiu general** d'aquest estudi es analitzar per separat cada una d'aquestes esferes amb l'objectiu de vincular-les en un segon moment. La nostra **unitat d'anàlisi** es la interacció que existeix entre l'esfera de la política i l'esfera de la societat al voltant de la immigració. Concretament, ens interessa analitzar aquesta relació des de la societat fins a la política. A saber, quina es la percepció que té la societat de com l'esfera de la política està tractant el tema, i com efectivament l'esfera de la política l'està abordant.

L'**objectiu concret** és analitzar la relació triangular entre eleccions, immigració i partits polítics. Es pretén descriure el procés d'inclusió del tema analitzant la **campanya electoral municipal del 25 de maig del 2003 a Barcelona, Premià de Mar i Vic**. L'estudi té dos nivells d'anàlisi, amb una pregunta bàsica per a cada nivell.

Nivell d'anàlisi	Pregunta bàsica	Descriptor
Nivell 1 Discurs dels partits polítics	<i>Com afecta el tema de la immigració al discurs dels partits polítics?</i>	A partir de l'anàlisi dels discursos, inferirem quines són les "coalicions / aliances" i les divergències / diferències entre partits, els temes bàsics i les tensions en l'argumentació. Què diuen? Com ho diuen? Quina importància ocupa la immigració en el discurs dels partits?
Nivell 2 Percepcions dels actors socials	<i>Quina es la percepció que tenen els diferents actors socials sobre el que diuen i el que fan els partits en matèria d'immigració?</i>	Com els diferents sectors de la societat civil, tant procedent de la immigració com de les ONG compromeses amb la immigració, perceben els discursos i el comportament dels partits durant la campanya electoral local del 25 de maig del 2003

Tenint en compte els dos nivells d'anàlisi i les dues preguntes bàsiques, existeixen dos pilars bàsics de l'estudi, representats a la següent taula:

<i>Actors políticament actius</i> Partits polítics	<i>Actors políticament passius</i> Associacions d'immigrants i ONG
Anàlisi del discurs dels diferents partits polítics amb representació municipal, a partir de diverses fonts d'informació: • Programes electorals. • Entrevistes a la premsa (<i>Avui, El País, El Periódico, La Vanguardia</i>) dels caps de llista per a Barcelona • Debat i entrevistes a <i>TV3, C33, BTV, La 2</i>. • Notícies sobre immigració als informatius (<i>TV3, K3/33, TVE a Catalunya, Antena 3 i BTV</i>) durant la campanya electoral.	Anàlisi de la percepció que tenen els actors socials (associacions d'immigrants, ONG, associacions de veïns, sindicats, etc.), del que han dit i fet els partits polítics entorn a la immigració durant les eleccions municipals del 25 de maig de 2003 a través de 3 Grups de Discussió (Barcelona, Premià de Mar i Vic)

Des d'un punt de vista metodològic hem utilitzat diverses tècniques de l'anàlisi qualitatiu. Com sabem aquestes tècniques són útils perquè marquen tendències clares del comportament discursiu. Hem utilitzat des de grups de discussió per a l'esfera de la societat civil, fins a anàlisi de contingut i del discurs per les diferents fonts d'informació dels partits polítics (programes, debats, entrevistes). Anirem presentant les tipologies i sistema de categories, la forma d'organitzar la informació, en unes primeres parts introductòries metodològiques.

La selecció de les tres ciutats (Barcelona, Premià de Mar, Vic) es justifica pel tema de l'estudi. Més endavant, en fer l'agenda local de la immigració donarem més justificacions. El que podem dir ara es que a les tres ciutats la immigració es un tema viu, que preocupa tant a la política

com a la ciutadania, i a les entitats que formen el teixit social. Tanmateix els partits polítics de cada ciutat també tenen en els seus programes i discursos la immigració dins de la seva agenda política. A les tres ciutats s'han produït conflictes que han transcendit l'àmbit del seu propi territori durant la darrera legislatura. Per tant, ja hi ha hagut oportunitat d'interacció directe (i conflictes) entre l'esfera de la política i la societat sobre els millors procediments per a solucionar els conflictes.

PRIMERA PART: CONTEXTUALITZACIÓ

Abans de presentar els resultats de l'estudi pròpiament dit, es important poder tenir tots els elements contextuals bàsics. A continuació presentarem per a cada una de les tres ciutats (Barcelona, Premià de Mar i Vic) les següents dimensions: dimensió Social (agenda local sobre immigració durant la darrera legislatura local), Estructural (Noves estructures participatives creades dins de l'administració local exclusivament dedicada a la immigració), Política (Programes i plans d'immigració local, Pactes entre partits, declaracions conjuntes, etc.), i Diari de la campanya i resultats electorals

1. Dimensió Social: l'agenda local sobre immigració

Barcelona

Immigrants en situació irregular, escenari de protestes contra la legislació i pacte d'immigració

L'arribada d'immigrants, molts d'ells en situació irregular i sense feina, i l'entrada en vigor a principis de l'any 2001 de la Llei d'estrangeria va provocar que Barcelona fos l'escenari en els darrers quatre anys de diversos fets de gran importància social, com ara el **tancament** d'indocumentats a les **esglésies** de Santa Maria del Pi i de Sant Agustí en demanda de papers. Però són molts els esdeveniments produïts a la ciutat comtal des que un any abans de les eleccions municipals del 1999 saltes la polèmica dels "**nens del carrer**", menors d'origen magribí que malvivien pels carrers de Barcelona, esnifaven cola i, bàsicament, es dedicaven a delinquir per sobreviure, sovint captats per màfies. La falta de seguretat a Ciutat Vella es va identificar llavors amb part de la immigració i les enquestes ciutadanes fetes per l'Ajuntament van demostrar any rere any que cada vegada els barcelonins estaven més preocupats per la seguretat, i per la immigració. Després vingueren altres fets l'any 2000 (patrulles urbanes de comerciants paquistanesos, el conflicte de les mesquites, l'assentament a plaça Catalunya). Però va ser el gener del 2001, tres dies abans que entres en vigor la Llei d'estrangeria ideada pel PP, quan 300 immigrants "sense papers" van tancar-se a l'església del Pi com a mesura de pressió dels que estaven "fora de la Llei". Després del Pi varen venir més esglésies i la tancada es va generalitzar. El conflicte fou llarg i no va acabar fins que a principis de març, amb la mediació del Síndic de Greuges, els 700 sense papers tancats van accedir en la seva protesta a canvi del compromís del central d'interpretar tan àmpliament com fos possible" les causes excepcionals de regularització d'immigrants. Dos anys després d'aquell acord amb la Delegació del Govern es difícil saber el nombre d'immigrants que finalment van ser regularitzats arran d'aquell conflicte. L'estiu del mateix any (2001) una nova onada de subsaharians (més d'un centenar) van instal·lar-se a Barcelona i, com en l'anterior o gairebé, van ocupar la plaça Catalunya. L'Ajuntament els va desallotjar i van acabar arraconats a la plaça André Malraux, d'on els van tornar a fer fora: alguns van ser expulsats i els altres van acabar els seus recorreguts a un dispositiu de la Creu Roja i Càritas, però cap no va aconseguir papers.

Mentrestant, i el desembre de 2002, tots els partits amb representació al consistori barceloní aprovaven per unanimitat un **pacte per la immigració** recolzant un **pla municipal d'immigració** amb un clar compromís de consens sobre totes les qüestions relacionades amb la immigració. Els esdeveniments es van anar succeint fins arribar a la primavera del 2003 amb, sobretot, un punt calent: les **casernes de Torras i Bages a Sant Andreu** que, a punt de ser desallotjades també eren les diferents ONG les que estudiaven com ajudar les més de 400 persones que malvivien enmig d'unes condicions insalubres en aquestes antigues instal·lacions militars que tenen previstes ésser enderrocades. Quan aquest fet es va fer públic, portaven diversos mesos en aquesta situació però, abans, excepte els veïns, ningú no tenia notícies de la situació. Diversos requeriments del Ministeri de Defensa per tal que es desallotges les casernes van fer recular a més d'un veí en el seu intent d'ajudar els immigrants. Mentrestant, l'alcalde Joan Clos era escridassat per veïns de Sant Andreu durant la

campanya electoral, contraris a la inseguretat i a la insalubritat que provocaven les casernes. La reacció de l'Ajuntament fou, conseqüentment, l'exigència a Defensa de desallotjar les antigues dependències militars. I els immigrants, novament, estaven al punt de mira.

Premià de Mar

Fractura social entorn als esdeveniments i el trasllat de la Mesquita

Durant els mesos de gener a setembre del 2002, es produïa un fet fonamental per entendre el context social de Premià de Mar: l'oposició veïnal al trasllat d'una mesquita. La comunitat musulmana del municipi es reunia, durant tretze anys, en un pis del carrer Verge de Núria, del que va ser desallotjada la mesquita el novembre de l'any 2001. Seria aleshores quan la comunitat musulmana va comprar un terreny a la zona del centre (carrer Joan Prim). Davant d'aquest fet, els veïns van presentar 5.000 signatures, per la qual cosa l'Ajuntament va decidir la supressió de la llicència i la negociació amb la comunitat musulmana per a un nou emplaçament alternatiu de la futura mesquita.

A principis de l'any 2002, l'Ajuntament proposava el trasllat de la mesquita a la zona industrial de Banyeres, però els veïns d'aquesta zona entregaven 700 signatures en contra d'aquesta iniciativa. Les parts arribaven a un acord de caràcter preliminar el febrer del 2002 en què es concedia als musulmans el permís fins al juny per tal de poder practicar el culte a la vella escola "Voramar". Emperò, el 16 d'abril del mateix any, l'Ajuntament trencava el diàleg amb la comunitat islàmica "Mezquita Attuba", donant-li 48 hores per desallotjar el local de "Voramar". Davant d'aquest conflicte, es van produir diverses reaccions a nivell polític. D'una banda, Pasqual Maragall advertia que els incidents de Premià "no són anecdòtics" i acusava la dreta d'aprofitar-se de la immigració electoralment. D'altra banda, Josep-Lluís Carod-Rovira exigia "l'expulsió d'aquells imams, com els de Premià de Mar, que atempten contra la democràcia en defensar valors antidemocràtics i en tractar d'inculcar-los als seus fidels seguidors".

L'aleshores alcaldessa de Premià, la socialista M. Jesús Fanego, admetia una fractura social al municipi i reclamava als governs Central i autonòmic que s'impliquessin en la cerca de solucions davant els constants brots de caràcter racista. Davant d'aquesta situació de conflicte social i després de nombroses reunions, l'Ajuntament i la comunitat musulmana varen signar un acord el 5 de setembre en què es cedia les aules de l'escola "Voramar" per 15 anys no prorrogables i, alhora, la comunitat traspassava el solar del carrer Prim. I, mentrestant, la llicència de construcció que els havia estat concedida als musulmans restava congelada. Aquesta resolució va ser interpretada per ICV, sòcia llavors de govern juntament amb el PSC i ERC, com una concessió a la protesta veïnal. A més, els ecosocialistes donaven suport al manifest de la Coordinadora Premià per a la Convivència, que criticava el govern per haver allargat innecessàriament el conflicte i haver cedit davant la voluntat d'alguns veïns en detriment dels drets de la comunitat islàmica. Aquest malestar es va arrossegar fins al setembre de l'any passat, quan ICV trencava el pacte arran de les desavinences amb els socialistes per un tema urbanístic i deixava el PSC i ERC en minoria. Aquest enrenou per la ubicació de la mesquita i el descontentament per l'actitud del govern municipal va propiciar la creació d'un partit polític, Veïns Independents de Premià (VIP), que liderava Manuel Pizarro, i que va obtenir, sorprenentment, un regidor en les passades eleccions municipals del 25 de maig de 2003.

Vic

L'aparició del populisme polític

Un dels fets socials més destacables a la ciutat de la comarca d'Osona va ser el naixement de la Plataforma Vigatana, un partit polític que apareix amb un discurs clarament contra-immigrant, i que va iniciar el més de març de 2002 els tràmits per consolidar-se com alternativa política al municipi. El partit populista, embrió de la Plataforma per Catalunya (PxC) -presidida per l'ultradetrà i excomponent de Fuerza Nueva, Josep Anglada-, es va constituir en un acte ple de polèmica realitzat en un edifici municipal cedit a la Plataforma pel propi Ajuntament, encapçalat per Jacint Codina (CiU).

La Plataforma Vigatana té la pretensió d'ocupar un espai a la vida política municipal advertint sobre els riscos de la presència desmesurada de persones immigrades, la qual cosa suposa una amenaça per a la Catalunya cristiana. A més, relacionen aquesta presència amb la degradació d'alguns barris, l'increment de la

inseguretat, l'abús en l'ús del recursos socials per part d'aquest col·lectiu i el perill que representa l'anomenada "invasió silenciosa" i que suposa l'augment de nens i nenes de famílies marroquines. Per citar un exemple explícit d'aquests posicionaments, l'apartat 5 de la declaració del PxC ("Immigració i islam") considera que "les onades massives d'immigració il·legal augmenten la delinqüència, l'atur i la despesa social, plantegen conflictes lingüístics, religiosos i culturals, així com bosses de pobresa i marginació, constituint una seriosa amenaça per a la identitat i la cohesió social de Catalunya". A més, proposa que "fomentarà la repatriació de la població islàmica i a tal efecte proposarà les corresponents reformes legals i constitucionals per tal de retirar la nacionalitat i reduir la presència islàmica a "casa nostra" fins a nivells que el poble català consideri "tolerables".

Aquest grup polític (PxC) es defineix com un partit català, democràtic i europeu, que representa l'autenticitat de les arrels històriques de Catalunya i que té "els seus pilars doctrinals en la tradició catalana", defensant "el projecte del sentit comú". La seva pretensió es representar "aquells ciutadans que no es senten representats pels partits de sempre", i s'inspira en l'humanisme cristià, no apel·lant "a cap ideologia", és a dir, a la ideologia sense ideologia.

A les darreres eleccions municipals de 25 de maig a Vic va obtenir la xifra de 1.229 vots, el 7,51% dels vots, amb un regidor al consistori. Però no va ser només aquest municipi el que va tenir la sorpresa del naixement i l'efecte electoral d'aquest partit polític de caràcter populista. En aquest sentit, la PxC també va obtenir representació a localitats com Manlleu, Cervera o El Vendrell (amb un regidor, respectivament) i també van veure reflectit, conseqüentment, aquesta situació fins ara nova en una societat com la catalana. Caldrà veure quina plasmació té aquest partit a les properes eleccions autonòmiques del proper més de novembre de 2003.

2. Dimensió estructural. Els Consells d'Immigració.

En aquest capítol descrivim per separat i després comparativament les estructures participatives que s'han creat per tal de gestionar el tema de la immigració.

Barcelona: Consell Municipal d'Immigració de Barcelona (CMIB)

El Consell Municipal d'Immigració de Barcelona (CMIB) es constitueix el desembre de 1997 com a òrgan de participació format per representants de les entitats d'immigrants, els representants dels grups polítics del Consistori, persones expertes en el tema de la immigració i tècnics municipals, amb la funció d'afavorir la participació dels immigrants a la vida municipal en tots aquells aspectes que els afecten.

El CMIB disposa de les seves Normes reguladores (editades en sis llengües), en les quals s'especifiquen els objectius i les funcions del propi Consell, alhora que s'hi concreten l'organització i els òrgans de participació pels quals es regeix. Resumint

Objectius: El CMIB compta amb quatre objectius bàsics:

1. Vetllar pel foment de l'associacionisme
2. Vetllar perquè existeixi presència de tots els col·lectius d'immigrants en aquest òrgan de participació.
3. Cooperar activament amb l'Ajuntament de Barcelona per desenvolupar, seguir i avaluar la política municipal envers els assumptes d'interès per al benestar i la qualitat de vida d'aquest sector de població.
4. Estudiar i emetre informes sobre temes d'interès per a persones immigrades.

Composició: la xarxa institucional

A més dels representants de l'Ajuntament, poden formar part del Consell els representants d'associacions i federacions d'immigrants, i associacions veïnals, cíviques, sindicals i culturals representatives de l'àmbit territorial de la ciutat de Barcelona, i que disposin de vocalies i/o agrupacions específiques del sector de població immigrant¹

Participació. 1998-2001				
Serveis	1998	1999	2000	2001
Entitats representades	16	16	24	24
Persones participants	25	25	35	45

Font: Direcció de Planificació, recerca i desenvolupament. Sector de Serveis Personal. Ajuntament de Barcelona

El CMIB està format per la presidència (alcalde, Joan Clos i Matheu), vice-presidències, i el Consell Plenari. A més, els regidors i regidores de cadascun dels grups polítics municipals designats per l'alcalde, un representant de cada associació membre del Consell, un representant de cada associació que forma part del Consell en qualitat d'observador/a, membres observadors designats per l'alcalde, i tècnics municipals. Sense bandejar la Secretaria Tècnica i els diversos grups de treball. Es reuneix en sessió ordinària dos cops l'any.

La **composició** actual del Consell Plenari es la següent:

1. Els **regidors/es** en representació de cada un dels diferents grups polítics municipals, designats per l'alcalde.
2. Els representants de cada una de les **associacions, entitats**, que amb data 14 de juliol de 2003 integren el Consell.
3. Diverses **entitats observadores** i els seus representants en les sessions del Plenari, designats per l'alcalde.
4. **Tècnics municipals**.

Es compta amb una **Comissió Permanent**, que es reuneix un cop cada dos mesos, i que està constituïda, a més de la Presidència, les Vice-presidències, i els tècnics municipals, i pels representants d'entitats.

El següent quadre llista els actors que conformen, per tipus i estatus, el Consell Plenari del CMIB.²

¹ Per pertànyer al CMIB, les entitats hauran de sol·licitar i acomplir les següents condicions: d'una banda, estar legalment constituïdes i declarades com a entitats sense afany de lucre; de l'altra, acreditar activitats continuades, com a mínim en els dos anys anteriors a la seva sol·licitud d'incorporació al Consell.

² No es tenen en consideració els partits polítics, perquè hi estan tots presents a través dels regidors en representació de cada un dels diferents polítics municipals (PSC, CiU, PP, ERC i ICV). Tanmateix es llisten el conjunt d'associacions i ONG i també d'organitzacions d'interès que en formen part (a data 14 de juliol de 2003).

Tipus d'actor		
	<i>Associacions i ONG</i>	<i>Organitzacions d'interès</i>
Representants (a 14 juliol 2003)	AEJGE, Associació d'estudiants i joves de Guinea Equatorial	(*) Departament d'Immigració.
	(*) Associació de residents xinesos a Catalunya	CC.OO. Barcelonès
	Asociación Amical de los Inmigrantes Marroquíes en Cataluña	(*) UGT. Unió General de
	Asociación Cultural Rhombe	Treballadors
	(*) Asociación Cultural Riebpua-Comunidad Bubi en Catalunya	Federació d'Associacions de Veïns
	Asociación Cultural y Social y Arte Culinario de Honduras	de Barcelona
	Asociación de Amistad de las Mujeres Filipinas	
	(*) Asociación de Ecuatorianos en Catalunya	
	(*) Asociación de la Comunidad Dominicana en Catalunya	
	Asociación de Mujeres E'waiso Ipola	
	Asociación de Nubios en Catalunya	
	Asociación de Residentes Senegaleses en Catalunya	
	(*) ASOPXI, Associació suport a les organitzacions populars xilenes	
	(*) Associació Catalunya - Líban	
	Associació Mei al Hanan	
	(*) Associació Sociocultural Ibn-Batuta	
	Associació Wafae de Llengua i Cultura Àrab	
	Associació Xinesa Catalana d'Intercanvi Cultura i Amistat	
	ATIME-CATALUNYA, As. de Trabajadores e Inmigrantes Marroquies en España	
	Casal Argentí De Barcelona	
	(*) Centro Filipino-Tuluyan San Benito	
	(*) Centro Peruano de Barcelona	
	Colectivo Tripartito (ANGOLA-CONGO-RD. CONGO)	
Observadors	DOSMUNDOSMIL	
	FCIC, Federació de Col·lectius Immigrants a Catalunya	
	W.P.A, WRIGHTS PROTECTION ASSOCIATION	
	ASOCROM, As. Romanesa de Catalunya	
	Associació de Joves Argelins de Catalunya	
	Associació de treballadors Pakistanesos	
	Centro de orientación cultural Pakistani	
	Consell Islàmic Cultural de Catalunya	

Llista pendent de renovació i subjecte als canvis productes de les eleccions municipals del passat més de maig 2003

() Entitats que formen part de la Comissió Permanent del CMIB.*

Consell Municipal per la Convivència de Premià de Mar (CMCP)

El Consell Municipal per la Convivència de Premià de Mar (CMCP) es presenta el 14 de gener de 2003³ i es configura com a un organisme de participació per al tractament dels aspectes que fan referència al respecte i a la convivència entre les persones, i la defensa dels drets i deures que es tenen com a ciutadà.

El CMCP té caràcter consultiu i assessor i, en conseqüència, en cap cas no podrà substituir ni assumir competències pròpies dels organismes representatius.

Objectius: El CMCP té com a objectius els següents:

1. Ser observatori social, mantenint un diàleg entre l'administració municipal i els diferents interlocutors socials, en matèria de ciutadania, convivència i immigració.

³ En aquesta sessió es va realitzar l'adhesió i inscripció de les entitats del municipi al Consell. Posteriorment es va realitzar una moció presentada pels grups municipals PSC, ICV, ERC i CiU d'Adhesió a la Xarxa de Pobles i Ciutats dels Drets Humans que va ser aprovada per tots els grups municipals.

2. Promoure actuacions que garanteixin els drets i les llibertats i afavoreixin la integració social de les persones.
3. Fomentar el diàleg intercultural i la convivència.
4. Sensibilitzar la població sobre les diversitats culturals com a riquesa basada en la convivència i el respecte mutu.

Funcions: Les funcions del CMCP són les següents:

1. Aportar, des del teixit associatiu, entitats i administracions, informació de la realitat social, necessitats i experiències que resultin d'utilitat per a la cohesió social.
2. Analitzar la informació que arribi al Consell tenint en compte les causes i les repercussions socials.
3. Proposar vies de resolució de conflictes, actuacions que millorin o potenciïn la convivència, així com campanyes de sensibilització en els temes que ho requereixin.
4. Impulsar l'assoliment dels drets i deures de tots els ciutadans i ciutadanes residents a la vila.
5. Acordar i consensuar línies de treball i propostes d'actuació conjunta.

El CMPC canalitzarà i, si s'escau, donarà curs als informes, acords, propostes i estudis que es desitgin elevar a la consideració dels òrgans municipals competents, mitjançant proposta de la regidoria de Serveis Socials. Els acords, informes, propostes i estudis elaborats pel Consell tindran un caràcter no vinculant per a l'Ajuntament però, tanmateix, aquest determinarà les línies generals de les seves polítiques tenint en consideració les propostes que el CMPC formuli.

Composició: xarxa institucional

El CMPC està integrat per persones nomenades per l'alcalde/ssa-president/a de l'Ajuntament de Premià de Mar, a proposta dels grups municipals i entitats per les que es preveu representació, dels nomenaments i cessaments de les quals es donarà compte en el si del Ple Municipal.

Els òrgans del Consell són:

1. El Plenari, format per:

- a) Presidència: l'Alcalde/ssa de Premià de Mar.
- b) Vice-presidència: el/la regidor/a delegat/a de Serveis Socials, o el/la que en el seu dia tingui atribuïdes les competències sobre immigració.
- c) Vocals: el/la regidor/a delegada de Participació Ciutadana, o el/la que en el seu dia tingui atribuïdes les competències sobre immigració.
- d) Un/a representant de cada grup municipal constituït.
- e) Un/a representant de cadascuna de les associacions o entitats ciutadanes sense ànim de lucre que tinguin entre els seus objectius potenciar la convivència entre les persones, treballar per la relació intercultural, actuacions en matèria d'immigració, etc.; objectius que responguin als d'aquest mateix Consell. Aquestes associacions hauran d'estar inscrites en el Registre Municipal d'Entitats.
- f) Fins al 20% del total de vocals, com a persones que a títol individual expressen la seva voluntat de formar part del Consell.
- g) Dues persones de reconegut prestigi que, per la seva trajectòria personal o professional en aquest àmbit, puguin fer aportacions d'interès.

Formaran part del Plenari amb veu, però sense vot:

- a) El/la cap del departament de Serveis Socials.
- b) El/la tècnic/a responsable d'Immigració.

2. La Presidència i Vice-presidència. La Presidència pot delegar les seves competències a la Vice-presidència i són funcions seves:
 - a) Convocar i presidir les sessions.
 - b) Fixar l'ordre del dia
 - c) Ostentar oficialment la representació del Consell

3. La Secretaria Tècnica: L'alcalde/ssa designarà la persona que desenvoluparà les tasques de la Secretaria Tècnica, que assumirà les funcions pròpies de la gestió administrativa del Consell. Aquesta persona tindrà veu però no vot a les sessions del Consell. Les seves funcions són:
 - a) Tramitar les convocatòries
 - b) Estendre acta de les sessions, el contingut de les quals constarà en el llibre d'actes del Consell i se n'enviarà còpia als seus membres.
 - c) Fer el seguiment i l'actualització del registre de membres.
 - d) Altres funcions que li puguin ser encomanades per la Presidència o pel mateix Consell.

El següent quadre llista els actors que conformen, per tipus, el Consell Plenari del CMCP⁴.

Tipus d'actor		
<i>Associacions i ONG</i>	<i>Organitzacions d'interès</i>	<i>Administració Pública</i>
Segle XXI, Grup de Suport a la Gent Diferent	UGT. Unió Territorial del Vallès Oriental i El Maresme	Biblioteca Municipal de Premià de Mar
Coordinadora Premià per la Convivència	Càritas de la Parròquia de Sta. Maria de Premià de Mar	Guardia Civil EDATI
CONEX	AA.VV. Tarter-Maresme	Oficina del Català. Consorci per a la Normalització Lingüística
MEM. Moviment Educatiu del Maresme	AA.VV. Banyeres-Solimar-Nou Premià	
Escola d'Adults	AVECA	
Creu Roja de Premià	CTC "La Confederació"	
Mesquita Altauba	Càritas Sant Cristòfol	
Associació d'Immigrants de Premià de Mar		
Associació Creixent		
Mosu Kafou		
EASU		
SOS Racisme		
Justícia i Pau		

Fòrum Intercultural de Vic (FIV)

El Fòrum Intercultural de Vic (FIV) es constitueix el dia 8 de juliol de 1997 com a resultat d'una situació a la ciutat en què el fenomen migratori, que va començar fa més de deu anys, esdevé un fet evident i es constata la diferència i, fins i tot, en algunes ocasions, la incomunicació entre

⁴ Igual que per Barcelona, estan també presents tots els partits polítics amb representació. Darrera actualització del 2002.

dues poblacions: l'autòctona i la immigrant magribina, l'increment de la qual ha estat molt significatiu.

Objectius: Els objectius del FIV en el moment de la seva creació i avui vigents són els següents:

1. Ser un mitjà d'integració mútua en una realitat respectuosa, interactiva i compartida
2. Oferir un marc de formació que possibiliti un coneixement sobre qüestions interculturals.
3. Oferir un marc de reflexió i debat entorn el fet immigratori.

Composició: xarxa institucional

El FIV està compost per la Presidència (l'alcalde), representants de la Comissió Informativa (formada per representants dels diferents grups polítics municipals), ONG, institucions sectorials (sanitat, educació, serveis socials i d'altres), representants de les associacions de pares, associacions de veïns (AA.VV.), representants dels col·lectius religiosos, el secretari comarcal de sindicats, i els delegats d'alcaldia.

El següent quadre llista els tipus d'actors que conformen el Consell Plenari del FIV.⁵

Tipus d'actor		
<i>Associacions i ONG</i>	<i>Organitzacions d'interès</i>	<i>Administració Pública</i>
AMIC	AA.VV. Serra de Sanferm	Consell Municipal d'Educació
Casal Obert del Casal Claret	AA.VV. Sentfores	Universitat de Vic
Juristes sense Fronteres	AA.VV. Comunitat Plaça Osona	Càtedra UNESCO
Creu Roja	AA.VV. Santa Anna	Formació d'Adults
Oratge	AA.VV. Sant Pere	Normalització Lingüística
Associació Tapis	AA.VV. Plaça dels Màrtirs	Guàrdia Urbana
Escola Concertada	AA.VV. La Calla	Mossos d'Esquadra
Escola Pública	AA.VV. Horta Vermella	CAP-Osona El Remei
Centre Cultural Islàmic	AA.VV. Veïns del Sucre	CAP-Osona ABS Nord
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya- Delegació d'Osona	AA.VV. Caputxins	Urbanisme
Agrupacions Independents d'Osona	Bisbat de Vic	
	Església Evangelista	
	Testigos Cristianos de Jehová	
	CC.OO.	
	SICO	
	UGT	
	USOC	

⁵ Igual que per Barcelona i Premià de Mar estan també presents tots els partits polítics amb representació. Darreres dades disponibles de juny de 1999

Xarxa institucional de participació: una comparació entre Barcelona, Premià de Mar i Vic

A continuació s'analitza comparativament el percentatge de participació per tipus d'actors (Associacions i ONG / Organitzacions d'interès / Administració Pública):

Actors (per tipus) als Consells de Participació

Consell de Participació	Associacions i ONG	Organitzacions d'interès	Administració Pública
CMIB	31	3	-
CMCP	13	9	3
FIV	11	16	9

Nota: Els partits polítics tenen representació a tots els Consells. Per tant no estan comptabilitzats en la taula

Font: Elaboració pròpia

La taula mostra el nombre d'actors per tipus sobre el total que participen en cadascun dels Consells. En aquest sentit, observem el següent:

- **Barcelona - CMIB:** No participen actors de l'Administració Pública pròpiament dita. La majoria d'actors són Associacions i ONG (31) seguits de lluny per les Organitzacions d'interès (3).
- **Premià de Mar - CMCP:** Sí participen actors de l'Administració Pública (3), encara que minoritàriament. Els majoritaris són, de nou, les Associacions i ONG (13), seguits de les Organitzacions d'interès (9).
- **Vic - FIV:** Igual que en Premià de Mar, sí que participen actors de l'Administració Pública (9), però també són el nombre menor. Els primers són les Organitzacions d'interès (16) i, els segons, Associacions i ONG (11). Les organitzacions d'interès, per tant, tenen un major pes.

3. Dimensió política. Els Plans i Pactes Municipals d'Immigració

L'únic municipi que no té elaborat un pla municipal d'immigració es Vic. Tanmateix, sí que existeix el Pla Comarcal d'Immigració d'Osona de juliol del 2001, en què hi col·labora el Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya (entitat gestora del Pla), el Consell Comarcal d'Osona i l'Ajuntament de Vic. En aquest sentit, només es prenen en consideració els plans d'immigració locals per als municipis de Barcelona i de Premià de Mar.

Pla Municipal d'Immigració de Barcelona (PMIB)

El Pla Municipal d'Immigració de Barcelona (PMIB) es va aprovar el dia 20 de desembre de 2002, previ acord de tots els grups municipals presents al Consistori, i la seva presentació pública va coincidir amb el Dia Mundial de la Immigració.

El PMIB no es el primer Pla municipal relatiu al fenomen de la immigració que es fa a Catalunya, però cal destacar la seva importància per dos elements bàsics. *En primer lloc*, perquè es el resultat d'un consens polític que es va traduir en el recolzament per unanimitat de totes les forces polítiques amb representació al consistori. Un consens que no es limita a la simple aprovació del

Pla, sinó que també inclou la fase de direcció i de seguiment. En aquest sentit, es crea una Comissió Política d'Immigració constituïda pel cap de cada grup amb representació, i amb unes funcions de consensuar les línies estratègiques d'avanç, establir els objectius específics que cal desenvolupar en el període que es determini i fer l'avaluació global del programa. I això també es fa de forma participativa, a través del CMIB i el Grup de Refugiats i Estrangers del Consell Municipal de Benestar Social.

El Pla no vol limitar-se a un simple acord intern, sinó que vol impulsar un "acord social sobre la immigració" on hi hagi una vessant externa de caràcter institucional que impliqui tant l'Ajuntament, com l'Administració de l'Estat i la Generalitat, però també un acord de tots els actors. *En segon lloc*, perquè afecta el principal municipi de l'àrea on existeix una major concentració d'immigrants.

En sessió plenària del Consell Municipal de l'Ajuntament de Barcelona del dia 20 de desembre de 2002 es va aprovar per unanimitat el dictamen sobre el Pla Municipal d'Immigració. L'acte va ser presidit per l'alcalde Joan Clos, i va comptar amb l'assistència dels presidents dels grups Joan Puigdollers (CiU), Emilio Álvarez (PPC), Jordi Portabella (ERC-EV), Imma Mayol (ICV), així com la cinquena tinenta d'alcalde i responsable de Benestar Social, Núria Carrera, i el regidor Ernest Maragall.

En aquesta sessió, els diferents presidents dels grups municipals varen expressar els seus punts de vista sobre aquest assoliment d'un consens i que va ser fruit d'un treball previ i intens de quinze mesos en què tots els grups municipals haguessin sabut donar prioritat als punts d'acord per damunt de les diferències partidistes. En aquest sentit, els diferents posicionaments quant a aquesta qüestió varen ser, resumidament, els següents (*Acte de la Sessió Plenari del Consell Municipal del 20 desembre del 2002, CP 10/02*):

Imma Mayol (ICV) va expressar la seva satisfacció del seu Grup en arribar a aquest acord entre totes les forces polítiques del Consistori. Mayol considerava que això ha servit per crear una cultura comuna que garanteix que no es farà una instrumentalització partidista d'un fet tan important. Jordi Portabella (ERC) posava de relleu la seva importància, i confiava en què aquest consens assolit continuaria en tots els documents que elabori i aprovi la Comissió per a la Immigració. Emilio Álvarez (PPC) es va mostrar molt satisfet de l'esforç de consens molt notable, amb cessions per part de tots encara que no en les conviccions de cadascú. Joan Puigdollers (CiU), també satisfet, afegia que s'havia pogut passar de reclamar papers per a tothom, a reconèixer que cal aplicar el marc legislatiu actual i treballar per a la integració de la immigració en una societat que no es neutra, sinó que es catalana i que té uns valors democràtics, occidentals i lingüístics. Observava però, que després d'aquest pacte polític, calia un pacte ciutadà i que, en aquest cas,

restava encara molta feina per fer. Núria Carrera (PSC) es va congratular d'haver-se pogut elaborar un pla de molta envergadura política i molta ambició. A més, va comentar que el Pla que es portava a aprovació estava basat en el convenciment que Barcelona vol afavorir la cohesió social, defensar els valors de la diversitat i la convivència i la prevenció de les situacions de conflicte. Assenyalava, també, la necessitat de finançament, en el context del marc legislatiu existent. Finalment, l'alcalde Joan Clos considerava que se sentia perfectament representant de les intervencions precedents i valorava la importància de l'acord assolit, que considerava que havia d'animar a continuar en el futur l'esforç fet en una qüestió tan delicada, ja que la immigració comporta un repte social de primeríssim ordre i Barcelona ha d'usar el millor de si mateixa per encarrilar-lo. Però manifestava el seu convenciment que aquesta ciutat sabia tornar a demostrar la seva voluntat d'adaptació i obertura i la seva capacitat d'assimilar reptes.

El PMIB parteix d'un seguit de *premisses* (6) i es fonamenta en un seguit de principis (9) que orienten el conjunt de les *línies estratègiques*. Aquestes, a la seva vegada, agrupen un conjunt d'accions que són les que donen validesa als programes i els fan operatius. A més, el Pla compta amb 16 *objectius* que es desenvolupen a través de 90 *mesures* concretes.

El Pla es complementa amb uns annexos que fan referència a un col·lectiu d'immigrants que requereix una especial atenció: els menors estrangers no acompanyats (MEINAS), format exclusivament per adolescents magribins, sobretot marroquins. A més, el PMIB incorpora dades estadístiques de l'Observatori de la Immigració.

Cal destacar una absència important i no es altra que l'aspecte pressupostari i financer. En aquest sentit, les diverses mesures que s'hi refereixen no es plasmen en uns recursos concrets. Es en aquest punt on es fa necessari l'acord social per tal de permetre un finançament que faci efectives totes les accions pactades.

Seguidament, el quadre sintetitza les diferents premisses, principis rectors, línies estratègiques i mesures concretes que recull el PMIB en el seu conjunt.

Pla Municipal d'Immigració de Barcelona

Premisses	Principis rectors	Línies estratègiques	Objectius
<i>Premissa 1:</i> En un món globalitzat amb greus desequilibris, es produeixen moviments migratoris de gran abast.	1. Igualtat 2. Cohesió Social 3. Convivència 4. Diversitat Cultural	1. Afavoriment de la integració en un marc de cohesió social. 2. Defensa i difusió dels valors de la diversitat i convivència.	1. Potenciar l'oferta de cursos de llengües oficials. 2. Impulsar la coordinació i col·laboració amb el teixit civil.
<i>Premissa 2:</i> La pressió dels fluxos d'immigració cap als països de la Unió Europea es una situació estructural que continuarà en els propers anys.	5. Normalització 6. Participació 7. Temporalitat 8. Transversalitat 9. Consens	3. Convivència i prevenció de les situacions de conflicte.	3. Pla d'acollida. 4. Reforçar el servei d'atenció als immigrants - SAIER. 5. Fer accessible l'ensenyament de llengües.
<i>Premissa 3:</i> La immigració es un fenomen que incideix de manera significativa sobre les ciutats i les seves àrees metropolitanes.			6. Carta de drets socials. 7. Empadronament actiu. 8. Servei d'interprets i traducció.
<i>Premissa 4:</i> La immigració que arriba ho fa amb voluntat de permanència.			9. Garantir l'accés i el dret a l'educació com a instrument més eficaç de socialització.
<i>Premissa 5:</i> La immigració viatja amb problemes reals i complexos			10. Garantir el dret a la salut i l'accés a l'atenció sanitària.
<i>Premissa 6:</i> Totes les ciutats, com Barcelona, són capaces d'assumir un increment determinat i no il·limitat de nousvinguts.			11. Garantir l'atenció per part dels serveis socials municipals. 12. Facilitar l'accés dels immigrants al mercat de treball. 13. Facilitar la intermediació per a l'accés a l'habitatge de persones immigrants. 14. Garantir l'accés a la cultura als ciutadans immigrants. 15. Garantir la millora de la situació de les dones immigrants. 16. Observatori Permanent de la Immigració.

Pacte per la Nova Ciutadania de Premià de Mar

El Pacte per la Nova Ciutadania (PNC), aprovat pel Ple Municipal del dia 16 de desembre de 2002, es un compromís dels seus signants per treballar per un model de ciutat fomentat en la cohesió social, en la convivència, en la ciutadania i en la igualtat d'oportunitats, i que respongui a les noves necessitats i canvis que representa la immigració.

Els canvis socials i culturals que comporta el fenomen de la immigració representen un repte i són una realitat evident a la vila de Premià de Mar. L'arribada de persones procedents d'altres països s'ha de tenir en consideració per l'impacte que provoca en diferents àmbits, com es l'economia local, els canvis culturals, la composició local i les necessitats socials. El factor de canvi i el repte que aquesta immigració representa, necessita noves respostes i el compromís de treballar per la ciutadania i la convivència, com a base de cohesió de la ciutat. Es així que aquest compromís per la cohesió esdevé estratègic per al municipi de Premià i, conseqüentment, un àmbit necessari de consens social i polític.

El PNC té la voluntat de definir els criteris i les actuacions en matèria d'immigració, convivència i ciutadania de l'Ajuntament, en consens amb totes les entitats i organismes que hi estan implicats. El seu desenvolupament global es realitzarà des del seguiment, el debat i l'actualització per part del CMCP i el Grups Municipals, i es presentarà un informe sobre el desenvolupament del Pla com a mínim una vegada l'any. Aquest Pacte es constitueix com un acord obert a tothom, amb vocació de ser subscrit per altres grups, associacions o entitats que estiguin a favor dels seus principis i accions.

L'acollida i la inserció de les persones nouvingudes, així com el treball per la convivència i la ciutadania com a igualtat de drets i deures, fonament de la cohesió de la ciutat, esdevé estratègic per a la ciutat de Premià de Mar. En conseqüència, es fa necessari l'impuls d'accions que responguin a unes determinades *línies estratègiques* (3). Per tal d'aconseguir aquests tres grans objectius, el PNC defineix uns *programes d'actuació* adreçats a la integració de les persones nouvingudes, la convivència, el respecte a la diversitat, i la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes, dins d'una visió normalitzadora. El següent quadre estableix quines són aquestes tres grans línies estratègiques que defineixen els objectius del PNC, i també quins són els deu programes d'actuació que se'n deriven.

Pacte per la Nova Ciutadania de Premià de Mar	
Línies estratègiques	
1.	Integració de les persones nouvingudes en el marc del respecte pels principis i valors democràtics, garantint els drets i els deures de la ciutadania.
2.	Normalització de la prestació de serveis, la igualtat d'oportunitats i la qualitat de vida de tots els ciutadans i ciutadanes.
3.	Promoció del canvi social i cultural, la cohesió i la convivència, des de la concertació i el consens social i polític de la ciutat.
Programes d'actuació	
1.	Informació i orientació: facilitar l'accés a la informació i els serveis mitjançant itineraris d'orientació.
2.	Servei de mediació: facilitar la comunicació i el coneixement mutu en el marc intercultural i garantir l'entesa entre les persones nouvingudes i els serveis públics.
3.	Acollida i coneixement de l'entorn sociocultural: facilitar el coneixement de l'entorn mitjançant circuits d'orientació i la col·laboració de les entitats.
4.	Integració escolar dels infants: promoure la integració escolar i la socialització dels nens i nenes nouvinguts amb actuacions coordinades amb tots els agents educatius.
5.	Acollida i socialització dels joves: facilitar la integració escolar i la socialització dels joves especialment als centres d'educació secundària.
6.	Integració dels infants i joves en l'esport i en el lleure: fomentar la integració a través de l'esport i el lleure i en col·laboració amb les entitats i associacions esportives i de lleure.
7.	Formació d'adults: facilitar l'aprenentatge de llengües autòctones i la formació dins dels programes educatius.
8.	Barris acollidors: millorar la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes amb actuacions integrals i territorials, i afavorir la convivència ciutadana.
9.	Diversitat cultural: afavorir l'intercanvi cultural a través de la promoció del coneixement de les diferents manifestacions culturals de la ciutat.
10.	Associacionisme i participació: promoure la participació ciutadana fomentant la participació dels immigrants en la xarxa associativa i la interculturalitat.

4. Diari de la campanya electoral del 9 al 24 de maig: el comportament discursiu dels partits polítics

La campanya electoral del 9 al 24 de maig va transcórrer sense gaire debat entorn a la immigració. El silenci, el discurs ambigu, i els temes que no són estrictament de competència local van ser la tònica general. A més, les principals declaracions entorn a la immigració no van ser pronunciades únicament pels representants a les eleccions locals directament, sinó pels principals representants del partit i candidats per a les eleccions autonòmiques. Tot seguit en destaquem les més significatives que identifiquen el comportament discursiu dels caps de llista per les eleccions autonòmiques i per les eleccions locals a Barcelona.

El líder socialista, *Pasqual Maragall (PSC)*, va entrar en escena amb unes polèmiques declaracions entorn la “puresa de sang” defensada per *CiU* (11 de maig de 2003). També es va referir diversos dies després (19 de maig de 2003) al vot dels estrangers, els quals “haurien de poder votar en les eleccions municipals”, i proposava que s’incentivés els poders locals perquè atorguin el dret d’estar presents en òrgans com ara els consells de districte, on “es crearia un diàleg que falta a vegades” entre els diferents col·lectius i la població autòctona. (*El Periódico*, 20 de maig de 2003). *Joan Clos (PSC)*, el llavors candidat a alcalde de Barcelona va declarar que “la immigració es un símptoma: els immigrants vénen perquè hi ha treball. (...) La integració dels immigrants la podem encarrilar bé des dels ajuntaments si se’ns ajuda en dues polítiques nacionals que són bàsiques: la d’habitatge i la de seguretat. Encara que no vulguem vincular seguretat i immigració, mentre no tinguem un nivell de seguretat suficient, al carrer serà fàcil relacionar-los” (*El Mundo*, 14 de maig de 2003).

L’alcaldable per *CiU* a l’Ajuntament de Barcelona, *Xavier Trias* esgrimia que “la immigració es el resultat d’un èxit econòmic. El problema es saber com tractar-la quan estan aquí i hem d’aconseguir que vingui legalment. Això ha de ser una obsessió i l’Estat ha d’influir per tal que hi hagi una política d’immigració a nivell europeu. Tenim una immigració il·legal a Barcelona i a Catalunya que està treballant i es intolerable: als immigrants, o els envies a casa o, si els tens treballant, els legalitzes. Evidentment això no ha de convertir-se en un efecte crida; cal prendre mesures perquè la immigració sigui legal”. (*El Mundo*, 14 de maig de 2003). Per la seva part, *Josep Antoni Duran i Lleida (CiU)* advertia del risc que la immigració “desfiguri” la personalitat de Catalunya, expressant grans recels davant l’actual onada d’immigració, i es va manifestar la seva posició en tres punts: 1. La Generalitat ha de poder fixar els “cupos” d’immigrants estrangers i ha de disposar de la facultat de canalitzar-ho des dels països d’origen; 2. El registre d’entitats religioses ha de passar a la Generalitat; 3. La desitjable integració dels immigrants estrangers a Catalunya

requereix que “la llengua i la cultura catalanes sigui un referent” per a ells. (*El País*, 14 de maig de 2003). També va posicionar-se en contra que els immigrants puguin votar abans d’un període d’integració (*Avui*, 14 de maig de 2003).

El posicionament del candidat del partit popular, *Alberto Fernández Díaz* quedava ben palès a partir de diverses declaracions explícites. Així, Fernández Díaz, agitava el debat assegurant que “Barcelona es una ciutat petita, amb poc espai”, el que va fer-li afirmar que cal limitar l’arribada d’estrangers: “Aquí no cabem tots”, va concloure (*El País*, 13 de maig). El candidat conservador, aliè a les crítiques dels partits d’esquerra pel to utilitzat en parlar d’immigració, assegurava un dia després que no estava en contra de l’arribada d’estrangers i que “està dient el mateix de sempre, que vol una immigració legal i integrada, que entra per la porta, d’acord amb la llei, i no per la finestra, infringint-la”, i va proposar que s’expulses els immigrants que cometessin delictes (*El País*, 14 de maig de 2003). Les seves tesis quedaven ben reflectides a partir de les següents declaracions, resumides al diari *El Mundo* durant aquells dies: “No als immigrants, però sí la immigració il·legal [fa fissures en la convivència en barris d’alta concentració com el Raval]. Podem fer un discurs políticament correcte, distant de la realitat, o un discurs realista. A Barcelona, s’han censat 60.000 immigrants en poc temps i l’Administració municipal no té res a dir. Es un exercici irresponsable. (...) Cal col·laborar amb la resta d’administracions per tal de detectar on es concentren els immigrants il·legals, que no han de tenir accés a un seguit d’ajudes que poden fissurar la prestació dels serveis socials o afectar el mercat laboral. (...) No podem confondre polítiques socials amb polítiques en favor de la integració dels immigrants il·legals. Com tampoc no podem dir que el problema no existeix. Existeix i pot fer fissures en la convivència”. (*El Mundo*, 14 de maig de 2003).

El candidat republicà a l’alcaldia de Barcelona, *Jordi Portabella (ERC)*, considerava que “A Holanda, els immigrants tenen dos anys per aprendre l’idioma, i a Dinamarca igual. Es que aquests països són racistes? Compte, perquè els immigrants tenen drets i deures. Tenen dret a la sanitat, a l’educació, a l’habitatge, al treball... Però tenen deures” (*El Mundo*, 14 de maig de 2003). Per la seva part, el secretari general d’**ERC**, *Josep-Lluís Carod-Rovira* presentava el seu partit com l’únic que no estableix diferències d’origen, i afegia que el seu projecte “es l’únic que va adreçat al conjunt de la societat, l’únic que diu la Catalunya que volem, formada per catalans de sempre, per la immigració de la postguerra i pels nous immigrants”. A més, va insistir que l’objectiu dels nous immigrants no ha de ser cap altre que la plena integració al país, cosa que significa al seu entendre que han de tenir tots els drets reconeguts i que, igualment, hi hauran de respondre amb deures. “El que tenim en comú es el present, i el que més tenim en comú es una comunitat de futur que volem construir” (*Avui*, 19 de maig de 2003).

La candidata d'ICV, *Imma Mayol*, resumia les seves postures sobre immigració amb les següents declaracions: "L'Ajuntament ha d'anar més enllà de les seves competències. (...) Hem d'estar satisfets del Pacte per la Immigració al que s'ha arribat a l'Ajuntament de Barcelona. (...) Cal donar un permís de residència temporal als immigrants en situació irregular però amb un treball". (*El Mundo*, 14 de maig de 2003). Però també demanava que es castiguessin clarament les posicions xenòfobes del **PPC** entorn al tractament d'aquest tema. En aquest sentit, Mayol va proposar un vot de càstig a aquest partit "per fer discursos que dificulten la integració dels immigrants" (*Avui*, 12 de maig de 2003). Per la seva part, *Joan Saura*, demanava, davant la polèmica propaganda del **PPC** a El Prat, que es retires el lema "més aparcaments, menys immigració" per "xenòfob i racista" i demanava a Josep Piqué, president del **PPC** "que rectifiqui, que retiri propaganda com aquesta" (*El Mundo*, 16 de maig de 2003). Aquest, al seu torn, negava les acusacions xenòfobes llançades també pel **PSC** (*El Mundo*, 16 de maig de 2003). Saura, a més, culpava el mateix partit de fer un ús demagògic de la immigració (*La Vanguardia*, 20 de maig de 2003), "trencant d'aquesta manera l'acord de tots els partits del Parlament" de no recórrer als problemes de la immigració durant la campanya electoral de les eleccions municipals del 25 de maig.

Si analitzem les notícies relacionades amb la immigració que van aparèixer durant la campanya electoral en els informatius de *TV3*, *K3/33*, *TVE a Catalunya*, *Antena 3* i *BTV* tindrem una segona referència del *comportament discursiu* dels partits polítics en relació a la immigració.⁶

Segons els titulars de les notícies els dos temes que van dominar el debat van ser les declaracions de P. Maragall en plena campanya el dia 11 de maig, dient que "**CiU** basa la seva ideologia en la 'puresa de la sang'" i l'anunci per part del **PP** de la modificació de la Llei d'estrangeria el dia 19 de maig. Aquestes són les dues dates i les dues declaracions que van dominar en gran part el comportament discursiu dels partits.

Seguint amb les notícies relacionades amb la temàtica de la immigració aparegudes en els diversos informatius, i seleccionant la que té com a subjecte als partits polítics, podem també fer les següents constatacions:

⁶ Vegeu Annex 5. *Notícies relacionades amb la temàtica d'immigració en els informatius*. No s'identifica cap notícia a Tele 5

	CiU	ERC	ICV	PPC	PSC	TOTALS
Número de notícies generades	17	2	7	11	11	48
Tipologia notícia (Defensa propi programa / Crítica als altres partits)	Defensa 4 Crítica 13	Defensa 2 Crítica 0	Defensa 2 Crítica 5	Defensa 6 Crítica 5	Defensa 5 Crítica 6	Defensa 19 Crítica 29
Cap a quin partit van dirigides les Crítiques?	Al PSC: 13	[No genera notícia criticant altres partits]	Al PPC: 5	Al PSC: 5	Al PPC: 2 A CiU: 6	Al PPC: 2 Al PSC: 18 A CiU: 6

Taula 1: Tipologia de notícies generada pels partits polítics durant la campanya

Seguint l'ordre de les cel·les podem subratllar tres constatacions. En *primer lloc*, el partit que més notícies ha generat ha estat **CiU**, seguit del **PPC** i el **PSC**. El que menys ha generat notícies ha estat **ERC**. En *segon lloc*, la majoria de les notícies generades per **CiU** han estat per criticar al **PSC**. De fet, es el **PSC** el que concentra la majoria de les notícies crítiques. Especialment degut a les declaracions de P. Maragall. El **PPC**, curiosament, ha rebut crítiques, però molt poques. En *tercer i últim lloc*, i si ens fixem en els totals, la majoria de les notícies que generen els partits polítics són per criticar les altres formacions polítiques.

Quant al primer tema de debat que va dominar la campanya electoral, i tot just el tercer dia de campanya, Pasqual Maragall acusava **CiU** de practicar un nacionalisme excloent amb els immigrants dels anys cinquanta i seixanta en defensar “la puresa de sang” i la nissaga. A. Mas reaccionava tot recomanant als socialistes de posar-li “un bon morrió a Maragall” i el titllava de “sabotejador i provocador”. A més, afegia que el líder del **PSC** “es dedica amb el llumí a provocar l'incendi de la divisió” i que “està cometent una gravíssima irresponsabilitat”. “Nosaltres no afluirem quan Maragall toqui un tema tan sensible per al país, en què ens hi juguem el present i el futur i que es una cosa tan sagrada com la convivència”. Pujol, d'altra banda, responia a aquestes crítiques amb una severa reprimenda a Maragall per la seva “agressió a la convivència a Catalunya”, similar a la que impulsa José María Aznar quan ataca els nacionalistes. El fins ara president de la Generalitat va considerar que el líder del **PSC** havia comès una “falta greu de caràcter ètic” per trencar un dels principis bàsics de la política catalana, que es el de preservar la cohesió civil (“Volen tornar a posar el dit a la llaga en un procés en què hem treballat des dels anys 60 i 70 per solucionar-lo d'una manera positiva”) Davant d'aquest fet, altres forces polítiques, com **ICV** amb Joan Saura al capdavant, es manifestava dient que Catalunya no patia “cap problema de sang, sinó de diferències socials”, i acusava Maragall de “ressuscitar vells fantasmes sobre la immigració dels anys 60”. A més, el líder d'Iniciativa afegia que “ara que vingui Maragall i digui que els antics murcians que també són catalans es un fet que està totalment assimilat des de fa molts

anys" i que "només hi haurà un canvi real quan els fills dels treballadors arribin al govern de la Generalitat". Per la seva banda, **ERC** titllava les diverses declaracions d'"irresponsables" perquè es recuperava un discurs sobre la immigració superat per la realitat. En aquest sentit, Esquerra reprovava al líder del **PSC** que fes ús dels signes identitaris i va retreure, tant a socialistes com a **CiU**, els arguments com la identitat d'origen o la por a la identitat de l'altre en la campanya electora. Finalment, el president del **PPC** català i ministre de Ciència i Tecnologia, Josep Piqué, va acusar Maragall de no afavorir la "cohesió" de Catalunya. Per Piqué, Maragall havia de "reflexionar i reconsiderar la seva actitud", ja que al seu parer "ha introduït elements que no porten ni a la convivència ni a la cohesió a Catalunya, que desvirtuen la realitat i la història". Alhora va demanar tant a **CiU** com al **PSC** "serenitat". Alberto Fernández Díaz va acusar-lo d'"irresponsable" en intentar "agitar una divisió dels catalans per qüestió de les seves arrels". Per Fernández Díaz no existia "aquest enfrontament a la nostra societat", per la qual cosa va exigir que el candidat socialista "no jugui amb aquestes coses".

Però sens dubte va ser el segon gran tema de debat el que va marcar clarament dues etapes a la campanya. El 19 de maig es la data clau de referència per a una acció estratègica del govern central de *llençar* una suposada reforma de reglament de la Llei d'estrangeria. Una tercera reforma anunciant mesures més restrictives i dures contra l'arribada d'immigrants, amb una orientació inequívoca: "Enfortir la lluita contra la immigració il·legal, reforçar els procediments d'expulsió, i el quadre de sancions, i fer més estrictes els controls", tot això inspirat en l'axioma fonamental: "la capacitat d'acollida no es il·limitada". D'aquesta manera, es servia la campanya electoral de trampolí per anunciar canvis i utilitzava el Consell de Ministres amb clars fins electorals, alhora que es pretenia que la reforma no fos només la ja anunciada dins el pla de lluita contra la inseguretat ciutadana. Aznar va justificar la "important" reforma basant-se en l'"experiència adquirida" des de la seva entrada en vigor, pels diferents acords adoptats a la UE i també pel revés judicial que va suposar la sentència del Tribunal Suprem del més de març, que anul·lava tretze punts del reglament i prohibia el retorn automàtic dels immigrants arribats amb pasteres. L'oposició reaccionava també titllant la suposada reforma d'electoralista, reflectint el fracàs del govern en política d'immigració.. Aquesta declaració del 19 de maig va ser una clara mostra de utilitzar el tema de la immigració com a un recurs per a contaminar l'ambient de la campanya i la l'opinió pública en general. Es tracta d'unes declaracions amb veritables fins electoralistes, amb l'objectiu d'impressionar i d'intimidar a l'adversari polític. Com a conseqüència, tots els altres partits *cauen* en la seva estratègia i s'inicia un debat que solament afavoreix les tesis populistes del **PP** de vincular la immigració a la delinqüència i a la seguretat.

Esta clar, doncs, que abans del 19 la immigració no estava a l'agenda del discurs dels partits polítics d'una forma clara. A partir del 19 es produeix l'entrada, però fomentant la idea negativa del procés d'immigració, construint un discurs d'amenaça, de efectes conflictius del procés. Esta clar que el monopoli del discurs el té el Govern central i el **PPC**.

Com veurem a l'anàlisi dels grups de discussió, no es tant el contingut mateix sinó les actituds dels partits polítics la que centra l'atenció dels arguments. Aquesta forma de practicar la política, a curt termini i tenint el numero de vots com a únic patró de mesura, es la que corrobora la crítica reiterada dels actors entrevistats.

A continuació presentem els resultats electorals municipals (1999-2003):

BARCELONA (41 regidors)			
	2003 (1999)		
Partit polític	Núm. vots	% vots	Regidors
PSC-PM (<i>PSCPMC</i>)	253.462 (313.623)	33,5% (45,2%)	15 (20)
CiU	161.629 (150.518)	21,4% (21,7%)	9 (10)
PP	121.878 (103.177)	16,1% (14,9%)	7 (6)
ERC-AM (<i>ERC-EV-AM</i>)	96.773 (45.278)	12,8% (6,5%)	5 (3)
ICV-EA-EPM (<i>IC-V-EPM</i>)	91.356 (43.999)	12,1% (6,3%)	5 (2)
EUiA	0 (8.941)	0,0% (1,3%)	0 (0)

PREMIÀ DE MAR (21 regidors)			
	2003 (1999)		
Partit polític	Núm. vots	% vots	Regidors
CiU	3.513 (2.976)	27,7% (26,8%)	6 (8)
PSC-PM (<i>PSCPMC</i>)	2.674 (3.602)	21,1% (32,4%)	5 (6)
ICV-EA-EPM (<i>IC-V-EPM</i>)	1.911 (912)	15,1% (8,2%)	3 (2)
PP	1.750 (1.562)	13,8% (14,1%)	3 (3)
ERC-AM	1.558 (1.218)	12,3% (11,0%)	3 (2)
VIP	862 (0)	6,8% (0,0%)	1 (0)
PS-CD	149 (287)	1,2% (2,6%)	0 (0)
EUiA	0 (291)	0,0% (2,6%)	0 (0)

Nota: El VIP obté un regidor i entra al consistori.

VIC (21 regidors)			
	2003 (1999)		
Partit polític	Núm. vots	% vots	Regidors
CiU	6.305 (6.064)	38,5% (43,6%)	10 (10)
PSC-PM (<i>PSCPMC</i>)	3.129 (2.960)	19,1% (21,3%)	5 (5)
PLPC	1.229 (0)	7,5% (0,0%)	1 (0)
ERC-AM (<i>ERC-ABUAM</i>)	2.947 (2.478)	18,0% (17,8%)	4 (4)
ICV-EA-EPM (<i>IC-V-EPM</i>)	1.090 (1.120)	6,7% (8,1%)	1 (1)
PP	757 (862)	4,6% (6,2%)	0 (1)
CUP	605 (0)	3,7% (0,0%)	0 (0)

Nota: La PLPC entra al consistori amb un regidor.

Els pactes postelectorals als tres municipis foren els següents:

Barcelona: Es va reeditar el pacte entre les tres formacions d'esquerra (PSC, ERC i ICV), tot i que les dues forces augmenten el seu poder al consistori.

Premia de Mar: L'Ajuntament de Premià de Mar té un alcalde de CiU, que ha tingut els vots d'ERC (que ha arribat a un acord públic amb CiU), i amb el vot del VIP que, tot i que no es va fer públic cap pacte, va donar el seu vot a favor de CiU.

Vic: Donat que ni CiU, ni la resta de partits amb representació a l'Ajuntament (PSC, ERC i ICV) no pensaven pactar amb la Plataforma per Catalunya (Vigatana), l'alcalde Jacint Codina, de CiU, repeteix mandat i governa en minoria, com a l'anterior legislatura.

SEGONA PART: L'ESFERA DE LA POLÍTICA

1. Els Programes Electorals de Barcelona, Premià i Vic

1.1. Introducció metodològica

Per a fer l'anàlisi dels programes electorals de les diferents formacions polítiques ens hem plantejat dues preguntes bàsiques: *On?* i *De quina manera?*, i *Com?* A saber: *On* apareix el tema de la immigració dins dels programes i de quina manera es tracta? *Com* es tracta el tema dins de cada un dels programes electorals.

D'acord amb cada una d'aquestes preguntes farem dos tipus d'anàlisi: una anàlisi estructural i una anàlisi de contingut, amb un sistema de categories simple que ens permeti fer la comparació. Seguirem les dimensions següents:

		Descripció
ON? Anàlisi estructural	Tractament Transversal (TT) / Específic (SE)	Ens fixem si el tractament de la immigració apareix de forma transversal per a descriure i/o en concretar seccions del programa (tractament transversal - TT), o bé si es dedica una secció especial al tema (SE). Apareix el tema a l'Índex dels programes? On?
	Seccions	Especifiquem en quines seccions apareix el tema de forma transversal, o el títol mateix que té la Secció Específica.
COM? Anàlisi de contingut	Temes bàsics	Enumerem els principals temes bàsics que conformen l'enfocament de la immigració de cada programa electoral. Aquests temes s'obtenen amb el títol dels apartats i/o la frase en la que es fa referència.
	Propostes concretes	Enumerem les propostes concretes dins de cada programa electoral. Quan no hi ha propostes explícites, destaquen les estructurals més rellevants

1.2. Anàlisi estructural: *On apareix el tema de la immigració? Tractament transversal o secció específica?*

En aquest primera secció ens hem plantejat *on* apareix el tema de la immigració en els programes electorals a les tres ciutats. Aquesta primera anàlisi estructural ens proporciona una primera informació important sobre l'enfocament que té cada formació política, en tant que constatem que no tots els partits tracten el tema de la mateixa forma, i fins i tot dins d'un mateix partit, però en diferents ciutats, constatem també variacions. El que ens interessarà es sobretot destacar si es fa un Tractament Transversal (TT) del tema, o bé si es dedica una Secció Específica (SE). Aquesta doble forma de tractar el tema es important. Veiem els arguments que es poden donar segons els tipus de tractament.

En *primer lloc*, ens pot dir si la formació política té una concepció estructural o no del tema. En efecte, si la immigració es considerada com essent el resultat d'un procés irreversible que té

efectes estructurals, llavors el tractament que es fa es específic. Si, pel contrari, es considera que la immigració es un tema no estructural, llavors el tractament transversal es justificat.

En *segon lloc*, ens pot dir que darrera un tractament transversal del tema s'expressa una determinada forma de concebre les polítiques d'integració. Un tractament específic pot significar que la formació política es partidària de fer unes polítiques específiques y no genèriques per a integrar als immigrants, com seria el cas si el tractament fos transversal.

En *tercer lloc*, y segurament també present en moltes formacions a l'hora de plantejar-se la inclusió o no, i com, del tema dins dels seus respectius programes, està el tema electoral. Incloure la immigració pot ser interpretat per alguns partits polítics com a pèrdua potencial de vots. D'ací que millor sigui fer un tractament transversal mínim.

Considerarem que aquests tres arguments estan presents en major o menor grau en cada una de les formacions polítiques. Intentarem en la nostra interpretació analitzar quin té major pes.

La taula següent resumeix els resultats de l'anàlisi estructural (Taula 2).

		CiU	ERC	ICV	PPC	PSC
Tractament transversal (TT) / Secció Específica (SE)	BCN	SE	TT/SE (*)	SE	SE	TT
	Premià Mar	TT	TT/SE (*)	TT	[Programa no proporcionat]	TT
	VIC	TT	SE	TT	[Programa no proporcionat]	TT
Seccions	BCN	Secció Específica dins de Benestar social i família	Presentació, Serveis Socials (immigració) (*)	Dins apartat <i>Barcelona + Justa</i>	<i>Més integració per als nousvinguts</i>	Educació / Suport a les famílies
	Premià Mar	Societat solidaria amb Gent gran	Introducció General (convivència) / Serveis Socials (immigració i convivència) / Educació / Política lingüística (*)	Introducció general / Els joves / ciutat igualitària / ciutat Participativa, Cultura, Solidaritat i Esport	[Programa no proporcionat]	Convivència
	VIC	Ensenyament / Benestar Social	<i>Decàleg d'ERC per a la immigració</i>	Participació	[Programa no proporcionat]	Ensenyament / Benestar Social

Taula 2

(*) ERC fa un tractament transversal, però també li dedica una secció específica dins de l'apartat de Serveis Socials. En dita secció especial, el programa es pràcticament el mateix a Barcelona i Premià de Mar.

Com dèiem abans, la primera constatació que podem fer es la varietat de formés que tenen els partits de tractar el tema de la immigració. Fins i tot dins d'un partit, hi ha variacions de ciutat a ciutat. Veiem les principals observacions que podem fer.

Si ens fixem en la **dimensió Tractament transversal / Secció Específica**, podem destacar quatre punts.

1. Els únics partits que fan un tractament coherent a les tres ciutats es el **PSC** i **ERC**. Però els dos ho fan de forma diferent. A les tres ciutats el **PSC** fa un tractament transversal, i **ERC** un tractament específic. A les altres formacions, el que podem dir es que el tractament de la immigració no es el mateix depenent de la ciutat.
2. **CiU** i **ICV** tenen una actitud simètrica. A Barcelona fan un tractament específic, a les altres dues ciutats, un tractament transversal.
3. Sorprèn també d'entrada que a Barcelona tots els partits facin un tractament específic i el partit al govern de la ciutat i que, per tant, coneix molt bé i de primera mà el tema, ens faci un tractament transversal en dos apartats: educació i suport a les famílies. En Serveis Socials no hi ha cap menció al tema de la immigració, malgrat ser la regidoria amb més dinamisme i innovació sobre aquest tema. La raó pot ser doble: per una banda, que interpreti que la immigració perd potencials votants (és a dir, el tercer argument al·ludit al principi. Per tant, no fa campanya de les seves accions), o bé simplement que en aquesta regidoria no ha estat gestionada pel **PSC** sinó per **ICV**.

Si ens centrem en les **Seccions** on apareix el tema constatem el següent:

1. La majoria de les vegades, la immigració apareix en seccions dedicades a Benestar Social i a Educació. Podem dir que aquests són els dos sectors prioritaris pels partits polítics i que la concepció que tenen de la immigració està enfocada cap a temes de serveis socials i d'educació. Podríem fins i tot allargar més l'argument dient que la majoria dels partits tenen una concepció assistencial de la immigració, i que el tema també els preocupa en el nivell pedagògic.
2. Destaca l'ampli tractament que fa del tema **ERC** de Vic, qui li dedica una secció específica a fer un *Decàleg per a la immigració*.
3. **CiU**, **ICV**, **PPC** fan també un ampli tractament a la ciutat de Barcelona
4. **ICV** incideix més en temes de justícia social i de participació.

5. **PSC** fa un tractament molt secundari. Si per l'anàlisi estructural ens guiéssim, podríem dir que el **PSC** a penes dóna importància al tema de la immigració o bé que no té un enfocament clar.
6. Per partits poden fer les següents observacions:
- **CiU** de Barcelona es que li dedica més al tema. Unes 7 pàgines (tamany foli). Fa un tractament molt complert, integral i transversal (mercat de treball, habitatge, educació i cultura, etc. Destaquem els temes bàsics que serveixen de títol de secció). Però aquest fet contrasta amb el programa de **CiU** de les altres dues ciutats. En el programa de Premià, sorprèn la absència de referència als fets ocorreguts sobre la mesquita, ni cap menció al diàleg cultural o derivats. **CiU** de Vic es encara més contrastant respecte a la importància donada a Barcelona. El terme mateix de "immigració" no apareix.
 - **ERC** es el partit que s'estén més en el tema en el conjunt de les tres ciutats. No solament parla del tema, sinó que concreta actuacions. Sorprèn, no obstant, que malgrat la importància donada, no utilitzin a Barcelona la paraula "immigració", sinó "nouvinguts".
 - **ICV** es similar a **CiU**. A Barcelona fa un tractament ampli del tema, en una secció especial, però a les altres dos ciutats ni tan sols apareix el terme "immigració". A Premià de Mar fa un enfocament cultural, i parla, doncs, indirectament dels fets ocorreguts sobre la Mesquita. Es de fet l'únic Partit que fa menció als conflictes que es va viure, però sense que aparegui ni la paraula "immigració" ni "nouvinguts". **ICV** de Vic ni tan sols utilitza "nouvinguts".
 - Del programa del **PPC** tan sols tenim el de Barcelona. Fa un tractament ampli i detallat. Enfoca el tema no en termes culturals, sinó legals. Potser el lema que resumeixi el seu enfocament es una frase que apareix en la presentació de la secció dedicada la tema: "al marge de la legalitat no pot haver integració". És a dir, separa molt nítidament els dos tipus d'immigració, la que viu en situació regular i la que no, i destina tot el seu programa a rebutjar la immigració irregular i a insistir que solament la que viu de forma regular pot ser objecte de polítiques públiques.
 - Per últim, del **PSC** ja hem destacat en els punts anteriors el més rellevant. La pràctica absència del tractament del tema. Afegiríem com a únic punt destacable que en el programa de Premià de Mar no s'utilitzi la paraula

"immigració" ni tampoc "novinguts". Es menciona el tema de forma tàcita tan sols una vegada.

1.3. Anàlisi de contingut: *Com es tracta el tema de la immigració? Temes bàsics i propostes*

1.3.1. Introducció

Tenint en compte els resultats anteriors, en aquesta secció ens centrem en el *Com* es tracta el tema de la immigració. Aquesta pregunta ens permetrà concretar arguments de l'anàlisi precedent. Ens basarem en el contingut d'informació sistematitzada a l'Annex 1 (*Anàlisi de contingut dels programes electorals*)

Globalment, podem destacar quatre característiques generals de la forma en què els partits polítics tracten el tema de la immigració en els seus programes electorals.

En *primer lloc*, constatem que en general *existeix una certa prudència en el tractament del tema*. Sorpren, per exemple, la falta d'un tractament rigorós i explícit de la immigració. Abunden els programes on ni tan sols la paraula "immigració" apareix. Es del tot sorprenent què es parli del tema de forma tàcita o amb substituïts i circumloquis com a "novinguts", "nova ciutadania", etc. quan tots sabem que es una de les principals preocupacions que forma part de la consciència col·lectiva dels habitants de la ciutat. Es com si es tingués por de posar un nom al referent dels discursos: immigració.

En *segon lloc*, constatem que *quan es parla del tema es fa de forma molt àmplia i general, sense entrar directament en temes ni referències d'àmbit local*. Sorpren, per exemple, que en els programes de Premià de Mar cap programa, si parla de la immigració, faci menció als conflictes que van protagonitzar els seus habitants negant-se que s'instal·li una Mesquita. Igualment, aquesta falta de referència a temes de l'agenda local es manifesta en tant que no hi ha a penes referències directes reivindicatives al que la majoria de la literatura sobre el tema assenyala.⁷ A saber, de ser l'administració més propera a la ciutadania i a la immigració, i la de tenir menys recursos i competències per gestionar el tema. En general, hi ha una falta de menció del tema dels recursos competencials. Segurament degut a que l'ús dels recursos existents es la que visualitza la ciutadania, i per tant, pot provocar reaccions emocionals. Demanar

⁷ Vegeu, per exemple, J. Guillot (ed.) *Immigració y poders locals*, Barcelona: Ed. ICPS.

un augment de recursos administratius podria ser interpretat per la ciutadana com a augment de privilegis cap a la immigració, especialment en les *zones de conflicte* on els ciutadans tenen problemes socioeconòmics i estan acostumats a que l'administració utilitzi l'argument de falta de recursos per a justificar la seva inactivitat en certes àrees socials.

En *tercer lloc* destaquem que *tots els partits es dediquen amb detall amb el tema de la immigració, excepte el PSC*, qui li dedica literalment unes línies. ICV es la que fa les propostes més concretes, i del total de propostes del PPC, n'hi ha moltes que es repeteixen i que es podrien reduir. Sembla que el PPC hagi privilegiat més destacar en el número de propostes que en el contingut.

Per últim, en *quart lloc*, i com a corol·lari dels punts anteriors, *hi ha una certa mesura en les paraules i en les actuacions proposades preveient les possibles reaccions del ciutadà*. Per tant destinen propostes cap a la socialització i la pedagogia.

En general, tots els partits privilegien tres idees bàsiques: No tractar l'immigrant de forma diferent, sinó dins de la xarxa de polítiques ja existent. S'advoca, doncs, per polítiques de la igualtat i no de la diferència. Es centren especialment en polítiques d'acolliment i d'assistència, i no tant en polítiques d'integració pròpiament dit. Les dues polítiques més mencionades són la de l'aprenentatge de la llengua i la informació sobre els nostres sistemes socials, normes de conducta, usos i costums. L'únic que sembla interessar són les conseqüències en termes de fractures socials i polítiques.

En general, hi ha tres formes d'enfocar el tema de la immigració que es repeteix per cada programa electoral. El que tracta el tema en termes jurídics de legalitat /il·legalitat o simplement en termes de recursos administratius i legals. El que tracta el tema en termes culturals i d'identitat. Finalment, el que incideix més en temes socioeconòmics.

La tipologia que utilitzarem està molt relacionada amb aquesta triple forma de tractar el tema. Basant-nos en la selecció de temes i propostes dels programes electorals de les diferents formacions polítiques en cada una de les tres ciutats, organitzarem la informació seguint tres categories: *Recursos Administratius i Legals, Socioeconòmics i Cultural i Identitat*. A continuació descrivim el contingut de cada una de les categories.

Categoria	Descripció
Recursos Administratius i Legals	Temes i propostes relacionats amb aspectes jurídics i legals, igualtat davant dels drets, dret de vot, i de la situació regular i irregular dels immigrants. També inclouen en aquesta categoria les demandes de pactes i consens, les propostes de noves estructures (com Observatoris o punts d'informació) o reforçament d'estructures ja existents. Inclouen també propostes de Plans i programes d'immigració i tots els aspectes relacionats amb demandes de participació, de coordinació entre administracions i recursos (d'informació, competències, etc.)
Socioeconòmic	Temes i propostes relacionats amb aspectes socials i econòmics, polítiques d'igualtat social, i tots els temes i propostes sectorials (treball, educació, habitatge, etc.). També inclouen en aquesta categoria les propostes concretes d'assistència social en general, a sectors específics en particular (joves, dones, etc.)
Cultural i Identitat	Temes i propostes relacionades amb aspectes culturals i d'identitat. De respecte de la diversitat, de promoció de la convivència, de propostes de mediadors, mencions a l'associacionisme immigrant, propostes d'ensenyament de la llengua i cultura, de normes bàsiques, de foment d'espais interculturals, contra discursos que vinculen immigració i delinqüència, de promoció i valors de la solidaritat, polítiques de socialització, de temes per combatre el racisme i reduir els estereotips.

Per fer l'anàlisi més detallat dels programes, ens ocuparem de Barcelona per separat, i després de Premià de Mar i de Vic.

1.3.2. Barcelona

Si ens centrem a la ciutat de Barcelona i categoritzem els conjunt de temes bàsics i de propostes de cada un dels partits polítics (vegeu Annex 2 *Anàlisi del discurs dels partits polítics: dades absolutes*), obtenim la taula indicativa següent (en números absoluts):⁸

Categoria	CiU	ERC	ICV	PPC	PSC	TOTAL
Recursos Administratius i Legals	6	3	14	18	0	41
Socioeconòmic	2	4	8	8	2	24
Cultural i Identitat	8	3	5	5	1	22
TOTAL	16	10	27	31	3	87

Taula 3: Freqüència de temes i propostes de cada programa electoral a Barcelona (resultats absoluts)

Si ens fixem en els **Totals** tindrem una imatge del tractament que s'ha fet de la immigració en el conjunt dels partits polítics. De fet, podem obtenir una doble imatge.

Si ens centrem en les **Categories** de temes i propostes (darrera columna de Totals), la majoria estan destinats a Recursos Administratius i Legals (47,1%), seguit de

⁸ Dels temes i propostes recollits a l'Annex, cada punt correspon a una menció explícita. Per tant en numerar la freqüència de mencions per categoria, tindrem en compte cada punt una sola vegada.

lluny dels altres dos, on hi ha un lleuger avantatge de temes i propostes de tipus Socioeconòmic (27,6%), davant dels temes Cultural i Identitat (25,3%).

Si ens fixem aquesta vegada en els **Partits Polítics** (darrera cel·la de Totals), constatem que qui més temes i propostes en fa es el **PPC** (35,6%), seguit molt a prop de **ICV** (31%). Després vénen els dos partits nacionalistes, **CiU** (18,4%) i **ERC** (11,5%), i per últim, el que menys ha parlat del tema ni fet propostes, està el **PSC** amb un sorprenent 3,5% (!).

Si deixem ara els resultats Totals i ens concentrem en els resultats més concrets, també podem continuar fent una doble lectura. Com abans, una lectura fixant-nos en la **Categoria** de temes i propostes i una altra fixant-nos en el contingut de cada programa electoral.

Les dues taules següents corresponen al percentatge obtingut prenent com a variable cada una d'aquestes lectures.

Categoria	CiU	ERC	ICV	PPC	PSC
Recursos Administratius i Legals	37,5	30	51,9	58,1	0
Socioeconòmic	12,5	40	29,6	25,8	66,7
Cultural i Identitat	50	30	18,5	16,1	33,3
TOTAL	100	100	100	100	100

Taula 4: Percentatge de temes i propostes dins de cada programa electoral

Categoria	CiU	ERC	ICV	PPC	PSC	TOTAL
Recursos Administratius i Legals	14,6	7,3	34,2	43,9	0	100
Socioeconòmic	8,3	16,7	33,3	33,3	8,3	100
Cultural i Identitat	36,4	13,6	22,7	22,7	4,6	100

Taula 5: Del conjunt de temes i propostes, percentatge que li dedica cada programa electoral

Tenint en compte cada **Programa Electoral** (Taula 4), constatem el següent:

1. **ICV** i **PPC** destinen la majoria dels seus temes i propostes a temes relacionats amb Recursos Administratius i Legals. Encapçalant el **PPC** (58,1%), seguit de **ICV** (51,9%). La meitat dels temes i propostes de **CiU** estan destinats a temes de Cultura i Identitat, i **ERC** destina la majoria dels seus temes a aspectes Socioeconòmics

(40%). Però el que destaca per sobre de tots es el tractament que fa el **PSC** on la majoria dels temes que tracta són socioeconòmics (66,7%)⁹

2. Destaquem també que **ERC** es el que presenta una freqüència de temes i propostes més proporcionada, i el **PSC** no introdueix cap tema relacionat amb Recursos Administratius i Legals.
3. Si ens fixem en els resultats més elevats per cada partit polític, podem fer tres grups, d'acord amb cada categoria. En el primer (Recursos Administratius i Legals) està el **PPC** i **ICV**, en el segon (Socioeconòmic), **PSC** i **ERC**, i en el tercer grup (Cultura i Identitat) està **CiU** (Vegeu taula 6). Si considerem que els percentatges donen resultats en termes de prioritats, podem fer la següent taula on constatem les diferències de prioritats de 1 a 3 de cada programa electoral.

Categoria	CiU	ERC	ICV	PPC	PSC
Recursos Administratius i Legals	2	2/3	1	1	3
Socioeconòmic	3	1	2	2	1
Cultural i Identitat	1	2/3	3	3	2

Taula 6: Prioritats de cada programa electoral segons categoria a Barcelona

Tenint en compte les **categories de temes i propostes** (Taula 5), constatem el següent, tenint en compte el total:

1. *Recursos administratius i legals*: el **PPC** es qui utilitza més, gairebé la meitat del total (43,9%). El que menys, està **ERC** (7,3%) i el **PSC** (0%).
2. *Socioeconòmic*: de nou el **PPC** juntament amb **ICV** són les dues formacions que utilitzen més aquesta categoria (33,3%). El que menys, comparteixen els resultats el **PSC** i **CiU** (els dos amb un 8,3%)
3. *Cultura i Identitat*: els resultats estan bastant fraccionats en comparació amb les altres categories, destacant **CiU** (36,4%) i en darrera posició el **PSC** (4,6%)

⁹ Aquesta dada, tractant-se dels resultats (en brut) del **PSC** (Taula 3) s'han de considerar amb la prudència que comporta els números absoluts (3 úniques mencions a temes relacionats amb immigració).

1.3.3. Premià de Mar i Vic

Per a fer l'anàlisi de Premià i de Vic continuarem articulant els resultats de la mateixa forma.¹⁰ Categoritzant els temes i propostes, obtenim la taula següent en numero absoluts.

Categoria	Ciutat	CiU	ERC	ICV	PSC	TOTAL
Recursos Administratius i Legals	Premià	1	5	3	2	11
	Vic	2	3	1	2	8
Socioeconòmic	Premià	0	6	1	0	7
	Vic	1	5	0	0	6
Cultural i Identitat	Premià	0	9	6	1	16
	Vic	1	3	1	6	11
TOTAL	Premià	1	20	10	3	34
	Vic	4	11	2	8	25

Taula 7: Freqüència de temes i propostes de cada programa electoral a Premià i a Vic (resultats en numero absoluts)

Si ens fixem en els **Resultats Totals**,¹¹ podem fer dues lectures. Des del punt de vista dels partits polítics, constatem que el més actiu a les dues ciutats es **ERC** (20 a Premià i 11 a Vic). Això significa que es el partit que més ha mencionat el tema, molt per sobre de les altres formacions polítiques. Dels altres grups polítics, cal assenyalar **ICV** a Premià (10). A Vic també el **PSC** (8) està a prop de **ERC**. A l'altre extrem, és a dir, els partits que menys han parlat del tema, són diferents per cada ciutat. A Premià **CiU** menciona el tema una vegada i a Vic es **ICV** qui tan sols en parla en dues ocasions.

Si ens centrem ara en les **Categories** dels temes i propostes, podem fer les següents observacions:

1. A **Premià de Mar**, la majoria de temes i propostes del conjunt dels programes electorals estan enfocats cap a la Cultura i la Identitat (16), seguit de Recursos Administratius i Legals (11), i per últim de temes Socioeconòmics (7).
2. A **Vic** la situació es la mateixa. Del conjunt de programes electorals, l'enfocament es de Cultura i Identitat (11), seguit de Recursos Administratius i Legals (8) Igual que a Premià els temes Socioeconòmics estan en darrer lloc (6).

¹⁰ Deixarem de banda al **PPC** per a no facilitar-nos el programa, malgrat reiterades demandes formals i informals.

¹¹ Podem prosseguir l'anàlisi sense necessitat de posar els resultats en percentatge, ja que els números absoluts són prou clars.

3. Aquests resultats contrasten amb els obtinguts a la ciutat de **Barcelona**, on el conjunt de programes electorals destinen més temes i propostes a aspectes relacionats amb recursos Administratius i Legals (vegeu Taula 4).

Per **Programes Electorals**, destaquem els resultats que han donat més o igual a 5. És a dir, que es menciona el tema de la immigració, sota forma de temes bàsics i/o de propostes més o igual de cinc vegades dins del programa. També destacarem els que no han mencionat el tema cap vegada.

1. A **Premià**, **ERC** es l'únic partit que supera o iguala el 5 en les tres categories. Fa un programa enfocat en temes de Cultura i de Identitat (9 vegades) i amb menys freqüència, temes i propostes relacionades amb aspectes Socioeconòmics (6) i de Recursos Administratius i Legals (5). **ICV** destaca en temes relacionats amb Cultura i Identitat (6). Destaca també a Premià la absència de temes i propostes relacionades amb Cultura i Identitat y Socioeconòmic del programa de **CiU**. En temes Socioeconòmics, li acompanya també amb cap menció el programa del **PSC**.
2. A **Vic** destaca de nou **ERC** amb 5 menciones de temes i propostes relacionats amb aspectes Socioeconòmics i el **PSC** amb temes relacionats amb Cultura i Identitat (6). El **PSC** també destaca a Vic, juntament amb **ICV** per no fer cap menció de temes relacionats amb aspectes Socioeconòmics.
3. En termes de prioritats, i desglossant cada ciutat per a poder tenir una imatge més clara, podem obtenir els següents resultats:

Categoria	CiU	ERC	ICV	PSC
Recursos Administratius i Legals	1	3	2	1
Socioeconòmic	-	2	3	-
Cultural i Identitat	-	1	1	2

Taula 8: Prioritats de cada programa electoral segons categoria a Premià de Mar

Categoria	CiU	ERC	ICV	PSC
Recursos Administratius i Legals	1	2/3	1/2	2
Socioeconòmic	2/3	1	-	-
Cultural i Identitat	2/3	2/3	1/2	1

Taula 9: Prioritats de cada programa electoral segons categoria a Vic

4. Referent als partits i tenint en compte les dues ciutats, constatem que **ERC** té un seguit de propostes i de temes diferents segons la ciutat. Si bé a Premià fa un enfocament Cultural i d'Identitat, a Vic l'enfocament està més orientat cap a temes Socioeconòmics. Podríem dir que el comportament de **ERC** es diferent a les dues ciutats, però que retrata bé les diferències d'enfocament que existeix en cada una. A **Vic** el tema està més enfocat en aspectes Socioeconòmics, a Premià en tems més de Identitat i de Cultura, com sabem després del conflicte de la Mesquita (Vegeu l'agenda local de cada ciutat en la Primera Part, Contextualització) També podem destacar el mateix comportament del **PSC** a les dues ciutats amb cap menció de temes i propostes relacionades amb aspectes Socioeconòmics.
5. Podem dir que una de les grans diferències dels programes de la ciutat de **Barcelona** respecte a les ciutats de **Premià** i de **Vic** es d'enfocament. A **Barcelona** l'enfocament es més de Recursos Administratius i Legals, a les dues altres ciutats, els temes i propostes més freqüents estan orientats cap a la Cultura i la Identitat.

2. Els Discursos dels partits polítics de Barcelona

2.1. Introducció metodològica

Les fonts d'informació per a conformar el discurs dels partits polítics han estat els debats i entrevistes als mitjans de comunicació audiovisuals i les entrevistes als caps de llistat dels diferents diaris. Les taules següents mostren la relació dels debats i entrevistes analitzats.¹²

Cadenes/ Dies de maig	12	13	14	15	16	19	20	22	23
TV3	Bon dia Catalunya: Mayol	Bon dia Catalunya: Portabella	Bon dia Catalunya: Fernández Díaz	Bon dia Catalunya: Trias	Bon dia Catalunya: Clos				
C33					Debat Alcaldables BCN (*)				
La 2		Entrevista electoral Portabella			Debat alcaldables BCN (*)	Entrevista electoral: Mayol	Entrevista electoral: Fernández Díaz	Entrevista electoral: Trias	Entrevista electoral: Clos
BTV					Debat alcaldables BCN (*)				

Taula 10: Entrevistes i Debats dels cap de llista de Barcelona a les diferents cadenes de TV

(*)Programa reproduït a les tres cadenes (C33, La 2, BTV)

El diaris utilitzats per a analitzar les entrevistes als caps de llista de cada formació política de Barcelona han estat els següents:

Diaris			
Avui	El País	El Periódico	La Vanguardia

Per fer l'anàlisi dels discursos dels partits polítics considerarem totes aquests fonts conjuntament, sense discriminar. L'objectiu final es tenir una visió de conjunt. El nostre estudi no versa sobre com els mitjans tracten el tema de la immigració, sinó com els partits el tracten. Per tant la consideració dels diferents mitjans no té cap sentit.

De la mateixa manera que per l'anàlisi dels programes electorals, ens plantejarem dues preguntes: una per l'anàlisi estructural i una per a l'anàlisi de contingut

Anàlisi estructural	Mitjans audiovisuals	Quant de temps li dedica a la immigració cada formació política?
	Entrevista diaris	Presència/absència del tema de la immigració
Anàlisi de contingut	Anàlisi comparativa de la freqüència de temes d'immigració Sistema de categories propi	

¹² Agraïm la col·laboració del Consell de l' Audiovisual de Catalunya,

El sistema de categories per a fer l'anàlisi de contingut parteix de la base que existeixen quatre formes de discurs al voltant de la immigració. El discurs de l'eficiència, de l'estabilitat, de la cohesió i de la no-discriminació. Cada un d'aquests discursos té una sèrie de criteris bàsics a través dels quals es genera la majoria dels arguments per a defensar un tipus de política a una altra.

El discurs de l'eficiència té com a criteri bàsic el tema dels recursos, el discurs de l'estabilitat, el de la seguretat; el discurs de la cohesió, la confiança; i, per últim, el discurs de la no-discriminació, el criteri del reconeixement. Per identificar els discursos hi ha una sèrie de temes propis de cada un d'ells. Per cada tipus de discurs hem considerat tres tipus de categories per cada discurs. El procediment qualitatiu bàsic es que quan hi ha una declaració entorn a la immigració per part d'un representant polític, puguem situar-la dins de la bateria de 12 categories (3 categories per cada tipus de discurs). Tanmateix, s'han produït tota una sèrie de declaracions que no han fet referència directament a la immigració, sinó a la forma de fer política del propi partit o dels altres partits. Aquesta categoria ha estat considerada a part dels quatre discurs. Com veurem, la seva inclusió no ha donat resultats anecdòtics, sinó determinants per identificar el comportament discursiu de molts partits polítics. A continuació descrivim cada una de les categories:

Discurs	Categoria	Descripció
Eficiència i recursos	Gestió recursos	Temes relacionats amb recursos (informatius, humans, econòmics, etc.). Hem englobat aquí també els temes relacionats amb pactes i altres recursos vinculats amb el tipus de relacions entre partits polítics.
	Competències	Temes relacionats amb el sistema de competències que tenen els poders públics municipals per a gestionar la immigració
	Relacions entre governs	Temes relacionats a les relacions intergovernamentals, especialment les relacions del govern municipal amb altres governs (especialment el del govern central)
Estabilitat i Seguretat	Legislació	Temes relacionats amb el marc legislatiu, les polítiques de control de fronteres, immigració en situació irregular i altres aspectes de gestió jurídica de la immigració.
	Respecte normes	Temes relacionats amb el respecte de les nostres normes, el nostre sistema de regles, les nostres costums.
	Ordre públic	Temes relacionats amb ordre públic, seguretat i tots els seus derivats.
Cohesió i confiança	Solidaritat	Temes relacionats amb valors de solidaritat, valors compartits entre immigrants i ciutadans
	Igualtat social	Temes relacionats amb la igualtat social, sectors públics com habitatge, sanitat, etc. i altres aspectes de serveis socials
	Convivència	Temes relacionats amb la gestió de la coexistència entre immigrants i ciutadans amb l'objectiu d'aconseguir situacions de convivència

No-discriminació i reconeixement	Dignitat humana	Temes relacionats amb el respecte de les persones, a la dignitat humana.
	Igualtat drets	Temes relacionats amb la igualtat de drets (aquí inclouen el dret de vot), i el respecte dels drets humans.
	Racisme i Xenofòbia	Temes relacionats amb els comportaments i les actituds, però també els discursos racistes i xenòfobs.
Forma de fer política		Temes relacionats amb la forma d'abordar el tema de la immigració. No tant centrat en el <i>Què</i> sinó més aviat en el <i>Com</i> s'aborda el tema des de la política com a tasca professional. Aquí entren tots els aspectes relacionats amb valors polítics necessaris per a gestionar la immigració, el tema de la responsabilitat i del lideratge polític, el de la serietat a l'hora d'abordar aquests temes, i l'ús que es fa de la immigració (de forma partidista, instrumental, electoralista, etc.)

Tanmateix, hem considerat que aquests discursos i sistema de categories s'utilitzem pels propis actors polítics seguint dues formes d'argumentació. Dins de la primera forma, es pot argumentar *descrivint* la situació actual, o bé *prescrivint* situacions futures. Dins de la segona forma, tant els arguments descriptius com prescriptius s'utilitzen de dues maneres, o bé per a *defensar* concepcions pròpies, o bé per a *criticar* concepcions de les altres formacions polítiques.¹³ Tabulant-los podem obtenir quatre tipus d'arguments discursius: Descriptius de defensa o crítics, Prescriptius de defensa o crítics.

Tot el sistema de categories i els tipus de discursos poden, d'aquesta manera utilitzar-se de quatre maneres diferents. La graella completa es la següent:

		Descrip.		Prescrip.	
		Def	Crit	Def	Crit
Eficiència i recursos	Gestió recursos				
	Competències				
	Relacions governs				
Estabilitat i Seguretat	Legislació				
	Respecte normes				
	Ordre públic				
Cohesió i confiança	Solidaritat				
	Igualtat social				
	Convivència				
No-discriminació i reconeixement	Dignitat Humana				
	Igualtat de drets				
	Racisme i Xenofòbia				
Forma de fer política					

¹³ Aquestes formes d'argumentació ja es va utilitzar en una investigació anterior sobre la legitimitat a les eleccions autonòmiques i estatals (Comisión Interministerial de Ciencia y Tecnología. - CICYT SEC 96-0776) dirigit per Ferran Requejo.

2.2. Anàlisi estructural *Quant de temps es dedica a la immigració?* *Presència i absència del tema en les entrevistes*

Per a fer l'anàlisi estructural adopten un procediment diferent segons el canal analitzat. Pels debats i entrevista dels mitjans audiovisuals (la TV) ens interessa saber quant de temps li dedica cada representant polític al tema de la immigració i compararlo amb les altres formacions polítiques. Per les entrevistes dels diaris, l'única anàlisi comparativa estructural que podem fer, però que dóna molta informació, com veurem de seguida, es si aborda o no el tema de la immigració.

Els resultats són els següents:

Partit Polític	Debat alcaldables		Entrevista de La 2			Bon Dia Catalunya		
	Espai	Durada (90 min.)	Espai	Durada	Temps total	Espai	Durada	Temps total
CiU	26.50-27.21	0.31 min.	3.25-4.00 18.15-18.25 19.56-20.22 (22/05/03)	1.11 min.	27.32 min.	13.33-15.13 (15/05/03)	1.40 min.	15.22 min.
ERC	-----	-----	22.36-23.31 (16/05/03)	0.56 min.	26.59 min.	(13/05/03)	-----	15.59 min.
ICV	19.19-19.46	0.27 min.	15.25-16.19 (19/05/03)	0.54 min.	24.25 min.	4.05-6.00 (12/05/03)	1.55 min.	14.50 min.
PPC	29.50-30.07 36.50-37.21	0.48 min.	15.15-17.05 24.21-24.27 (20/05/03)	1.50 min.	26.04 min.	3.00-3.25 / 5.15-8.27 (14/05/03)	3.37 min.	15.14 min.
PSC	-----	-----	9.20-9.43 23.10-23.46 (23/05/03)	0.59 min.	28.14 min.	(16/05/03)	-----	15.20 min.

Podem fer la següent lectura a partir de les dades anteriors

Partit Polític	Temps Total	%
CiU	202 sgs (3,22 mns)	22,7 %
ERC	56 sgs (0,56 mns)	6,3 %
ICV	196 sgs (3,16 mns)	22,1 %
PPC	375 sgs (6,15 mns)	42,2 %
PSC	59 sgs (0,59 mns)	6,6 %
TOTAL	888 sgs (14,48 mns)	100%

Taula 11: Temps total dedicat al tema de la immigració per a cada formació política

Del total del temps dedicat a la immigració, el **PPC** li dedica gairebé la meitat (un 42,2%), seguit de gairebé el mateix percentatge de **CiU** (22,7%) i de **ICV** (22,1%). Molt lluny queda el **PSC** (6,6%) i **ERC** (6,3%).

Diari	CiU	ERC	ICV	PPC	PSC
Avui	18/05	19/05	16 / 05	17 / 05	18/05
El País	20 / 05	17 / 05	16 / 05	19 / 05	21/05
El Periódico	21/05	19/05	17/05	20/05	23/05
La Vanguardia	22/05	20 / 05	19 / 05	21 / 05	23 / 05
Absència del tema immigració					

De l'anterior taula dels Diaris podem fer tres observacions. En *primer lloc*, no en totes les entrevistes els caps de llista per Barcelona parlen del tema de la immigració. De les 20 entrevistes recollides, 6 d'elles no parlen d'immigració. En *segon lloc*, els únics partits que parlen d'immigració en les seves 4 entrevistes són **ICV** i **PPC**. En *tercer lloc*, el partit que en parla menys es **ERC** (dels tres diaris, solament en parla en l'entrevista de *La Vanguardia*).

3.3. Anàlisi de contingut: *frequència de temes relacionats amb la immigració*

Els resultats de l'anàlisi de contingut en números absoluts han estat els següents, si considerem el debat i les entrevistes analitzades en els diferents mitjans audiovisuals, i les entrevistes analitzades als quatre diaris.

Obtenim dos tipus de taules de freqüència. Un primer tipus que comptabilitza el número de vegades que cada formació política utilitza arguments descriptius/prescriptius, crítics o de defensa. Una segona taula fa una relació del número de vegades que cada formació utilitza una o una altra categoria, independentment si l'ús es descriptiu o prescriptiu, crític o de defensa. Comencem per la primera taula.¹⁴

	CiU	ERC	ICV	PPC	PSC
TOTAL DESCRIPTIU	10	0	28	36	11
TOTAL PRESCRIPTIU	18	8	13	30	3
TOTAL CRÍTICS	10	0	21	15	7
TOTAL DEFENSA	18	8	20	51	7
TOTAL	28	8	41	56	14

Taula 12: Freqüència de temes per tipus d'arguments

Si ens fixem en el resultat total, veiem de nou que el **PPC** amb 56 vegades es la formació política que més ha parlat del tema de la immigració. Del conjunt de vegades (147 vegades), representa el 38,1%. Segueix encara a prop **ICV** (27,9%), i ja allunyat **CiU** (19%), i al final sempre **PSC** (9,5%) i **ERC** (5,4%)

Si considerem els números més elevats per cada partit i discriminem entre els dos binomis d'arguments (Descriptiu/Prescriptiu, Crític/Defensa) obtenim la següent tipologia de discursos:

Tipus de discurs més freqüent	
CiU	Defensa les seves propostes sobre el tema de la immigració
ERC	Defensa les seves propostes sobre el tema de la immigració
ICV	Defensa gairebé tant com critica la situació actual
PPC	Defensa la situació actual
PSC	Critica tant com defensa la situació actual

Si comparem els discursos de les diferents formacions polítiques creuant els dos binomis d'arguments, obtenim les següents "aliances o coalicions" en termes de tipus de discurs.

	Descriptiu	Prescriptiu
Crític	(ICV) PPC (PSC)	
Defensa	(ICV) (PSC)	CiU ERC

(entre parèntesi les formacions polítiques que estan en més d'una casella)

Constatem que en el discurs sobre la immigració, no hi ha cap formació política que tingui un discurs crític de les propostes dels altres. Tanmateix, observem que un dels factors explicatius que s'infereix es la *fractura entre nacionalistes i estatalistes*. Les formacions estatals tendeixen a ser més descriptives, i les formacions nacionalistes tendeixen a tenir un discurs més prescriptiu. Per últim, podem també observar que les formacions estatals tenen un discurs equilibrat entre crític i de defensa de la situació actual.

¹⁴ Per els detalls dels resultats vegeu l'Annex 2. *Anàlisi del discurs dels partits polítics: dades absolutes*

Ens ocupem ara de la taula de freqüència de les categories.

Tipus de Discurs	Categoria	CiU		ERC		ICV		PPC		PSC	
Eficiència i recursos	Gestió recursos	3	4	0	0	3	6	3	3	0	3
	Competències	0		1		0		1			
	Relacions entre governs	1		2		0		2			
Estabilitat i Seguretat	Legislació	9	11	0	2	2	6	23	34	0	1
	Respecte normes	1		0		5		0			
	Ordre públic	1		4		6		1			
Cohesió i confiança	Solidaritat	0	7	0	3	1	11	1	11	0	2
	Igualtat social	7		2		8		6		2	
	Convivència	0		1		2		4		0	
No-discriminació i reconeixement	Dignitat Humana	1	2	0	3	0	2	3	4	0	2
	Igualtat de drets	1		3		0		0		1	
	Racisme i Xenofòbia	0		0		2		1		1	
Forma de fer política		4		0		16		14		6	

Taula 13. Freqüència de les categories i tipus de discurs per cada partit polític

Es pot fer almenys dues lectures de les dades anteriors. En *primer lloc*, podem considerar la freqüència dels temes en referència als quatre tipus de discurs (eficiència, estabilitat, cohesió i no-discriminació), a més de la categoria de “forma de fer política”. En *segon lloc*, podem comparar la freqüència de l’ús de les categories dins de cada tipus de discurs. Aquesta anàlisi no es centra en la intensitat (descriptius/prescriptius, defensa/crítics) dels temes, sinó en la seva freqüència dins del conjunt discursiu de cada formació política. La intensitat està present en els números absoluts, però ja ha estat indicada per a cada formació política en l’anàlisi anterior. Per tant considerem els resultats següents com a complementaris de l’anàlisi de la intensitat fet anteriorment. Comencem per la primera lectura¹⁵

¹⁵ Destaquem els resultats superiors a cinc vegades. Considerem que menys de cinc vegades és una freqüència molt poca significativa que ni tant sol es pertinent considerar-la com a indicador de tendència del discurs.

Tipus de discurs més freqüent	
CiU	Estabilitat i Seguretat , i en menor mesura el de la cohesió i confiança
ERC	[No hi ha prou freqüència per a indicar una tendència, encara que les dades indiquen què tendeix cap a la cohesió i confiança i cap a la discriminació i reconeixement]
ICV	El discurs de ICV tendeix clarament a fer referència, en un segon grau de discurs, a la forma política d'abordar el tema de la immigració . No tant centrat en el <i>Què</i> sinó més aviat en el <i>Com</i> s'aborda el tema des de la política com tasca professional. Després tendeix a seguir el principi de la cohesió i la confiança , i en menor mesura el de l' eficiència i el de l'estabilitat. Curiosament, ja que per la ideologia que representen tendirem a pensar el contrari, no hi ha una freqüència rellevant pel discurs de la no-discriminació.
PPC	Amb una freqüència més que significativa, sense cap dubte la identitat del discurs del PPC es de l' estabilitat i la seguretat . En menor mesura, però amb una freqüència significativa, està el discurs que tendeix a discutir la forma política d'abordar el tema de la immigració i el discurs de la cohesió .
PSC	[No hi ha prou freqüència per a indicar una tendència clara, encara que les dades indiquen què tendeix cap a tenir discursos sobre la forma de fer política i en menor mesura a tenir un discurs al voltant de l'eficiència i els recursos]

Sintetitzant, i considerant el resultat més elevat per cada formació política podem fer les següents coalicions de discurs:

Eficiència i recursos	----
Estabilitat i Seguretat	CiU PPC
Cohesió i confiança	(ERC)
No-discriminació i reconeixement	(ERC)
Forma de fer política	ICV (PSC)

Constatem que *en les aliances i coalicions en el tipus de discurs preval més la ideologia que la divisió entre nacionalistes i estatalistes*. Les formacions polítiques de dretes tenen un discurs més centrat en l'estabilitat i la seguretat, els partits d'esquerra estan fent un discurs més centrat en el Com abordar políticament el tema que en el quina política fer. **ERC** és l'únic partit que pel resultats obtinguts no podem situar amb un discurs clarament definit com per les altres formacions polítiques. La tendència no

obstant és diferent a les altres formacions polítiques. Es situa entre la cohesió i la no-discriminació.

Per a fer la segona lectura, agafem el tres temes més freqüents per cada formació política (amb freqüència inferior a tres, la considerarem com a no significativa)

Tipus de discurs més freqüent	
CiU	El seu discurs està centrat, i per ordre en la legislació, igualtat social, forma de fer política.
ERC	El seu discurs està centrat en la igualtat de drets
ICV	El seu discurs està centrat, i per ordre, en la forma de fer política, la igualtat social, l'ordre públic
PPC	El seu discurs està centrat, i per ordre, en la legislació, la forma de fer política, l'ordre públic (i amb mateix resultat la igualtat social)
PSC	El seu discurs està centrat en la forma de fer política

TERCERA PART: ESFERA DE LA SOCIETAT

1. Introducció metodològica: els Grups de Discussió

Abans de presentar pròpiament els resultats de la nostra anàlisi justifiquem breument per què considerem útil aquesta tècnica qualitativa, i presentem pròpiament la composició dels Grups de Discussió (GD) i el desenvolupament de les discussions.

La utilitat del Grups de Discussió

L'objectiu bàsic que justifica l'ús metodològic de Grups de Discussió es la de generar hipòtesis i destacar els temes importants sobre com l'esfera de la política està tractant un tema que preocupa a la societat. Considerarem que els temes que es discutiran dins dels GD reflecteixen les preocupacions de la societat. En concret en el seu nivell *meso*, és a dir, en el nivell d'entitats col·lectives ja organitzades. Mitjançant aquesta tècnica qualitativa no ens ha interessat tant analitzar com interaccionen entre ells, és a dir, si un té un discurs més dominat, i un altra més dissuasiu, ni conceptuar figures dins del grup, sinó oferir un espai d'interacció propi que segurament no s'hauria produït de forma natural. L'objectiu final es obtenir una informació representativa de quines són les principals qüestions que conformen la percepció que han tingut els principals representants socials treballant la immigració sobre com l'esfera de la política ha tractat el tema durant la campanya electoral. Provoquem una interacció que ens oferirà els principals punts de convergència entre els actors.

Amb aquesta tècnica qualitativa recollim, així, els principals temes de l'agenda social. La selecció dels membres del GD ha estat seguint criteris propis de l'estudi. Tots els membres tenen un compromís directe amb la gestió del procés de construcció d'una societat d'immigració a Catalunya i per tant, tenen, en diferents graus, ja un discurs articulat sobre el tema. És un tema que forma part de la seva interacció quotidiana. Hem volgut tenir una mostra representativa no solament del teixit associatiu immigrant i de les ONG i sindicats, sinó també del teixit associatiu de la ciutadania, a traves principalment de associacions de veïns. En els tres GD la presència de les associacions de veïns va ser molt important, en introduir temes i percepcions procedents directament de la societat autòctona.

La nostra intenció metodològica és provocar un debat d'opinió entre actors. Cada actor, en les seves introduccions, va reproduir el conjunt d'arguments i les conclusions a les que van arribar de forma interna dins de les seves respectives entitats. Per la majoria d'ells, el GD es una segona o tercera vegada on es reproduïx la avaluació de la campanya en temes d'immigració, i per tant ja ens ofereixen arguments més elaborats i justificats. Els GD provoquen, doncs, la discussió sobre temes que ja han tingut en interaccions prèvies. El que diuen té una intensitat forta i conforma les seves *identitats discursives*.

Més que una anàlisi comparativa entre les tres ciutats, ens interessa tractar el contingut de cada GD conjuntament. Metodològicament, la tria de les tres ciutats no ha estat orientada per establir una comparació en el sentit estricte. Més aviat, la nostra intenció és poder obtenir una informació completa tenint en compte que a cada ciutat existeix una consciència col·lectiva de la immigració, i un cert discurs articulat sobre la presència dels immigrants dins de la ciutat, degut a contextos locals particulars. Entre les tres ciutats podem arribar a tenir una primera cartografia d'arguments representativa de la percepció actual que tenen els principals col·lectius socials sobre com l'esfera de la política està tractant el tema a Catalunya.

Composició dels Grups de Discussió

La composició dels GD no han estat persones individuals, sinó representants d'entitats col·lectives. En el marc de l'estudi, els grups de discussió (GD) representen la dimensió de la societat civil. La composició mateixa dels grups de discussió n'és una mostra representativa i expressen les diferents dimensions de la societat, des de associacions d'immigrants i associacions de veïns, fins a ONG i sindicats. La selecció de les associacions d'immigrants i de les ONG s'ha fet tenint en compte la composició de les estructures locals de consulta creades per a discutir el tema de la immigració. Per tant, podem dir que les associacions i ONG entrevistades estan en diferents graus institucionalitzades i formen part d'una xarxa local d'interacció.

A continuació mostrem la fitxa tècnica de cada GD.

	Fitxa tècnica dels Grups de Discussió		
	Barcelona	Premià de Mar	Vic
Dia	6 juny 2003	12 juny 2003	16 juny 2003
Lloc	UPF	Centre Cívic Premià de Mar	Centre Cívic Vic
Durada	18.49 – 20.20	18.44 – 20-18	19.00 – 20-10
Composició	• Sos Racisme • Associació sociocultural Ibn Batuta • Càritas • Federació Associació de Veïns de Barcelona (FAVB) • CCOO-CITE	• Coordinadora Premià per la Convivència • Associació de Veïns (AVECA) • Esplai al Carrer • Càritas • Mezquita Altauba • Ass. d'Immigrants de Premià de Mar	• Centre Cultural Islàmic • Associació de Veïns Plaça Osona • Associació d'Equatorians • Càritas • Associació Veus Diverses

Per fer l'anàlisi de contingut de les discussions que van tenir lloc, destacarem principalment els temes que entren directament dins de la relació triangular immigració / eleccions i partits polítics. Ens interessa fonamentalment analitzar les percepcions que expressen els representants de la societat civil de les eleccions en general, de com els diferents partits polítics han tractat el tema de la immigració.

Desenvolupament dels GD

El desenvolupament dels tres GD va tenir una mateixa estructura. Concretament tres parts ben diferenciades: un Introducció, un Debat, i unes Conclusions finals.

La ***Introducció*** va ser provocada per una pregunta inicial: *Tenint en compte el tema de la immigració, m'agradaria que valoréssiu com ha transcorregut per a vosaltres la campanya electoral en general, a la vostra ciutat en particular. Com heu percebut els discursos i el comportament dels partits polítics durant les darreres eleccions en matèria d'immigració?*

Les característiques de la pregunta obliga als entrevistats a tenir un doble marc de referència contextual (valoració en general, a la seves ciutats en particular) i els situa d'entrada en el terreny de la avaluació (descripció i prescripció). També vam acompanyar aquesta pregunta inicial d'una recomanació informal que transmetessin les discussions i primeres avaluacions que havien fet dins de cada una de les seves respectives entitats. Al llarg de la discussió no es va haver d'intervenir en cap moment. A la ***Introducció***, cada actor es presentava i resumia breument les seves primeres valoracions de les eleccions, tal com la van fer a l'interior de la seva entitat. El ***Debat*** es

va iniciar després de la primera ronda introductòria. Tan sols es va intervenir per a coordinar el torn de paraules. Es van desenvolupar els arguments de la Introducció i afegir d'altres importants. L'única intervenció que vam tenir va ser per provocar la darrera part de la discussió, la de les **Conclusions** finals, on es van formular dues preguntes ben diferenciades: *Considerant les valoracions que heu discutit, m'agradaria per acabar que em diguin a què es deu aquesta situació? i Com sortir d'aquesta situació?* Cada una d'aquestes preguntes aspira a provocar dos tipus de discursos que van estar presents des del principi. Per una banda, uns *discursos descriptius*, orientats en la situació present i en la explicació d'aquest estat de la qüestió; per una altra banda, *discursos prescriptius*, més centrats en valorar el futur i en avaluar les diferents sortides que cada actor contempla de la situació actual. De fet, aquests dos tipus de discursos, els descriptius i els prescriptius, seran els que articularan l'organització de la informació obtinguda a través de l'anàlisi de contingut.

2. Principals marcs de referència: contextos diferents amb un mateix discurs

L'anàlisi de contingut mostra que malgrat ser tres realitats diferents, pràcticament tots els actors tenen un mateix discurs envers l'esfera de la política. A continuació mostrem els principals marcs de referència de cada GD. Podem dir que entre els tres tenim els principals eixos que orienten la majoria dels arguments entorn a la immigració a Catalunya.

PRINCIPALS MARCS DE REFERÈNCIA			
Dimensions	Barcelona	Premià de Mar	Vic
Extensió del discurs	Discurs global, ampli territorialment. Parlen tenint com a context tot Catalunya	Discurs més local, amb problemes locals	Discurs més local, amb problemes locals
Concepció general de l'immigrant	Identifica immigrant amb persones sense tots els drets de ciutadania	Identifica immigrant amb població musulmana	Identifica immigrant amb persones sense recursos
Tema prioritari	"Pacte de silenci"	Mesquita	Entrada Plataforma al sistema polític local

Encara que la realitat dels discursos ha estat una barreja de marcs de referència, podem destacar diferències entre ciutats. Cada GD ha estat dominat pel seu propi

context. Tenim en compte tres dimensions que conformen el marc de referència contextual de cada ciutat: *extensió del discurs, concepció general de l'immigrant, tema prioritari de les discussions*.

Des del punt de vista de l'extensió *del discurs*, constatem que el GD de **Barcelona** té un discurs més global, ampli territorialment parlant. Es l'únic discurs que ha transcendit el marc local i s'ha pronunciat tenint en compte el context general de les eleccions locals a Catalunya. Els altres dos GD, el de **Premià** i el de **Vic**, han estat discursos centrats en llurs realitats respectives, contextualitzats localment. Solament en poques ocasions s'han pronunciat sobre les eleccions en general. *Entre les tres ciutats tenim, doncs, valoracions tant globals com locals*.

Tanmateix, constatem que malgrat parlar dels immigrants en general, cada GD ha tingut una percepció diferent. Els tres conformen sense dubte tres concepcions de la realitat de la immigració, però que, com veurem, no generen discursos avaluatius sobre l'esfera de la política diferenciats sinó similars. El GD de **Barcelona**, en parlar dels immigrants es referien principalment a persones que no tenen els mateixos drets que els ciutadans. La majoria dels actors tenen en ment les situacions de desigualtat jurídica, d'espais públics d'acció diferenciats. Expressen, doncs, una percepció del immigrant en la seva qualitat diferenciada del ciutadà, especialment des del punt de vista de la diferencia de drets. El GD de **Premià**, per raons evidents de la composició majoritària de la seva població immigrant, però també pel conflicte que va protagonitzar, en parlar de l'immigrant té principalment en compte a la població musulmana. Per últim, el GD de **Vic** ha format majoritàriament els seus discursos tenint com a referència als immigrants en tant que persones sense recursos. Aquesta és la principal base generativa del seus arguments entorn a com els partits polítics s'han comportat durant la campanya electoral.

Entre les tres ciutats tenim doncs el principal marc de referència que sense dubte governa els discursos socials sobre la immigració: *l'immigrant es una persona sense tots els drets, sense recursos, i principalment musulmana*. Aquest es el retrat genèric de l'immigrant que orienta la majoria dels discursos sobre la immigració. L'estudi de la politització de la immigració ha de tenir, doncs, aquest retrat com a premissa.

Per últim, cada GD ha tingut un tema principal de discussió que ha articulat la majoria dels seus respectius arguments. A **Barcelona** ha estat el "pacte de silenci" protagonitzat pels diferents partits polítics; a **Premià de Mar**, el tema bàsic de la Mesquita, que continua liderant l'agenda social, i a **Vic** el tema que ha dominat la

majoria del debat ha estat l'entrada d'un partit polític, la Plataforma, dins del sistema polític local (Vegeu Primera Part, cap. 1. *Dimensió social: l'agenda local sobre immigració*)

3. Principals temes de l'agenda social: Política, Societat, Associacions, Valors (democràtics) i Estructura Bàsica

Tenint com a referència al conjunt de les tres ciutats, i el contingut de les introduccions i desenvolupament del debat, destaquem els principals temes que han aparegut. Considerarem cinc dimensions principals:

Dimensions	Descriptor
Esfera Política i Partits Polítics	Arguments que fan referència als discursos i el comportament dels partits polítics durant la campanya electoral.
Esfera de la societat i ciutadania	Arguments que fan referència al comportament i les actituds que té la ciutadania en general sobre la presència dels immigrants i els discursos dels partits polítics.
Associacions	Arguments que els actors donen entorn a sí mateixos, les seves actituds i comportaments dins de la xarxa d'interacció que tenen amb altres associacions, amb la ciutadania i amb altres actors polítics.
Valors (democràtics)	Arguments que fan referència als valors en general que articulen els discursos i provoquen certs comportaments. Aquests valors són considerats directament o indirectament pels actors com a formant part integral dels principis democràtics
Estructura Institucional	Arguments que fan referència a aspectes concrets de l'estructura institucional, des de la legislació d'estrangeria, fins als mitjans de comunicació i l'existència i efectes dels prejudicis i estereotips que articulen les accions dels ciutadans, dels partits polítics i dels mateixos col·lectius

Seguint l'articulació de la informació recollida dels tres Grups de Discussió,¹⁶ hem dividit els arguments en dos tipus. Els *arguments descriptius* fan referència a la situació actual, que poden o no donar explicacions, però que en tot cas pretenen fer un estat de la qüestió de com perceben i avaluen el present. Els *arguments prescriptius* es centren principalment en el futur. Són arguments que pretenen donar solucions o vies de sortida a les situacions actuals. A través de la seva anàlisi podem inferir les propostes concretes, les accions estratègiques i els procediments que es consideren com a els més adequats per a fer front a la situació actual.

¹⁶ Vegeu Annex 3 *Principals arguments del debat dels actors Socials*, i Annex 4 *Balanç final dels actors Socials*.

Per a interpretar els resultats, prendrem com a variable cada una de les dimensions. Seguirem l'ordre ja establert, i dividirem els nostres comentaris dins de cada categoria seguint els arguments descriptius i prescriptius, respectivament.

Esfera de la Política / Partits Polítics

En general gairebé tots els actors comparteixen tres constatacions bàsiques. En *primer lloc*, hi ha hagut un "Pacte de Silenci" intencional per no parlar de la immigració entre tots els partits polítics. En *segon lloc*, es detecta una certa por generalitzada de parlar del tema en general, però sobretot en els partits d'esquerra on haurien de pronunciar-se més clarament. La diferència entre els partits d'esquerra i de dreta rau en què els de dreta tenen un missatge més clar i simple, mentre que els d'esquerra no tenen encara construït un missatge, i quan es pronuncien, prima l'ambigüitat i una certa contradicció de principis. En *tercer lloc*, hi ha una certa "por social" pels discursos dels partits de dreta o nous partits amb discursos clarament contra la immigració. Com a recurs electoral, la immigració està fracturant la societat entre aquells que estan convençuts, i no admeten cap forma de justificació en contra, quan vinculen inseguretat i amenaça de la identitat amb la immigració, i els que relativitzen aquest fet, o el veuen com essent més el resultat d'uns prejudicis procedents de la mateixa societat i estructura institucional.

Hi ha també una certa comprensió que les reaccions que tenen els partits polítics es deu principalment per a la consciència que les principals *zones de conflicte* són *zones* amb problemes socials previs. Els barris amb aquests problemes de convivència són simplement desastres pels partits tradicionals, concentrant cada vegada més la atenció de la demagògia discursiva dels partits populistes. El *xoc* entre immigrants i ciutadans en els barris més desfavorits explicaria en part la prudència dels partits d'esquerra i l'oportunitat que veuen els partits de dreta i els nous partits populistes d'utilitzar la immigració com a recurs per aconseguir vots en zones tradicionalment d'esquerra. D'ací que el **PP**, com a partit governant, estigui creant de forma intencional una sensació permanent d'inseguretat i d'amenaça contra els "invasors que s'aprofiten del nostre sistema de benestar".

En aquest sentit es comparteix l'argument que es el partit del govern central qui monopolitza els discursos dels altres partits, els quals han de construir les seves

declaracions pronunciant-se a favor o en contra, prenent com a referència el discurs dominant. En aquest mateix marc de relacions entre partits, però a l'interior d'un mateix grup polític, es detecta una certa falta d'autonomia dels partits d'àmbit municipal davant del tema, donant la sensació que tenen instruccions centrals de partit al respecte.

Com a *principals recomanacions*, es demana que els partits s'impliquin clarament sense instrumentalitzar la immigració. Que facin un esforç de crear un discurs positiu per a sensibilitzar a la ciutadania. En aquest sentit s'advoca perquè els partits potenciïn la seva tasca pedagògica i socialitzadora. En especial, es fa èmfasi en la necessitat que els partits d'esquerra creïn un discurs articulat clar, i que passin de la defensiva a l'ofensiva en aquest tema. Per exemple, mobilitzant un discurs de drets humans d'abast universal. Tanmateix es recomana que tothom vigili de prop els nous partits populistes.

Però una de les principals propostes que constantment apareix es la del *dret de vot* dels immigrants en les eleccions locals. Existeix unanimitat en l'efecte positiu que tindria el dret de vot en els partits polítics. Especialment perquè estarien obligats de construir discursos tenint en compte aquest nou electorat. Aquesta seria l'única via de sortir de la situació actual, on la realitat dels immigrants tan sols importa si afecta i pot potencialment crear conflicte al seu electorat. Per conseqüència tan sols es utilitza com a argument negatiu per a augmentar vots. En el mateix apartat de propostes per trencar la dinàmica actual, es recomana que els partits creïn estructures internes per a relacionar-se amb els països d'origen. Per últim, però no menys important, es recomana que els partits es relacionin més amb les associacions d'immigrants i en general escoltin les veus que arriben dels col·lectius que estan treballant diàriament el tema

En *síntesi*, hi ha un *queixa generalitzada i profunda sobre el comportament i les actituds que han expressat els diferents partits polítics*. La *queixa té una base empírica evident: existeix una realitat que els polítics no volen veure*. Davant del procés d'immigració, practiquen el que podem nomenar la *política de l'estructura*, de mirar cap a un altra banda. És com si en veure al carrer a una persona que coneixes però per a qualsevol motiu no tens ganes d'aturar-te i de parlar, mires, dissimulant, cap a una altra cantó. L'altra persona, que s'ha adonat de la situació té dues opcions: fer el mateix o bé aturar-se i forçar la trobada, provocant una reacció de sorpresa. Si considerem que d'aquests dos personatges un es el procés irreversible d'immigració i la societat a través de les entitats que treballen diàriament en la gestió del procés, i l'altra, la que dissimula, els partits polítics, l'opció generalitzada del grups de discussió és, evidentment, la de **provocar amb urgència la trobada**.

Les paraules generals que resumeixen aquesta sensació generalitzada de desil·lusió són ben clares:¹⁷ *falta d'honestetat, falta de claredat, d'una por a pronunciar-se general, falta de valentia i de coratge, fan un tractament molt superficial del tema, tenen por, no plantegen els problemes reals, no han volgut agafar seriosament el tema.* Aquest fet preocupa, i molt, als que quotidianament treballen el tema de la immigració i contribueixen a la creació d'un societat multicultural a Catalunya. Hi ha poca implicació política del partits sobre aquests temes. Els partits simplement no s'interessen per la immigració, "no donen la cara", perquè tenen por que en pronunciar-se perdin vots. D'ací que no transmetin les seves posicions al respecte amb claredat. Aquesta es l'única raó que explica llurs actituds i comportaments. Els partits polítics no han acceptat encara de forma clara que estem davant *d'un procés irreversible de multiculturalitat i, que, per tant, el discurs no ha d'estar orientat mobilitzant arguments a favor o en contra del procés, sinó més bé en com gestionar-ho.*

Aquest fet explica que l'única sortida a la situació actual, a la sensació generalitzada d'estancament discursiu, és introduir la variable del dret de vot. Aquest fet tindria un impacte immediat en el disseny dels discursos dels partits, en les seves actituds i comportaments.

Esfera de la Societat / Ciutadania

Es comparteix la constatació que la societat encara no ha assumit la realitat de la immigració com a procés irreversible. Sobre aquest tema la *societat s'està fracturant*. Davant les dificultats que troba de gestionar el procés, l'única sortida que contempla es votar seguint els estereotips que té de la immigració. Es subratllen dues causes principals a aquestes reaccions ciutadanes: un por de perdre la identitat del poble, especialment amb la immigració musulmana, i una percepció de la immigració com a amenaça als seus béns de benestar adquirits. Es destaca principalment els conflictes que es produeixen en les zones menys afavorides socialment i econòmicament, on els immigrants i els ciutadans entren en una competència pels recursos que ofereixen els serveis socials. La ciutadania es veu amenaçada per l'entrada dels immigrants dins dels seus espais d'acció, en l'accés a l'habitatge, en el treball, per exemple.

¹⁷ Transcripció paraules pronunciades al llarg de les discussions, vegeu Annex 2. *Principals arguments del debat dels actors socials*

L'únic que pensa aquesta ciutadania amb dificultats socials i econòmiques es que l'immigrant està sent afavorit per les administracions. La ciutadania no té instruments per a fer front a les pors que sent davant de persones amb color de pell, religions, pràctiques culturals diferents. Davant d'aquestes pors i el fet que competeixen en la recepció de béns de les administracions, fa que sigui vulnerable davant de discursos populistes, amb els seus arguments simplistes i estereotipats, com a gestors d'emocions.

Aquestes actituds racistes es deuen a una falta de comunicació entre immigrants i ciutadans, especialment en els barris. S'està realment produint el contrari. Un cert "efecte fugida" de molts ciutadans dels barris i venda dels seus habitatges, que estan sent ocupades pels immigrants. Podem destacar que la presència/absència d'immigrants dins d'un barri o d'una ciutat està sent considerada com a variable per a adquirir habitatges i, fins i tot, com a criteri per a fixar-ne els preus de venda. La falta de convivència és una de les constatacions més freqüents. Als barris preval més la coexistència que la convivència. Però en general, si bé s'accepta la realitat d'unes certes reaccions i actituds racistes per part del certs ciutadans, especialment aquells que tenen més contacte diari amb els immigrants en els barris, es tendeix a excusar-los.

El fet que els ciutadans votin a partits populistes amb discursos anti-immigrants forma part del problema mateix. Això es deu sobretot a la falta d'una implicació política dels partits tradicionals als problemes reals de convivència que tenen els ciutadans davant l'increment i la desorientació de la immigració que arriba als seus barris. Moltes persones se senten simplement abandonades pels partits, i no tenen més sortida que votar a partits populistes. Aquesta reacció de la ciutadania preocupa, i molt. El fet que els ciutadans solament estiguin orientats pels seus interessos immediats i pels efectes que té la presència dels immigrants sobre les seves vides i la seva quotidianitat. Es reconeix, no obstant, que s'estan formant concentracions d'immigrants, i que la causa última d'aquestes reaccions ciutadanes es deu principalment a aquest fet. Ara bé, també s'apunta a que els immigrants en els barris també tenen dificultats de moviment, degut sobretot a l'existència de discriminació social per poder adquirir els béns de la ciutadania (com hipoteques, per exemple). Aquestes dificultats d'integració es resumeix en una frase pronunciada per un membre dels grups de discussió: "parlo català, però encara em sento rebutjat. Per què?"

Des del punt de vista de l'electorat, s'assumeix que es sobretot la ciutadania tradicionalment d'esquerres la que es manifesta contra la immigració, sobretot la població castellanoparlant que van formar part del primer procés d'immigració en els

anys 60. Des d'un punt de vista de Catalunya, la realitat es que són principalment dos processos d'immigració els que estan confrontats: els que formen part del primer procés, i els que protagonitzen ara el segon procés.

Donada aquesta constatació, els *arguments prescriptius* apunten precisament a la necessitat que es produeixi "barreja" entre immigrants i ciutadans en lloc de la separació actual. Des d'un punt de vista de tasca socialitzadora, s'apunta també a la necessitat de difondre la idea que la immigració es el resultat d'un procés irreversible. Com a mesura d'apropament i provocar la fusió es proposa que els immigrants, en lloc de crear organitzacions i associacions paral·leles, s'integrin també dins del teixit associatiu ja existent, com per exemple les associacions de veïns. S'insisteix, en aquesta línia, en què la presència d'immigrants dins de les associacions de veïns facilitaria la convivència i reduiria la tendència de la ciutadania a seguir uns estereotips fixats. La principal orientació es, doncs, la de la difusió d'informació i la tasca quotidiana pedagògica perquè la ciutadania tingui recursos per a poder assumir el procés sense reaccions adverses, sense conflictes socials, ni desviament de les seves preferències de vot, de l'esquerra o dels seus partits tradicionals, als partits populistes. L'equació social i política està feta. Ara tot depèn de com els partits tradicionals gestionen aquesta realitat per a aconseguir que l'existència embrionària dels partits populistes i la seva entrada en el sistema polític local tant sols quedi com a fet testimonial.

*Associacions*¹⁸

Hi ha tres arguments principals que justifiquen per què hem inclòs aquesta categoria dins de l'anàlisi de contingut. En *primer lloc*, existeix una certa sospita que certes associacions estan sent instrumentalitzades per part dels partits polítics. En aquest aspecte, els partits tendeixen a utilitzar les associacions com a reclam electoral, però que en el fons denoten una certa hipocresia, ja que la majoria dels membres de les associacions no poden votar. En *segon lloc*, i amb una freqüència més notable, molts actors obren la reflexió sobre la falta real de comunicació entre les associacions, especialment per a organitzar accions de reivindicacions conjunes. La falta d'unitat de la xarxa associativa és un dels elements que expliquen que encara no s'hagi construït un *moviment associatiu*. En *tercer lloc*, hi ha una certa desorientació per part sobretot de

¹⁸ Premià de Mar es l'únic GD que no s'ha pronunciat sobre les associacions, ni ha fet una reflexió sobre les seves actuacions dins de la xarxa associativa. Però les dues altres ciutats sí que s'han posicionat.

ONG tradicionals, que tenen accions altruistes assistencials, de les acusacions que estan rebent per part de la ciutadania. Especialment el fet de ser acusades d'afavorir als immigrants: "esta entidad ayuda a los moros". La situació real es que hi ha una necessitat més gran d'assistència als immigrants que als ciutadans. Però la ciutadania solament contempla el procés de com certes ONG que tenen tasques assistencials estan desviant la seva atenció a la població ciutadana. La constant tasca de haver de justificar-se davant de la ciutadania forma ja part de les seves accions diàries.

Davant aquestes constatacions, són sobretot els *arguments prescriptius* els que tenen més força. La idea bàsica es la necessitat de passar d'una fase *associativa* i assistencial a una fase més de *moviment*. D'ajuntar forces per a fer més pressió als polítics, als seus discursos i a les seves actituds. També destaca la necessitat que les associacions i ONG que tenen tasques assistencials treballin més en el barri però implicant la ciutadania en les tasques, com a mesura socialitzadora imprescindible. L'objectiu final es implicar la ciutadania en la gestió del procés, i no crear sensacions d'accions paral·leles que podrien interpretar-se com a afavorint una població immigrant determinada. La relació de complicitat entre les associacions i la ciutadania es, doncs, imprescindible.

Valors (democràtics)

La majoria dels actors comparteixen el balanç que estem en una situació de dèficit democràtic en tant hi ha una vulneració permanent, en graus diferents, dels drets bàsics de les persones. La majoria dels arguments relacionats amb valors insisteix en la distància que es produeix entre els valors democràtics que articulen l'organització de la nostra societat, y la seva constant vulneració en tractar el tema de la immigració. En aquest sentit s'insisteix que els immigrants i els ciutadans *coexisteixen*, però no *conviu*en. Es fa d'aquesta manera èmfasi en la inexistència de valors de cohesió que haurien de predominar en les relacions entre immigrants i ciutadans. Però no es solament la inexistència de valors, sinó l'existència dels que allunyen els immigrants i els ciutadans el que preval. Els valors que existeixen *contra* els immigrants són els principals causants de la inseguretat psicològica que viuen els ciutadans i estan en la base dels conflictes socials. Aquests són els valors que els discursos dels partits transmeten. Una de les explicacions que es donen a la proliferació de valors negatius es la preeminència d'arguments econòmics sobre els democràtics per a interpretar els efectes que té la immigració sobre la nostra societat. Aquests arguments econòmics són

els que construeixen una concepció de la immigració com a recurs i no com a finalitat, com a instruments que millora/empitjora la situació dels ciutadans.

En aquest mateix apartat dels valors, s'insisteix també en la falta d'una tolerància religiosa. És a dir, que totes les confessions religioses rebin el mateix tractament. Aquesta falta de diàleg religiós, sobretot entre totes les religions que siguin obertes i permissives, es una mostra de falta de cultura democràtica. La referència contextual que tenen els actors es evidentment el conflicte que es va produir a Premià de Mar entorn a l'edificació d'una mesquita. En aquesta línia es subratlla també no solament l'existència de racisme social i polític que contravenen els valors de la tolerància, sinó també l'existència real de discriminació que pateix la població immigrant per a poder accedir als mateixos béns ciutadans. Els immigrants pateixen discriminació per a poder desenvolupar la seva vida quotidiana, malgrat tenir reconeguts alguns drets.

La majoria dels *arguments prescriptius* s'enfoquen en la necessitat de centrar-nos en els aspectes que ens uneix, i no en els que ens distingeix, per a poder construir un ambient públic de, almenys, absència de conflicte de convivència. La llibertat de culte, en aquest sentit, es una de les propostes que reiteren els actors. Sobretot els de Premià, on molts d'ells han interpretat el desplaçament de la construcció de la mesquita com a una victòria ciutadana dels intolerants religiosos autòctons. S'han de crear ponts de diàlegs i treballar molt conjuntament entre immigrants i ciutadans. En aquesta línia, s'interpreta també que un dels valors democràtics per excel·lència es, de nou, el dret de vot. Aquesta demanda apareix, una altra vegada, com a una proposta ferma que reduiria el dèficit democràtic. Sens dubte tindria un efecte no solament en els discursos dels partits, sinó en les actituds i comportaments dels ciutadans, els quals, moltes vegades tenen actituds no-democràtiques legitimant-se en la diferenciació de tractament que estableix la mateixa estructura institucional entre immigrants i ciutadans. "Si les institucions diferencien, per què jo no?".

Estructura institucional

Hi ha pràcticament unanimitat en confirmar que la mateixa llei d'estrangeria i les polítiques d'immigració són utilitzades com a recurs electoral. Els actors coincideixen en valorar molt negativament la creació d'una sensació generalitzada de reforma de la llei, fins i tot en plena campanya electoral. Els actors comparteixen què hi ha hagut masses lleis d'estrangeria en poc temps, que es generalitza massa el discurs legislatiu.

Aquests fets contribueixen a donar a la ciutadania una sensació d'inseguretat i d'improvisació, de permanent desorientació. Aquesta situació no solament beneficia al partit en el govern, sinó que legitima la formació d'estereotips, especialment la destinada a la població musulmana, amb la contribució dels mitjans de comunicació, els quals moltes vegades busquen la notícia fàcil de les situacions anormals que viuen els immigrants.

De la mateixa manera que es va insistir des del punt de vista de la ciutadania i de la societat, en aquest marc de l'estructura bàsica es reitera que la majoria dels conflictes tenen una arrel socioeconòmica i no tant cultural. Ara bé si fos solament un tema social i econòmic no s'explica perquè també s'apunta en l'existència d'una discriminació estructural en l'àmbit del treball i en l'adquisició d'habitatge. Aquesta doble lògica, la de identificar els conflictes com culturals o socioeconòmics forma part de la mateixa estructura institucional, la qual crea un cercle viciós entre la situació de discriminació per raons culturals i la situació de desigualtat socioeconòmica.

Forma també part de la situació estructural el fet que el partit governant tingui majoria parlamentària. Aquesta circumstància està a la base del discurs tan clar i amb poca sensibilitat social del **PPC**. Sobretot el fet que monopolitzi el discurs entorn la immigració i que els altres partits no puguin construir discursos, sinó que constantment estiguin a la defensiva.

Una de les constants referències estructurals al fet de la concentració dels immigrants en els barris i a llurs situació, en nombrosos casos, d'extrema necessitat social i econòmica, és la explotació immobiliària i les entitats financeres, les quals no solament permeten la concentració de preus de lloguers, sinó més aviat discriminen als immigrants per accedir a l'habitatge, obligant-los a viure en condicions d'habitabilitat mínimes o nul·les.

Tenint com a referència la situació dels barris més marginats de la ciutat, es subratlla també la necessitat que les estructures actuïn, però sense caure en un paternalisme. El paternalisme institucional s'expressa, segons alguns actors, en el fet que amb l'ajuda constant als immigrants no solament es pot fomentar greuges comparatius amb els ciutadans, sinó també desmotivar als propis immigrants a buscar treball i superar llurs situacions de marginació.

Per últim, però no gens menys important, també es fa referència al fet estructural d'una falta de cultura intergovernamental entre les diferents administracions, les quals culpen a les altres d'ineficàcia o es refugien elles mateixes sota el lema de "falta de

competència". Aquesta falta de coordinació està a la base que molts conflictes de convivència quedin sense resoldre i s'acumulin en molts barris que ja tenen en sí problemes de convivència social entre els mateixos ciutadans.

De nou, els *arguments prescriptius* es concentren en la demanda del dret de vot pels immigrants, com a única garantia de tenir assegurat un *respecte legislatiu*. Ara bé també s'apunta que l'ús i l'abús d'aquest argument per part de certs partits polítics que saben que no compliran les seves promeses, de nou està a la base de les confusions creades. La defensa del dret de vot com a reclam electoral es una de les estratègies polítiques més baixes tant des del punt de vista social, com a polític i humà.

En aquesta mateixa línia de propostes es reclama reiteradament que les estructures mateixes haurien d'assumir que el procés de immigració es un fet estructural irreversible, una realitat. Per tant, les estructures no l'han de concebre com a un fet anormal o temporalment reversible i caduc.

Com a tercera línia de propostes s'advoca per canviar d'orientació en la formació d'arguments tant els destinats a la immigració com en els destinats als països de procedència. En el primer sentit, els actors advoquen per a formar arguments explicatius i no tant basats en les conseqüències de la immigració. En aquest marc, s'insisteix en recuperar una certa consciència col·lectiva colonial d'Espanya, com passa en altres països europeus. Moltes de les explicacions de la immigració estan vinculats als passats colonial d'Espanya. Mantenint-nos en els països de procedència es formen el segon tipus de propostes. Els actors comparteixen la necessitat de criticar i pressionar als governs dels països de providència, perquè liberalitzin els seus Estats i evitin que la seva població tingui com a única opció la sortida del país. Les elits polítiques dels països de procedència tenen una certa responsabilitat que s'ha d'exigir des de les associacions que treballen diàriament el tema.

4. Balanç final: A què es deu la situació actual? Com sortir-ne?

Metodològicament, un dels moments claus dels GD va ser quan es va intervenir després de deixar que cada un dels participants debatessin el tema. Això va provocar la necessitat de fer un balanç ràpid atenent a dues preguntes obertes que podia tenir per a cada un dels actors significats diferents. Les preguntes van ser: *a què es deu la situació actual? Com sortir-ne?* Seguint l'organització d'arguments que guia l'anàlisi, la primera pregunta obligava a fer una *descripció* de la situació actual enfocada cap a les raons i

causes. La segona pregunta estava destinada a que els participants formulessin arguments cap al futur, propositius i prescriptius. Seguirem aquesta mateixa divisió per a fer el balanç final dels resultats. En aquest apartat, com a per les anàlisis precedents, considerarem els resultats en el seu conjunt.¹⁹

Descripció de la situació actual

Existeixen almenys tres premisses que ens poden ajudar a descriure la situació actual. En *primer lloc*, la constatació que estem davant d'un procés irreversible. La no arribada d'immigrants o el que se sol nomenar com a immigració-zero és simplement una base irreal per a orientar polítiques. Aquest fet no queda reflectit en els discursos que tenen els partits polítics. En *segon lloc*, s'accepta com a premissa bàsica que aquest procés no afecta a tota la població per igual (te un impacte desigual dins de la societat). El procés té un significat social i polític en tant que afecta fonamentalment a la ciutadania que viu en barris i els nivells més baixos de la societat. Això significa que a la situació inicial de desigualtat i als problemes de marginació i de desigualtat social que es viu en molts barris de la ciutat, s'afegeix ara una altra situació de desigualtat. La immigració es d'aquesta manera considerada com nou factor generatiu de desigualtat. Els actors socials tenen com a marc de referència contextual en parlar de la immigració que les principals *zones de conflicte* entre ciutadans i immigrants no es produeix en tota la ciutat, sinó en les àrees més vulnerables socialment i econòmicament. Per última, la *tercera premissa*, es que la majoria implícitament accepta que la situació actual té una referència als fets internacionals del 11 de setembre de 2001, on es legitima l'equació terrorista = musulmà o de diferent religió. Hem d'assumir que molta població ciutadania tan sols té la imatge del musulmà que es fomenta des del mitjans de comunicació. La gent té por dels musulmans, sobretot després del 11-S i veuen als immigrants d'origen musulmà com a potencial amenaça o com a "presumpte culpable" fins que no demostrï la seva innocència.

Si combinem aquestes tres premisses tindrem els ingredients bàsics per a entendre la desorientació i la confusió que expressen els partits polítics a través de les seves actituds i comportaments, a través dels seus discursos. La fórmula es la següent: procés irreversible, i per tat, arribada constant i massificació (aspecte quantitatiu), en zones

¹⁹ Els arguments donats per a cada ciutat (Barcelona, Premià de Mar i Vic) es troben a l'Annex 4. *Balanç final dels actors Socials*

concretes amb problemes socials i econòmics anteriors, i relació entre ciutadans i immigrants de cultura, religió i fins i tot fisonomia i color de pell diferent (aspecte qualitatiu). La imatge que té la ciutadania de l'immigrant es la del "moro". Aquesta es la por real amb la que s'han d'afrontar els polítics. Gestionar la immigració significa gestionar les situacions que es deriven de la relació d'aquestes tres premisses. Si a aquesta situació real afegim no solament la poca comunicació *de facto* que existeix entre la ciutadania i la immigració, sinó la falta de canals de comunicació i facilitats socials i estructurals perquè es produeixin situacions de comunicació en lloc de conflicte, provocant una concepció d'enfrontament i de dos bàndols irreconciliables, tindrem l'enfocament clar per a entendre la situació actual. Davant d'aquesta situació imparable, els polítics expressen por, falta de claredat, falta de valentia, i tot un conjunt de qualificatius que denoten desorientació i confusió, o simplement malestar.

Però el que més destaca dels balanços que han fet els actors, es que la situació de cercle viciós actual es deu a una determinada forma d'entendre i de practicar la tasca de la política. L'estat de la qüestió actual també ens dona claus importants de les dificultats que tenen els polítics de gestionar conflictes que sobrepassen els seus límits d'acció espacials i temporals. Les seves reaccions es deuen fonamentalment no solament a la situació que hem descrit, sinó a una determinada forma d'entendre la política com a tasca social de gestió de conflictes. Ens interessarà per acabar aprofundir aquests resultats importants. La tesis que sintetitza la majoria dels arguments utilitzats per a descriure la situació actual es pot formular de la manera següent: *necessitat de repensar la tasca de la política i de recuperar una concepció pedagògica e inter-generacional de la política*. La política com a responsabilitat. Per a entendre l'abast d'aquesta tesi assumim la constatació compartida dels actors socials tal com s'han expressat:²⁰ la forma tradicional de gestionar conflictes que tenen els polítics no funciona per a abordar aquestes noves *zones de conflicte*. No solament s'apunta a recuperar una determinada forma d'entendre la tasca de la política, sinó també de canviar les actituds dels polítics davant de la immigració. No es tant el contingut, encara que també, sinó la forma i les actituds de certs polítics el que preocupa fonamentalment als actors. Veiem els arguments que justifiquen aquesta diagnosi de la situació actual. Després, a l'apartat següent ens ocuparem de les propostes que es fan.

²⁰ Vegeu Annex 3. *Principals arguments del debat dels actors socials*

D'entrada, hi ha una tendència compartida que els polítics no volen, no saben o simplement tenen dificultats per a fer front a aquesta nova realitat. Una de les causes més constants que s'apunten per a explicar aquesta constatació es precisament la supeditació que tenen els partits al sistema tradicional d'eleccions com a única referència que dota de significat a la tasca de la política. Els partits tenen simplement por de perdre Ajuntaments, o de reduir les seves opcions al poder. Hi ha una lògica pragmàtica generalitzada entre els partits que aquell que afavoreixi als immigrants o que faci un discurs massa pro-immigrants, perden les eleccions. Hi ha, doncs, una consciència col·lectiva entre tots els que treballen el procés d'immigració que existeix un vincle entre eleccions i immigració. La immigració pot ser una de les variables explicatives dels resultats d'un partit. Aquí es veu molt clarament el que nomenem com a *politització de la immigració*. Aquesta por de perdre la autoritat davant dels ciutadans està a la base dels discursos ambigus, de la hipocresia de certes declaracions. *Els polítics no diuen el que pensen realment, sinó el que creuen què han de dir per a mantenir l'interès dels seus votants*. Aquesta realitat es encara més visible en els discursos dels partits d'esquerra, els quals saben què són precisament els seus votants tradicionals qui protagonitzen *zones de conflicte* amb els immigrants, especialment en els barris amb més dificultats econòmiques i socials.

Aquesta forma de fer política es *paterno-filial*. El poder-pare protegeix al seu ciutadà-fill i solament treballa per a satisfer les seves necessitats. Aquesta es la forma tradicional de fer política que es veu, doncs, reforçada per dos causes que interactuen. *Per una banda*, el fet que els immigrants no voten, i per tant, segons la forma tradicional d'entendre la política, no es necessari fer discursos ni promeses de polítiques cap a una població que no té poder d'elecció (que no viu en una democràcia). *Per una altra banda*, la falta també de polítiques que justifiquin la presència d'immigrants en els barris, i que ajudin als ciutadans a entendre la nova situació irreversible. En aquest segon cas, tot discurs justificatiu, tota declaració política que legítimi la situació que viuen els ciutadans en les *zones de conflicte*, es interpretat pels propis ciutadans com a discurs que obvia els seus problemes i privilegia més les necessitats dels immigrants. El cercle pràctic viciós està servit.

La situació dels polítics es doncs de pressió per una banda, tant per part dels immigrants com dels ciutadans, però també de falta de valentia per a enfrontar-se a reptes reals de les nostres societats. Gestionar políticament la immigració exigeix desbordar la simple lògica de la "política de vitrina", entesa a curt termini com a acció

recompensada a través del vot. La immigració desorienta al polític perquè li obliga a canviar els seus paràmetres temporals d'acció i les seves lògiques estratègiques, basats, com sabem, en una concepció de la política amb resultats immediats tenint com a patró de mesura el vot.

Serà sobretot en les propostes per a sortir d'aquesta situació "anormal" de la gestió política d'un procés irreversible com es la immigració on apareixeran dues constants, d'acord amb les dues causes anteriors: *recuperar la funció pedagògica de la política*, incorporant en els discurs sobre la immigració al ciutadà, i el *dret de vot* als immigrants com a única via per a obligar als polítics a considerar seriosament la immigració seguint la seva lògica pragmàtica del vot. Encara que aquests dues vies de propostes no se sol vincular de forma directa, penso que els actors entrevistats compartiran la necessitat de concebre aquestes dues formés de sortir de la situació actual de forma conjunta i no separada. Ampliem tota aquest informació en l'apartat següent.

Propostes per a sortir de la situació actual

A l'hora de concebre les possibles solucions, es comparteix la idea que estem davant d'una realitat molt complexa i que, per tant, hi ha moltes variables que hem de tenir en compte abans de pronunciar-nos. No obstant, es comparteix també la necessitat de sortir de la situació de cercle viciós on estem, de trencar la realitat circular en la que es troben els polítics, els ciutadans, els immigrants i les pròpies entitats que treballen el tema.

Com ja he avançat, existeixen principalment dues vies per a sortir de la situació actual. La via socialitzadora i pedagògica, i la via de la concessió del dret al vot. Aquestes dues vies s'han de considerar com a complementàries. Això significa que si no hi ha interacció entre elles, la concessió del dret de vot es pot considerar com a una política ineficient des del punt de vista dels votants tradicionals, els quals podrien concebre aquesta concessió com a un "privilegi més" en lloc de com a un dret democràtic de les persones. D'ací que la tasca socialitzadora i pedagògica de la política tingui en aquest marc un significat pràctic decisiu. Si els ciutadans no tenen informació sobre el procés irreversible de la immigració, si continuen tenint una visió negativa i estereotipada de la immigració, vinculada a la delinqüència i inseguretat, però també a amenaça al seu propi espai d'acció i a la seva pròpia identitat, els ciutadans simplement mai acceptaran la concessió dels dret de vot. D'ací que en les recomanacions no solament s'insisteix en la tasca pedagògica dels partits polítics, sinó també

socialitzadora de les associacions d'immigrants i dels col·lectius que treballen el tema i que solen dirigir polítiques cap als immigrants oblidant-se o deixant en segon pla als ciutadans. La idea bàsica es, doncs, la de *incorporar al ciutadà dins de les polítiques i fer-los partícips*. Es comparteix majoritàriament que la via de solució ha de ser de baix cap a dalt i no al revés. Això explica per què la via de la sensibilització i la pedagogia té un sentit decisiu en pràcticament tots els arguments dels actors.

Aquesta forma de fer política contrasta precisament amb l'existent tradicional, solament regida que a mantenir el poder i interessada pel valor en vots que pot tenir una determinada decisió política. Aquesta nova forma de fer política seria més participativa per part dels ciutadans i dels immigrants, els quals junts ajudarien a identificar conflictes i a definir polítiques, i pedagògica i socialitzadora, ja que fomentaria discursos més d'assumpció del procés en lloc de problematitzar el procés mateix d'immigració. El diàleg i la comunicació no són simples paraules formals, d'estètica política, sinó reals. Fomentar la interacció entre totes les generacions, però especialment arribar als joves ciutadans, fins i tot si encara no han arribat a l'exercici del dret de vot. En definitiva, que les entitats treballin conjuntament amb l'objectiu final de *crear un clima d'opinió entre la ciutadania perquè sigui ella la que lideri les denúncies de falta de valors democràtics en el tractament polític destinat als immigrants i a la gestió de les seves situacions*.

Darrera de tota aquesta argumentació prescriptiva hi ha una lògica compartida que tendeix a veure aquestes dues accions bàsiques, la pedagògica i la concessió del dret de vot, en termes de fases. A la *primera fase* estaria la pedagògica, a la segona fase la concessió del dret de vot. Això s'explicita pel fet que els polítics solament canviaran els seus discursos i les seves actituds davant de la immigració, i per tant contemplaran la possibilitat real de concedir el dret de vot, quan vegin que els propis ciutadans ho demanin, o simplement vegin que amb dita concessió no trobarà reaccions adverses traduïbles en menys vots, per part de la ciutadania. Encara que hi ha hagut algunes discrepàncies al respecte, la majoria admet que la via de solució es invertir la lògica de la relació entre polítics i ciutadans. Són els ciutadans qui han de pressionar als polítics a que canviïn els seus discursos. Les vies de solució han de partir de baix cap a dalt. *Debatre precisament aquests dues vies de sortida, la interacció entre elles, i si s'ha de concebre o no en termes de fases o de forma simultània es una de les principals aportacions d'aquest estudi*.

Tanmateix, existeixen algunes propostes d'acció concretes en com orientar aquesta tasca pedagògica que ben bé es pot considerar com a gran Campanya de socialització. Totes es contemplem, a més a més, com a accions conjuntes entre tots els col·lectius, com a resultat d'una acció de cooperació entre tots els actors socials i polítics. Es destaca també la importància d'arribar a tots els sectors de la població, especialment als més afectats per les noves situacions generades per la presència d'immigrants, i en el sector jove, a través de les escoles, fent així una previsió generacional del tema. Destaquem-ne les principals línies estratègiques.

En primer lloc, fomentar el que podríem nomenar l'*empatia recíproca*, o la capacitat dels ciutadans de posar-se en la pell dels immigrants, i dels immigrants de posar-se en la pell dels ciutadans. En segon lloc, fomentar els valors democràtics i una cultura del diàleg, especialment com a orientació per a resoldre les *zones de conflicte*. Fer una lectura en termes de valors democràtics de solidaritat. Crear espais de trobada entre cultures i entre religions, fins i tot entre musulmans i ciutadans. Potenciar les semblances i no les diferències entre les comunitats d'immigrants i els ciutadans. Individualitzar els discursos sobre la immigració i no generalitzar conflictes puntuals. Ensenyar la cultura de la diversitat a les escoles i als barris amb més presència d'immigrants, especialment a través de les associacions de veïns. Fomentar la idea que aquesta es una segona fase d'immigració a Catalunya, davant de la primera fase dels anys 60.

BALANÇ FINAL

LA POLITITZACIÓ DE LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

L'objectiu bàsic d'aquest estudi ha estat la d'analitzar la relació entre l'esfera de la política i l'esfera de la societat en relació a la immigració. Específicament ens interessava saber si hi havia o no una correspondència en el comportament i tractament del tema. L'estudi de cas de tres poblacions (Barcelona, Premià de Mar i Vic) i la campanya electoral de les eleccions municipals del 25 de maig ens ha permet dissenyar un marc teòric i analític viable per a poder aplicar aquesta metodologia a altres eleccions (les autonòmiques del 16 de novembre de 2003 i les estatals de març de 2004).

Una primera conclusió de l'estudi es que existeix una gran distància entre l'esfera de la política i la dels actors socials sobre com abordar el tema de la immigració. Hi ha una necessitat urgent de repensar la tasca dels partits polítics i de recuperar una concepció pedagògica e inter-generacional de la política, incorporant en els discurs sobre la immigració al ciutadà. En general, els partits polítics expressen no solament desorientació, prudència, i una constant crítica de la forma en com els altres partits aborden políticament el tema, sinó també una clara interpretació de com gestionar el tema en clau electoral. Els actors socials demanen més compromís y discursos constructius, dret de vot pels immigrants per a trencar precisament la principal font de legitimació del comportament dels partits i pedagogia social cap als ciutadans, que necessiten eines per a poder gestionar el tema, sobretot en les *zones de conflicte socials*.

Es reconeix que els *partits polítics* tenen una doble pressió: la dels col·lectius socials i immigrants i la dels seus votants. Aquesta doble pressió és la que explica el seu comportament. Gestionar-la és un dels seus principals reptes. Una gestió deficient no solament pot estar a la base de perdre o no unes eleccions locals, sinó la de proporcionar arguments a aquelles formacions que es nodreixen precisament d'aquesta falta de gestió electoral del tema. Em refereixo als partits populistes. La principal crítica dels actors socials cap als polítics es precisament que no estan gestionant el tema de forma directa i clara.

Quant als *actors socials*, constatem que davant la queixa generalitzada que tenen dels partits, hi ha un procés nou que s'està creant de convertir *l'associacionisme* en *moviment*. Aquest pas implica un canvi d'orientació important. De fet té un doble sentit. Per una banda, la orientació canvia de les administracions i el govern cap als partits

polítics. En aquest cas, es passaria d'un associacionisme centrat en tasques d'assistència o com proveïdors d'informació en els consells i altres canals de participació, a la constitució de veritables *grups de pressió* que tenen com a objectiu modificar l'agenda dels partits, els seus comportaments discursius i les seves actituds davant de la immigració. Hem vist que els partits polítics en general no volen parlar del tema d'una forma directa. Hi ha una realitat tàcita en tots ells que solament es pronuncien sobre tot allò que afecta als seus votants i la "realitat real" és, per ara, que els immigrants no voten. Els pactes d'immigració són interpretats en clau electoral com a pactes de silenci.

Per una altra banda, un segon sentit d'aquest canvi d'orientació de l'associacionisme immigrant és que es dirigeixi també a la ciutadania, contribuint a la seva socialització i entenen que no tenen eines suficients per a fer front a les *zones de conflicte socials* que s'han creat. En aquest sentit hi ha una certa distància i vida paral·lela que s'ha de superar entre *l'associacionisme immigrant i l'associacionisme ciutadà*. *Aquestes dues xarxes associatives no actuen de forma conjunta sinó separades*. Hi ha pocs espais de contacte. Avançar en el procés implica en aquest cas posar en contacte aquests dos teixits associatius perquè treballin amb una lògica de cooperació i de complementarietat.

A continuació resumim les principals aportacions de l'estudi. Dividirem aquest balanç seguint les dues grans dimensions: l'esfera de la política i l'esfera de la societat.

Esfera de la política

Comportament dels partits durant la campanya electoral

- La campanya electoral del 9 al 24 de maig va transcórrer sense gaire debat entorn a la immigració. El silenci, el discurs ambigu, i els temes que no són estrictament de competència local van ser la tònica general.
- Segons els titulars de les notícies els dos temes que van dominar el debat van ser les declaracions de P. Maragall en plena campanya el dia 11 de maig, dient que "CiU basa la seva ideologia en la 'puresa de la sang'" i l'anunci per part del PPC de la modificació de la Llei d'estrangeria el dia 19 de maig. Aquestes són les dues dates i les dues declaracions que van dominar en gran part el comportament discursiu dels partits.
- Seguint amb les notícies relacionades amb la temàtica de la immigració aparegudes en els diversos telenotícies. En *primer lloc*, el partit que més notícies ha generat ha estat CiU, seguit del PPC i el PSC. El que menys ha generat notícies ha estat ERC. En *segon lloc*, la majoria de les notícies generades per CiU han estat per criticar al PSC. De fet, es el PSC el que concentra la majoria de les notícies crítiques. Especialment degut per les declaracions de P. Maragall. El PPC, curiosament, ha rebut crítiques, per molt poques. En *tercer i últim lloc*, i si ens fixem en els totals, la majoria de les notícies que generen els partits polítics són per criticar les altres formacions polítiques.

Programes electorals

- En general, els programes electorals no fan referència a l'agenda *local* de la immigració. Quan es parla del tema es fa de forma molt ampla, sense entrar directament en temes d'àmbit local.
- Hi ha un tractament diferent del tema de la immigració per part d'un mateix partit i segons les ciutats.
- La majoria de les vegades, la immigració apareix en seccions dedicades a Benestar Social i a Educació. Podem dir que aquests són els dos sectors prioritaris pels partits polítics, les dues formés que tenen els partits d'interpretar la realitat de la immigració.
- Existeix una certa prudència en el tractament del tema, fins i tot en la utilització de la paraula 'immigració'. Sorprèn, per exemple, la falta d'un tractament rigorós i explícit de la immigració. Abunden els programes on ni tan sols la paraula "immigració" apareix.
- A **Barcelona**, pràcticament tots els partits es dediquen amb detall amb el tema de la immigració, excepte el **PSC**, qui li dedica literalment unes línies.
- En general, tots els partits privilegien tres idees bàsiques: (1) No tractar a l'immigrant de forma diferent, sinó dins de la xarxa de polítiques ja existent. (2) Es centren especialment en polítiques d'acolliment i d'assistència, i no tant en polítiques d'integració pròpiament dit. Les dues polítiques més mencionades són la de l'aprenentatge de la llengua i la informació sobre els nostres sistemes socials, normes de conducta, usos i costums. (3) L'únic que sembla interessar són les conseqüències en termes de fractures socials i polítiques.
- En els programes electorals de **Barcelona**, la majoria estan destinats a Recursos Administratius i Legals (47,1%), seguit de lluny de temes i propostes de tipus Socioeconòmic (27,6%), davant dels temes de tipus Cultural i Identitat (25,3%).
- A **Barcelona**, el partit qui més temes i propostes en fa es el **PPC** (35,6%), seguit molt a prop de **ICV** (31%). Després vénen els dos partits nacionalistes, **CiU** (18,4%) i **ERC** (11,5%), i per últim, el que menys ha parlat del tema ni fet propostes, està el **PSC** amb un sorprenent 3,5% (!).
- **ICV** i **PPC** destinen la majoria dels seus temes i propostes a temes relacionats amb Recursos Administratius i Legals. Encapçalant el **PPC** (58,1%), seguit de **ICV** (51,9%). La meitat dels temes i propostes de **CiU** estan destinats a temes de Cultura i Identitat, i **ERC** destina la majoria dels seus temes a aspectes Socioeconòmics (40%). Però el que destaca per sobre de tots es el tractament que fa el **PSC** on la majoria dels pocs temes que tracta són socioeconòmics (66,7%).
- Destaquem també que **ERC** es el que presenta una freqüència de temes i propostes més proporcionada, i el **PSC** no introdueix cap tema relacionat amb Recursos Administratius i Legals.
- Si ens fixem en els resultats més elevats per cada partit polític, podem fer tres grups, d'acord amb cada categoria. En el primer (Recursos Administratius i Legals) està el **PPC** i **ICV**, en el segon (Socioeconòmic), **PSC** i **ERC**, i en el tercer grup (Cultura i Identitat) està **CiU**.

Comportament discursiu

- Del total del temps dedicat a la immigració per part dels diferents partits polítics en els debats i entrevistes dels mitjans audiovisuals considerats, el **PPC** li dedica gairebé la meitat (un 42,2%), seguit de gairebé el mateix percentatge de **CiU** (22,7%) i de **ICV** (22,1%). Molt lluny queda el **PSC** (6,6%) i **ERC** (6,3%).
- De les entrevistes dels diaris analitzades podem fer tres observacions. (1) no en totes les entrevistes els caps de llista per **Barcelona** parlen del tema de la immigració. De les 20 entrevistes recollides, 6 d'elles no parlen d'immigració. (2) els únics partits que parlen d'immigració en les seves 4 entrevistes són **ICV** i **PPC**. (3) el partit que en parla menys es **ERC** (dels tres diaris, solament en parla en l'entrevista de *La Vanguardia*).

- Si ens fixem en la freqüència de temes relacionats amb la immigració, el **PPC** de nou es la formació política que més ha parlat del tema (38,1%). Segueix encara a prop **ICV** (27,9%), i ja allunyat **CiU** (19%), i al final sempre **PSC** (9,5%) i **ERC** (5,4%)
- Per tipus d'arguments (crítics/defensa, descriptius/prescriptius): Constatem que no hi ha cap formació política que tingui un discurs crític de les propostes que fan les altres formacions polítiques. Tanmateix, observem que un dels factors explicatius que s'infereix es la fractura entre nacionalistes i estatalistes. Les formacions estatals tendeixen a descriure més la situació, i les formacions nacionalistes tendeixen a tenir un discurs més prescriptiu. Per últim, podem també observar que les formacions estatals tenen un discurs equilibrat entre crític i de defensa de la situació actual.
- Per tipus de discurs (estabilitat, cohesió, no-discriminació, forma de fer política) constatem que preval més la ideologia que la divisió entre nacionalistes i estatalistes. Les formacions polítiques conservadores tenen un discurs més centrat en l'estabilitat i la seguretat, els partits d'esquerra estan fent un discurs més centrat en la forma de fer política (més preocupats en com abordar políticament el tema que en el quina política fer). **ERC** es l'únic partit que pel resultats obtinguts no podem situar amb un discurs clarament definit com per les altres formacions polítiques. La tendència no obstant es diferent a les altres formacions polítiques. Es situa entre un discurs de la cohesió i de la no-discriminació.

Esfera de la societat

Descripció de la situació actual

- Existeixen almenys tres premisses que ens poden ajudar a descriure la situació actual. (1) Estem davant d'un procés irreversible. Aquest fet no queda reflectit en els discursos que tenen els partits polítics. (2) Aquest procés no afecta a tota la població per igual (te un impacte desigual dins de la societat). La immigració es considerada com nou factor generatiu de desigualtat. Les principals *zones de conflicte* entre ciutadans i immigrants no es produeix en tota la ciutat, sinó en les àrees més vulnerables socialment i econòmicament. (3) la situació actual té una referència als fets internacionals del 11 de setembre de 2001. La gent té por dels musulmans, i el veuen com a potencial amenaça o com a "presumpte culpable" fins que no demostrï la seva innocència.
- Gestionar la immigració significa gestionar les situacions que es deriven de la relació d'aquestes tres premisses. Els partits polítics expressen desorientació i confusió a través de les seves actituds i comportaments, a través dels seus discursos. Davant d'aquesta situació imparable, els polítics expressen pors, falta de claredat, falta de valentia, i tot un conjunt de qualificatius que denoten desorientació i confusió, o simplement malestar.
- La situació de cercle viciós actual es deu a una determinada forma d'entendre i de practicar la tasca de la política. L'estat de la qüestió actual també ens dona claus importants de les dificultats que tenen els polítics de gestionar conflictes que sobrepassen els seus límits d'acció espacials i temporals. Les seves reaccions es deuen fonamentalment a una determinada forma d'entendre la política com a tasca social de gestió de conflictes.
- La tesis que sintetitza la majoria dels arguments utilitzats per a descriure la situació actual es pot formular de la manera següent: *necessitat de repensar la tasca de la política i de recuperar una concepció pedagògica e inter-generacional de la política*. La política com a responsabilitat. Es parteix de la base que la forma tradicional de gestionar conflictes que tenen els polítics no funciona per a abordar aquestes noves *zones de conflicte*. No es tant el contingut, encara que també, sinó la forma i les actituds de certs polítics el que preocupa fonamentalment als actors.

- Hi ha una tendència compartida que els polítics no volen, no saben o simplement tenen dificultats per a fer front a aquesta nova realitat. Una de les causes més constants que s'apunten per a explicar aquesta constatació es precisament la supeditació que tenen els partits al sistema tradicional d'eleccions com a única referència que dota de significat a la tasca de la política. Els partits tenen simplement por de perdre Ajuntaments, o de reduir les seves opcions al poder. Hi ha una lògica pragmàtica generalitzada entre els partits que aquell que afavoreixi als immigrants o que faci un discurs massa pro-immigrants, perden les eleccions. Hi ha, doncs, una consciència col·lectiva entre tots els que treballen el procés d'immigració que existeix un vincle entre eleccions i immigració. Aquí es veu molt clarament el que nomenem com a *politització de la immigració*. Aquesta por de perdre la autoritat davant dels ciutadans està a la base dels discursos ambigus, de la hipocresia de certes declaracions. *Els polítics no diuen el que pensen realment, sinó el que creuen què han de dir per a mantenir l'interès dels seus votants*. Aquesta realitat es encara més visible en els discursos dels partits d'esquerra, els quals saben què són precisament els seus votants tradicionals qui protagonitzen *zones de conflicte* amb els immigrants, especialment en els barris amb més dificultats econòmiques i socials.
- Aquesta es la forma tradicional de fer política que es veu, doncs, reforçada per dos causes que interactuen. (1) El fet que els immigrants no voten, i per tant, segons la forma tradicional d'entendre la política, no es necessari fer discursos ni promeses de polítiques cap a una població que no té poder d'elecció (que no viu en una democràcia). (2) la falta també de polítiques que justifiquin la presència d'immigrants en els barris, i que ajudin als ciutadans a entendre la nova situació irreversible. En aquest segon cas, tot discurs justificatiu, tota declaració política que legítimi la situació que viuen els ciutadans en les *zones de conflicte*, es interpretat pels propis ciutadans com a discurs que obvia els seus problemes i privilegia més les necessitats dels immigrants. El cercle pràctic viciós està servit.
- La situació dels polítics es doncs falta de valentia per a enfrontar-se a reptes reals de les nostres societats. Gestionar políticament la immigració exigeix desbordar la simple lògica de la "política de vitrina", entesa a curt termini com a acció recompensada a través del vot. La immigració desorienta al polític perquè li obliga a canviar els seus paràmetres temporals d'acció i les seves lògiques estratègiques, basats, com sabem, en una concepció de la política amb resultats immediats tenint com a patró de mesura el vot.
- Serà sobretot en les propostes per a sortir d'aquesta situació "anormal" de la gestió política d'un procés irreversible com es la immigració on apareixeran dues constants, d'acord amb les dues causes anteriors: *recuperar la funció pedagògica de la política*, incorporant en els discurs sobre la immigració al ciutadà, i el *dret de vot* als immigrants com a única via per a obligar als polítics a considerar seriosament la immigració seguint la seva lògica pragmàtica del vot.

Propostes per a sortir de la situació actual

- Es comparteix la necessitat de sortir de la situació de cercle viciós on estem, de trencar la realitat circular en la que es troben els polítics, els ciutadans, els immigrants i les pròpies entitats que treballen el tema.
- Existeixen principalment dues vies per a sortir de la situació actual. La via socialitzadora i pedagògica, i la via de la concessió del dret al vot. Aquestes dues vies s'han de considerar com a complementàries. Això significa que si no hi ha interacció entre elles, la concessió del dret de vot es pot considerar com a una política inefficient des del punt de vista dels votants tradicionals, els quals podrien concebre aquesta concessió com a un "privilegi més" en lloc de com a un dret democràtic de les persones. D'ací que la tasca socialitzadora i pedagògica de la política tingui en aquest marc un significat pràctic decisiu. Si els ciutadans no tenen informació sobre el procés irreversible de la

immigració, si continuen tenint una visió negativa i estereotipada de la immigració, vinculada a la delinqüència i inseguretat, però també a amenaça al seu propi espai d'acció i a la seva pròpia identitat, els ciutadans simplement mai acceptaran la concessió dels dret de vot.

- Les recomanacions no solament s'insisteix en la tasca pedagògica dels partits polítics, sinó també socialitzadora de les associacions d'immigrants i dels col·lectius que treballen el tema i que solen dirigir polítiques cap als immigrants oblidant-se o deixant en segon pla als ciutadans. La idea bàsica es, doncs, la de *incorporar al ciutadà dins de les polítiques i fer-los partícips*. Es comparteix majoritàriament que la via de solució ha de ser de baix cap a dalt i no al revés. Això explica per què la via de la sensibilització i la pedagogia té un sentit decisiu en pràcticament tots els arguments dels actors.
- Aquesta forma de fer política contrasta precisament amb l'existent tradicional, solament regida que a mantenir el poder i interessada pel valor en vots que pot tenir una determinada decisió política. Aquesta nova forma de fer política seria més participativa per part dels ciutadans i dels immigrants, els quals junts ajudarien a identificar conflictes i a definir polítiques, i pedagògica i socialitzadora, ja que fomentaria discursos més d'assumpció del procés en lloc de problematitzar el procés mateix d'immigració. El diàleg i la comunicació no són simples paraules formals, d'estètica política, sinó reals. Fomentar la interacció entre totes les generacions, però especialment arribar als joves ciutadans, fins i tot si encara no han arribat a l'exercici del dret de vot. En definitiva, que les entitats treballin conjuntament amb l'objectiu final de *crear un clima d'opinió entre la ciutadania perquè sigui ella la que lideri les denúncies de falta de valors democràtics en el tractament polític destinat als immigrants i a la gestió de les seves situacions*.
- Darrera de tota aquesta argumentació prescriptiva hi ha una lògica compartida que tendeix a veure aquestes dues accions bàsiques, la pedagògica i la concessió del dret de vot, en termes de fases. A la *primera fase* estaria la pedagògica, a la segona fase la concessió del dret de vot. Això s'explicita pel fet que els polítics solament canviaran els seus discursos i les seves actituds davant de la immigració, i per tant contemplaran la possibilitat real de concedir el dret de vot, quan vegin que els propis ciutadans ho demanin, o simplement vegin que amb dita concessió no trobarà reaccions adverses traduïbles en menys vots, per part de la ciutadania. Encara que hi ha hagut algunes discrepàncies al respecte, la majoria admet que la via de solució es invertir la lògica de la relació entre polítics i ciutadans. Són els ciutadans qui han de pressionar als polítics a que canviïn els seus discursos. Les vies de solució han de partir de baix cap a dalt. *Debatre precisament aquests dues vies de sortida, la interacció entre elles, i si s'ha de concebre o no en termes de fases o de forma simultània es una de les principals aportacions d'aquest estudi.*

ANNEXOS

A continuació presentem les principals dades de la informació analitzada durant l'estudi. Es tracta de dades tant sota forma d'arguments com de categories i tipologies en número absoluts. Presentarem quatre annexos:

- ANNEX 1. Anàlisi de contingut dels programes electorals**
- ANNEX 2. Anàlisi del discurs dels partits polítics**
- ANNEX 3. Principals arguments del debat dels actors socials**
- ANNEX 4. Balanç final dels actors socials**
- ANNEX 5. Notícies relacionades amb la temàtica d'immigració en els informatius**

ANNEX 1. Anàlisi de contingut dels programes electorals

Per cada programa ens ha interessat destacar dos dimensions. Els temes bàsics i les propostes concretes que cada partit polític destina al tema de la immigració. En la taula següent resumim els principals resultats.

TAULA I

BARCELONA		
	Temes bàsics	Propostes concretes
CiU	- Facilitar inserció immigrant en mercat de treball - Assegurar habitatge a preus assequibles i evitar concentracions immigrants i condicions d'habitabilitat - Tasca informació per facilitar coneixement mutu en les diverses escoles - Ampliar indicadors d'integració - Vot dels immigrants - Recolzar associacionisme immigrant - Coordinació amb altres administracions - Polítiques de socialització i pedagogia - Mentre que irregulars no siguin expulsats, donar suport social temporal - Rebutjar concepte de multiculturalisme entès com a fragmentació de la ciutat en diverses comunitats. - Crear un clima social afavoridor de persones nouvingudes per evitar racisme i xenofòbia - Contra tot discurs que vinculi immigració i delinqüència - Diferenciar pràctiques culturals i drets humans - Convertir en actors de cooperació internacional a les persones immigrades residents a Barcelona	[No hi ha un apartat de propostes concretes] - Creació d'un regidora d'immigració i cooperació internacional - Creació oficines de proximitat per facilitar informacions a població nouvinguda.
ERC	Polítiques integrals per diferents col·lectius [no cita immigrants, però per redactat posterior, parla d'ells], respecte drets humans, laïcitat en esfera pública, llibertat confessió religiosa, igualtat de drets i deures.	[9 propostes en secció específica] - Evitar actuacions exclusives als immigrants des de totes les regidores - Transversalitat del tema. Objectiu: inserir immigrants en serveis normalitzats. - Polítiques socials destinades a tots - Consens municipal - No discriminació en habitatge. Evitar concentració - Els empadronats irregulars tenen mateixos drets sanitaris que els autòctons. - Assistència social per immigrants per dignificar seva existència - Classes específiques pels nous vinguts els primeres mesos d'arribada - Potenciar equips de mediació
ICV	- Polítiques integrals i transversals - Defensar el pluralisme davant qualsevol actitud contrària com la xenofòbia, etnocentrisme, etc. - Igualtat d'oportunitats i evitar marginació socioeconòmica - Polítiques normalitzades i solament específiques si es justificat per diferències. - Consens social i polític - Vincular Participació i integració - Més implicació dels responsables polítics en el tema	[20 propostes explícites] - Creació observatori de la immigració - Creació comissió Interdepartamental sobre el tema - Pla de formació interna dels professionals - Pla informació per ciutadania - Coneixement de l'idioma per adults - Campanyes explicatives del fenomen per població autòctona - Creació serveis oficines de mediació per accés a l'habitatge - Potenciar el consell d'immigració - Plans integració per escolars d'origen immigrant - Distribució equitativa d'alumnes en escoles públiques i concertades. - Plans per fomentar participació infants en activitats esportives de la ciutat - Programa formatiu per pares d'alumnes perquè coneguin el sistema educatiu. - Facilitar accés immigrants al conjunt de recursos i serveis de la ciutat. - Estudiar barreres accessibilitat als serveis - Elaborar guies informatives pels immigrants

		• Garantir als immigrants accés als productes farmacèutics • Empadronament actiu independentment de situació administrativa • Reforçar dispositius d'inserció laboral • Promoure cavis legislatius per permetre tenir treball temporal mentre estigui en situació d'expulsió. • Inclusió noves expressions culturals a festes habituals de la Ciutat (crear la festa de la diversitat a la Ciutat)
PP	• Respecte i integració immigració legal • Principis bàsics de política d'immigració basada en UE • Ordenació de fluxos (immigració legal, capacitat acollida, repatriacions) • Lluita contra immigració il·legal • Integració en xarxa social però també en coneixement i acceptació normes de convivència, sistema legal i constitucional, règim de drets i obligacions, sense que el respecte a les seves identitats culturals posi en dubte la resta. • Cooperació al desenvolupament • Diàleg social • Igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones • Protecció a perseguits (asil)	[22 propostes explícites] • Coordinar pla immigració amb Pla Greco de l'Estat • Es reclama pla d'actuació i finançament del Pla Immigració • Buscar un acord social, polític i institucional de Pla immigració • Empadronament pels legals únicament • Polítiques de desconcentració d'immigrants a les escoles i reforç pedagògic • Vincular Saier i Oficina per a la No-discriminació • Concretar compromís Ajuntament per augment Guardia Urbana • Constituir una subcomissió de seguiment del Pla • Rebuig de propostes de canvis legislatius en relació a facilitar permís treball a immigrants que tinguin ordre expulsio, mentre no s'executi • Impulsar plans cohesió dels barris • Potenciar programes de dones i ocupació • Increment d'un 20% pressupost destinat a polítiques socials d'ajut a la immigració legal • Potenciar serveis de mediació cultural per atenció immigrants legals • Observatori permanent de la immigració • Promoció de dona immigrant com a peça clau de cohesió familiar • Reagrupament amb seves famílies d'origen dels menors no acompanyats • Recursos destinats a formació lingüística els immigrants (català i castellà) • Facilitar integració immigrant dins mercat treball a través programes conjunts amb Servei català de Col·locació • Formació d'un voluntariat en estratègies multiculturals • Programes de codesenvolupament. • Guardia Urbana col·laborarà amb forces de l'Estat per identificar immigrants irregulars • Modificar normes urbanístiques en matèria de cèdules d'habitabilitat
PSC	• Acolliment i atenció a la població escolar nouvinguda • L'arribada d'immigrants comporta increment de persones en situació de necessitat i problemes d'integració social. • Polítiques integradores envers la nova ciutadania (reconeixement de diversitat cultural, promoció igualtat de drets, normalització de serveis, enfortir mediació cultural, coneixement mutu, participació immigrants)	[Cap proposta concreta]

TAULA II

PREMIÀ DE MAR ²¹				
	CiU	ERC	ICV	PSC
Temes bàsics	(Cap tema bàsic)	• Cultura enriquidora en la diversitat, mantenint arrels pròpies, cultura i tradicions que ens identifica com a poble. • Fomentar model de convivència entre cultures • Drets socials i civils per tothom • La immigració pot ser factor d'exclusió social • Rebuig explícit del model mosaic • Respecte pluralisme religiós des del laïcisme de les institucions i escoles. • Competències • Pla d'acolliment i atenció educativa al nou alumnat. • Promocionar aprenentatge de la llengua entre mares i pares del nou alumnat i informar del procés educatiu dels seus fills • Normalització lingüística pels nous vinguts	• Lluita contra racisme i xenofòbia	• Seguir el principi de drets i obligacions per tothom • Continuació del Consell per la convivència per assegurar cohesió social
Propostes concretes	Fomentar integració amb els seus drets i deures	• Elaborar un programa d'immigració i convivència • Elaborar una carta d'acollida (enfocat en educar als nous vinguts en nostres normes, llengua, lleis, costums) [9 propostes en secció específica] • Evitar actuacions exclusives als immigrants des de totes les regidores • Transversalitat del tema. Objectiu: inserir immigrants en serveis normalitzats. • Polítiques socials destinades a tots • Consens municipal • No discriminació en habitatge. Evitar concentració • Els empadronats irregulars tenen mateixos drets sanitaris que els autòctons. • Assistència social per immigrants per dignificar seva existència • Classes específiques pels nous vinguts els primeres mesos d'arribada • Potenciar equips de mediació	• Impulsar plans integrals per facilitar integració joves immigrants • Evitar tensions Socials i brots racistes fomentant conscienciació • Demanda dret vot • Fomentar aprenentatge de castellà/català per integració • Promoció valors i actituds solidàries i de respecte a la diversitat • Intercanviar experiències amb altres ajuntaments • Transformar l'actual Consell per la convivència en Consell de Ciutadans, vinculant amb presència de tots els col·lectius • Fomentar espais de contacte intercultural • Elaborar entre tots els col·lectius un Llibre Blanc de la Cultura	• Mediadors culturals per a la comprensió i coneixement de les diferents cultures

²¹ No considerem el programa electoral del PP en no haver estat proporcionat malgrat insistents demandes formals i informals.

TAULA III

	VIC ²²			
	CiU	ERC	ICV	PSC
Temes bàsics	• Polítiques acolliment en escoles (incorporació tardana i nouvinguts)	• No renunciar a nostra identitat • Defugir de la por • Societat econòmicament oberta • Immigració legal • Respecte mutu • Igualtat davant dels ajuts municipals • Igualtat davant les normes • Accions contra situacions més conflictives (trasllats il·legals, feines sense contracte, pisos en condicions inhabitable, concentració dins habitatge) • Contra concentració urbana i a les escoles • Participació ciutadana	• Representació de nouvinguts dins de decisions de la ciutat	• Orientació clara dels drets i, evidentment, de les obligacions dels immigrants • Tasca educativa cap a la població immigrant (respecte nostres usos i costums, nostre sistema i regles de convivència) • Treball amb població autòctona per informar de la immigració • Contra prejudicis, estereotips, etc. • Necessita de definir normes de convivència definint habitabilitat mínima dels pisos • Convivència en habitatge, espais públics no excloents. • Complementar tasques d'educació per ensenyar el nostre idioma, usos i costums.
Propostes concretes	• Potenciar accions transversals entre ensenyament / benestar • Mediació cultural • Crear punt informació per nouvinguts	[cap proposta explícita]	• Mediator cultural	• Mediator cultural • Observatori permanent de la immigració (amb implicació agents institucionals i socials)

²² No considerem el programa electoral del PP en no haver estat proporcionat malgrat insistents demandes formals i informals.

ANNEX 2. Anàlisi del discurs dels partits polítics: dades absolutes

TAULA I

		CiU				ERC				ICV				PP				PSC			
		Descrip.		Prescrip.		Descrip.		Prescrip.		Descrip.		Prescrip.		Descrip.		Prescrip.		Descrip.		Prescrip.	
		Def	Crit	Def	Crit	Def	Crit	Def	Crit	Def	Crit	Def	Crit	Def	Crit	Def	Crit	Def	Crit	Def	Crit
Eficiència i recursos	Gestió recursos		1	2						1		2				3					
	Competències										1								1		
	Relacions entre governs		1								1	1							2		
Estabilitat i Seguretat	Legislació		2	7							2			12	2	8	1				
	Respecte normes			1				2						2		3					
	Ordre públic		1								4			4	1	1		1			
Cohesió i confiança	Solidaritat											1				1					
	Igualtat social		1	6				2		1	1	6				6				2	
	Convivència							1		1	1			1	1	2					
No-discriminació i reconeixement	Dignitat Humana		1											1		2					
	Igualtat de drets			1				3												1	
	Racisme i Xenofòbia										2				1				1		
Forma de fer política			3	1						4	9	3		2	9	3		3	3		

ANNEX 3: Principals arguments del debat dels actors socials

A continuació presentem la graella d'arguments apareguts durant la *Introducció* i el *Debat* dels tres grups de discussió. Hem articulat la informació seguint cinc dimensions: *Esfera Política i Partits Polítics*, *Esfera de la societat i ciutadania*, *Associacions*, *Valors (democràtics)*, *Estructura Institucional* (vegeu descriptors de cada dimensió en el redactat, Tercera part, cap. 2). Seguint els nostres objectius, la forma que hem tingut de categoritzar la informació ha estat la de recollir els arguments que apareixien en cada intervenció dels actors. És a dir, que si un mateix argument es repetia en una mateixa intervenció, solament la categoritzem una vegada. Això explica per què apareix a vegades un mateix argument a la mateixa casella. Perquè o bé l'ha repetit un mateix actor en diferents intervencions, o bé l'ha reiterat un altre actor. Encara que sembli evident, no hem considerat com a variable a tenir en compte ni la freqüència dels arguments en una mateixa intervenció, ni els tipus d'actors que s'identifiquen amb uns arguments determinats. La absència de la variable dels actors es justifica, òbviament, per poder conservar l'anonimat tal com vam establir amb ells en el moment de formalitzar les seves participacions.

TAULA I

BARCELONA

	Descriptiu	Prescriptiu
Esfera Política / Partits Polítics	• El discurs que més cala és el que la ciutadania està amenaçada i per tant cal protegir-la contra "invasors que s'aprofiten del nostre sistema de benestar" • El que prima és no perdre vots en parlar del tema. • Hi ha un vot ideològic en tema de immigració • Vinculen com a reclam electoral immigració i seguretat • Els partits d'esquerra estan "contra la paret" • El PP instrumenta la por, la lògica de confrontació entre immigrants i ciutadans • Els partits d'esquerra tenen discursos amb bones intencions, però no donen la cara, transmeten por i ambigüitat en el seus discurs, genera desconfiança • L'immigrant com a recurs electoral • Els partits han tingut un discurs de por, hipòcrita, incapaç de fer front cara a cara amb la realitat de la immigració. • El PP utilitza el tema de la immigració negativament per a aconseguir el vot racista i xenòfob. • Els partits d'esquerra no tenen articulat un discurs entorn a la immigració • El PP utilitza el tema de forma demagògica per aconseguir vots. • Al PP li convé crear una sensació permanent d'inseguretat. • Pacte d'immigració com a pacte de silenci • El PP lidera el tema i el discurs, i els altres partits el segueixen per a no perdre vots. • Tots els partits utilitzen el tema en el mateix sentit, desmarcar-se del discurs governamental pot suposar pèrdua de vots • Els partits d'esquerra no parlen d'immigració, els de dreta sí que en parlen però de forma crítica, per a obtenir vots. • Existeixen discursos ambigus. • Hi ha campanyes paral·leles, de boca a boca, en contra de la immigració encara més forta que la campanya explícita, fomentada per certs partits que creen rumors contra els altres. • No només es una qüestió de ideologia, sinó de forma i d'actitud de certs partits. • PP té un estil autoritari, de no escoltar. No té cap sensibilitat social.	• Si no hi ha una campanya valenta on els partits facin realment un pacte d'immigració per a no instrumentalitzar la immigració i apostin fort per a la immigració, • S'ha de crear un discurs positiu, que sensibilitzi a la població i que expliqui que no hi ha tractaments a favor de la immigració. • Els partits d'esquerra han de passar d'un discurs a la defensiva, a un altra a l'ofensiva • L'esquerra hauria d'utilitzar un discurs de drets universals, de valors humans • Ben aviat els partits nacionalistes utilitzaran la immigració com a perill per a la identitat nacional. La immigració com a un tema de por de perdre arrels • Cal vigilar molt a prop els nous partits xenòfobs

Esfera de la societat / Ciutadania	- La ciutadania vota pels estereotips que té de la immigració - La societat té dificultat de gestionar el tema. - La ciutadania amb menys recursos es veu amenaçada per l'entrada dels immigrants en el mercat laboral - La ciutadania percep al immigrant com a un favorit per polítiques públiques - La ciutadania té por davant de persones de diferent cultura, religió, color de pell. - La ciutadania vota més pel que es diu que pel que es fa - La societat s'està fracturant amb aquest tema - S'està produint un xoc entre ciutadans i immigrants en zones de desigualtat social ja existent	
Assoc.	Instrumentalització de les associacions per parts dels partits polítics	S'ha de passar de l'associacionisme al moviment en temes d'immigració
Valors (democr.)	Hi ha un dèficit democràtic important, una vulneració general de drets bàsics	
Estructura institucional	- La mateixa llei d'estrangeria i polítiques d'immigració són utilitzades com a reclam electoral. - Formació d'estereotips per part dels mitjans de comunicació	- Dret de vot pels immigrants - No es pot demanar el dret de vot com a reclam electoral

TAULA II

PREMIÀ DE MAR		
	Descriptiu	Prescriptiu
Esfera Política / Partits Polítics	• Els resultats podien haver estat pitjors • Hi ha hagut un clar pacte de silenci entre partits. • Discurs xenòfob d'alguns partits • Pacte de silenci de tots • Els partits van darrera de la societat • Els partits xenòfobs ha dominat el discurs dels altres partits. • Tots tenen el mateix discurs, el no mullar-se • Discurs fonamentat en la por • Els partits ens han defraudat. Han fet un pacte de silenci. • Discursos xenòfobs • Discurs basat en immigració=seguretat • Els partits no tenen mai el mateix discurs • Els partits sempre han anat darrera la societat • El fet que els immigrants no puguin votar fa que els partits no els tinguin en compte. • Als polítics li interessen els seus votants, i els immigrants no voten. • El fet de tenir dret de vot es pot tenir reconegut els drets. Si un no vota, els drets que un té no són protegits.	• S'han de canviar els discursos dels partits polítics perquè la societat canviï. • El dret de vot canviaria la situació actual, d'ignorància dels partits de les situacions dels immigrants
Esfera Societat / Ciutadania	• La societat encara no ha assimilat la immigració • Existeix una certa por de perdre la identitat de poble amb la immigració musulmana. • Molta gent d'esquerres van anar a les manifestacions • Sorprèn que ciutadania clarament d'esquerra s'hagi manifestat contra immigrants • Potser Premià no ha acabat de resoldre el tema de la immigració interna dels 60. I es aquesta la que ara es revela contra la immigració externa. • La població necessita informació	
Assoc.		

Valors (democràtics)	• Coexistim, però no convivim. • Valors contra la immigració causen inseguretat en els autòctons, fatalitat econòmica i problemes socials • Els arguments econòmics prevalen més que els democràtics • Falta tolerància religiosa. • Existeix racisme social i polític • Existeix discriminació per desenvolupar vida quotidiana i accedir a béns ciutadans.	• Ens hauriem de centrar en els aspectes que ens uneix i no en els que ens separen. • Llibertat de culte
Estructura institucional	• Existeixen molts estereotips que creen inquietuds i pors davant la immigració musulmana • El problema es més econòmic que cultural • Massa reglamentacions i modificacions de llei. La sensació que hi ha una constant dinàmica de reforma de la llei beneficia al PP. • Es més un tema socioeconòmic que cultural • Problemes greus de discriminació en treball i adquisició d'habitatge. • Els mitjans de comunicació creen molts problemes. • Massa lleis d'estrangeria i reformes de llei en poc temps dona sensació de permanent desorientació i improvisació.	• S'hauria d'insistir que el procés d'immigració es una realitat estructural, ens agradi o no. • S'hauria d'atacar també als governants dels països de procedència. • S' hauria d'incidir més en arguments explicatius, del passat colonial d'Espanya

TAULA III

VIC	
Descriptiu	Prescriptiu
Esguera Política / Partits Polítics • Els polítics no toquen el tema per simple por de perdre les eleccions • Tots els partits municipals, dona la sensació que estan manats des de dalt i que no poden dir ni fer el que volen, sinó el que els seus respectius partits li deixen fer. • Alguns partits es van aprofitar de la ignorància dels ciutadans • L'entrada de la Plataforma m'ha sorprès • No hi ha una implicació política en els barris. • La Plataforma són els únics que donen resposta a zones de conflicte. • Els partits per por o per ambició de no perdre vots no parla d'immigració positivament. • Hi ha diferències d'actitud segons la ideologia. El PP té un discurs contra la immigració molt clar, el PSC no té un discurs o té un discurs molt ambigu, per simple por del seu electorat d'esquerra en els barris. • Els discurs que es pronuncii a favor dels immigrants queda etiquetat com que "ajuda als moros" • Els partits s'han amagat sobre aquest tema • Hi ha partits que tenen un discurs molt clar i que atrau a la ciutadania: "si guanyem nosaltres no patireu la immigració" • Els partits xenòfobs van als barris venen discurs de solució dels problemes, però no es cert. Envien mentides i creen estereotips (per exemple que els altres partits afavoreixen els immigrants) tan sols per guanyar vots. • Els partits el que volen és evitar problemes. I si veuen què parlar d'immigració pot crear problemes, doncs deixen de voler parlar-ne.	• Dret de vot com a única sortida • Un dels objectius dels partits polítics és fer entendre a la ciutadania la realitat de la immigració i que no tots els immigrants són delinqüents • Els partits hauríem de relacionar-se molt més amb les associacions i escoltar-les • Els partits haurien de relacionar-se més amb països d'origen, de buscar vies conjuntes de solució

Esfera de la societat / Ciutadania	• Hi ha moltes actituds racistes pel fet d'una falta de comunicació entre immigrants i ciutadans en els barris • L'únic que demana la ciutadania es control de la immigració i no el descontrol que hi ha ara. • Hi ha molta gent que s'està venent les vivendes per anar a viure a altra lloc amb menys immigrants • Hi ha molts problemes de convivència en els barris • No hem de culpar als ciutadans que votin partits contra immigració. Segurament tenen les seves raons. Hem de culpar als polítics que no resolen seus problemes de convivència. • Moltes persones ciutadans se senten simplement abandonades pels polítics • Es una realitat que la ciutadania vota als partits xenòfobs. • Preocupa que la ciutadania no pensi més enllà que els seus interessos immediats i que es deixi emportar amb ofertes de partits contra la immigració. • No són tants els catalans benestants qui té problemes de convivència, sinó els ciutadans procedents de la immigració interna, castellanoparlant. • Es un fet molt real que la immigració afecta la vida quotidiana dels ciutadans. En l'espai d'un més, tota la teva escala s'omple de marroquins amb problemes socials, què fas? • Dintre societat hi ha molta hipocresia • Falta convivència entre ciutadans i immigrants, • Falta educació en escola per aprendre la diversitat • S'estan formant guetos • Falta reciprocitat: que els immigrants diguin com veuen als ciutadans. • Existeix una clara discriminació social pel fet de ser immigrant per adquirir béns ciutadans (com hipoteques) • Fa poc un immigrant marroquí deia "parlo català, però encara em sento rebutjat, per què?"	• Falta que immigrants s'integrin dins de associacions de veïns • Ens hauriem de poder barrejar • S'hauria de difondre la idea que la immigració es un procés natural irreversible
Associac.	• Falta comunicació entre entitats • Falta diàleg amb profunditat • Sempre que un ciutadà, una associació defensa als immigrants està obligada a justificar-se davant de la ciutadania • La gent, a més, veu que si et dediques massa als immigrants estàs perdent el temps amb ells i no afavoreixes als problemes dels ciutadans. • Desorientació de les associacions sobretot ONG que no saben com enfrontar-se amb dilemes posats per immigrants i ciutadans.	• Ens hauriem de ajuntar totes per a pressionar més als polítics • Les associacions haurien de pressionar més als polítics • Haurien de treballar més en els barris i amb la ciutadania

Valors (democr.)	• Falta diàleg i comunicació entre religions. Totes les religions han de ser obertes i permissives • No hi ha una cultura democràtica	• S'han de crear ponts de diàlegs i treballar molt conjuntament immigrant i ciutadans • Donar dret de vot seria més democràtic i obligaria a canviar les actituds de la ciutadania
Estructura institucional	• Els partits tenen discursos però tenint en compte la majoria parlamentària del PP. Quan es perdi la majoria absoluta hi haurà un discurs més de propostes i no de defensa. • Hi ha una veritable explotació immobiliària que provoca concentració d'immigrants. • Hi ha una falta d'intergovernamentalitat per resoldre conflictes de convivència. Cada administració culpa a l'altra del conflicte o de falta de competència. • Hi ha massa estudis i informes, però poques actuacions • Existeixen molts estereotips que es creen per atacar la immigració, com per exemple que els immigrants estant afavorits per les institucions de serveis Socials, etc. • El fet que hi hagin delinqüents immigrants es deu sobretot per marginació i falta de treball i dificultats de tenir permís de treball (per exemple dificultats de reconèixer permís de conduir) • S'ha de treballar contra el paternalisme de les institucions que ajuden als immigrants però fomenten què no treballin ni facin esforços per sortir de les seves situacions de marginació. • Les institucions veuen als immigrants com a recurs. • S'hauria d'aplicar la Llei d'estrangeria • Denunciar grans immobiliàries i entitats financeres que discriminen • Com volem resoldre el tema de la immigració si encara no podem resoldre temes de "casa nostra"	

ANNEX 4: Balanç final dels actors socials

TAULA I

	A què es deu aquesta situació?	Com sortir d'aquesta situació
Barcelona	• Por a perdre govern a Ajuntaments, Autonomies, generals • S'han fet polítiques cap als immigrants i no cap als ciutadans. • Els ajuntaments que afavoreixin als immigrants, perden les eleccions. • Por a perdre autoritat. Això es molt trist però es la realitat. • Hipocresia dels discursos, que no diuen la veritat per por a perdre. • Falta honestetat • Els immigrants arribaran igualment, es un procés natural, no es pot lluitar contra aquests fet. • Els polítics no volen fer front a aquesta realitat • Falta implicació associacions immigrants en ciutadans • Por a perdre el poder. Els polítics no fan el que pensen realment sinó el que creuen què han de fer per no perdre el poder. • La política que es fa no parla mai de la veritat, per por a perdre el seu espai de poder. • No es fan discursos de lo que els polítics pensen, sinó el que creuen què volen escoltar els ciutadans. • Massa contradiccions: solament es reforça idea negativa de l'immigrant. • Els partits d'esquerra el tenen més dur ja que estan obligats a fer uns discursos que no els hi toca ideològicament parlant. • Es fa política sobre aspectes més primaris i senzills de la gent. No hi ha perspectiva crítica d'emancipació sinó el contrari, dir el que es creu que la gent vol escoltar. • Política basada en relació paterno-filial, de dependència mútua entre els polítics i els ciutadans. • Vivim en una estructura social on el poder de l'estat protegeix a un ciutadà-fill. Per tant, el poder sempre complau als seus fills, fent-li creure que satisfà les seves necessitats • Joc d'interessos massa potent com per fer canviar als polítics. • Por i falta de valentia per part dels polítics	• Donar instruments perquè els ciutadans s'emancipin ja del poder • Campanya social, sensibilització d'una forma seriosa i coordinada entre totes les entitats. • Incrementar els valors democràtics. • Arribar a tots els sectors de la societat (joves, professionals. • S'ha de buscar canviar la percepció que té la societat perquè els polítics canviïn la seva actitud.. No es de dalt cap a baix sinó el contrari. • Seria massa prepotent pensar que les associacions, ONG i sindicats tenen força per fer canviar discursos dels polítics. Els polítics canviaran quan la ciutadania ho demani. • Crear un clima d'opinió entre la ciutadania que faci moure fitxa als polítics. • S'ha de crear un discurs que sigui positiu • Reunir esforços entre tots els col·lectius • Canviar el discurs • Fomentar discursos nous amb la joventut
Premià de Mar	• Intransigència dels ciutadans que no volen sota cap manera l'edificació d'una mesquita. • La gent té por dels musulmans, sobretot després del 11-S. • Discurs dels mitjans que equiparen musulmans amb terroristes. • La gent té realment problemes de convivència amb immigrants en la seva vida quotidiana,	• Parlar amb claredat de les coses. • Crear més espais de trobada entre musulmans i ciutadans • La solució ha de venir de dalt. Quan els polítics i els mitjans de comunicació canvien els seus discursos, llavors els ciutadans ho faran. • La solució ha de venir de baix

	- per massificació i per cultura diferent • Por generalitzat al "moro" • Molts polítics pensen en la gent en termes de clients. Els que no voten queden d'entrada marginats d'aquesta lògica i solament compta l'immigrant en tant afecta la vida dels votants. • Hi ha una situació real de por. Per múltiples causes: por a allò que no coneix • No hi ha interrelació real entre ciutadans i immigrants • Des del punt de vista polític no es treballa la comunicació entre comunitats. • Haver cedit la pressió dels ciutadans i no haver construït la mesquita. Això engrandeix als ciutadans i els hi dona la raó. • Haver cedit en un dret que quan es vulgui tornar a fer, hi haurà el doble de pressió • S'ha aparcat el problema, però el problema de la mesquita continua. • Falta de coneixement • Competència econòmica en treball i en assistència de benestar.,	• Treure la por que té el ciutadà, i no fomentar-la. • Crear espais de connexió, relació entre col·lectius • Treballar i fer política a llarg o mig termini i no a curt termini. • Potenciar les semblances i no les diferències entre les comunitats, en el discurs polític i en els mitjans de comunicació que destaquen massa les diferències. • Potenciar comunicació entre immigrants i ciutadans. • Individualitzar els discursos sobre immigració i no generalitzar problemes conjunturals i puntuals.
Vic	• Una certa forma d'entendre la tasca de la política, no es fa política treballant amb les persones, sinó política d'escaparata, sense enfrontar-se directament amb els problemes. • Per què el polític no necessita l'immigrant per sortir elegit. • En general, qui té més problemes socials, a nivell polític no se'ls hi resolt gaires coses • Poca comunicació entre els ciutadans i els immigrants • Visió monocultural del món • No s'ha acceptat encara la realitat, social i políticament. • Falta d'obertura dels dos bàndols (immigrants i ciutadans) • Falta d'empatia • Falta d'acceptació de la realitat • Considerar la immigració com a un conflicte i no veure la part positiva d'enriquiment de cultura	• Cultura del diàleg • Em de ser realistes: la cosa es complicada, no es senzilla. • Conscienciar al ciutadans d'aquí que estem davant d'un fet irreversible, ens agradi o no. • Crear ponts de diàleg amb els ciutadans • Que els polítics no menteixin i que facin discursos positius i no alarmistes o negatius • Diàleg i educació • Actuar en escoles i comunitat de veïns • Ensenyar la cultura de la diversitat als ciutadans i als nens - el fet que existeixin diversitats de cultures i que les cultures no són culpables. • Potenciar que la gent d'aquí també va marxar fora en els anys 60 • Treball de les associacions amb la ciutadania. • Són els ciutadans mateixos els qui han de demanar als polítics que solucionin els problemes. • No podem confiar en els polítics, s'ha de començar des de la base. • La forma de sortir-ne es saber posar-nos en la pell dels altres i ensenyar això a la ciutadania • Fer polítiques d'apropament i de coneixement dels altres, crear espais de trobada.

ANNEX 5: Notícies relacionades amb la temàtica d'immigració en els informatius

DATES: 9 de MAIG a 23 de MAIG

(Agraïm la col·laboració del *Consell de l' Audiovisual de Catalunya* per la selecció dels temes, especialment a Mònica Gasol)

EMISSORES:

TV3

TAULA 1

Data	Títol de la notícia
09/05/03	Clos inicia la campanya dedicant especial atenció al fenomen de la immigració
09/05/03	Un immigrant oriental arribat a Tarifa serà sotmès a l'analítica per detectar si té símptomes de pneumònia
09/05/03	Un immigrant oriental arribat a Tarifa serà sotmès a l'analítica per detectar si té símptomes de pneumònia
11/05/03	Famílies d'Equador es retroben a l'aeroport del Prat
11/05/03	Maragall diu que CiU basa la seva ideologia en la "puresa de la sang"
12/05/03	Fernández Díaz considera una irresponsabilitat les declaracions de Maragall contra CiU
12/05/03	Mas recomana als socialistes que facin callar Pasqual Maragall
13/05/03	El Pla d'Integració dels alumnes estrangers afectarà a 100 escoles de Catalunya
13/05/03	ERC vol facilitar la integració dels immigrants
13/05/03	Mayol acusa Fernández Díaz de criminalitzar els col·lectius immigrants
13/05/03	Els treballadors de l'Europa de l'Est comencen a desplaçar als marroquins
14/05/03	Detinguts 11 joves a Terrassa i Sabadell per agressió racista contra uns magribins
14/05/03	Maragall veu Catalunya com el producte de la fusió entre els catalans de sempre i els immigrants
14/05/03	Duran i Lleida a Mataró condemna les paraules de Maragall
14/05/03	Dotze imams immigrants aprenen català
14/05/03	18 immigrants moren per asfíxia en un camió a Texas
15/05/03	Reportatge sobre la situació dels immigrants romanesos als carrers de Barcelona
15/05/03	L'Ajuntament de Barcelona imparteix cursos d'educació sexual per a immigrants
16/05/03	Desarticulada una banda romanesa de falsificació de targetes
16/05/03	Desarticulada una banda romanesa de falsificació de targetes
16/05/03	Joaquim Nadal matisa les paraules de Maragall
16/05/03	Saura demana a Piqué que retiri la propaganda xenòfoba del seu partit
16/05/03	Lluita pels vots dels estrangers de les Illes Balears
16/05/03	Desarticulada una banda romanesa de falsificació de targetes
16/05/03	El vot dels residents europeus es fonamental a alguns pobles de les comarques alacantines
18/05/03	Clos responsabilitza al PP de la situació dels quaters de Sant Andreu
18/05/03	La XI Festa de la Diversitat reivindica els drets polítics dels immigrants
19/05/03	Aznar anuncia una nova reforma de la Llei d'Estrangeria
19/05/03	Els marroquins residents a Barcelona condemnen els atemptats i l'integrisme islàmic
19/05/03	Aznar anuncia una nova reforma de la Llei d'Estrangeria
20/05/03	L'eurodiputat Sami Naïr, realitza unes xerrades sobre el dret dels immigrants a votar
20/05/03	Alliberats els dos presos relacionats amb Al-Qaida a Catalunya
20/05/03	Alliberats els dos presos relacionats amb Al-Qaida a Catalunya
20/05/03	Els ocupants de les casernes de Sant Andreu reclamen els equipaments que els van prometre
20/05/03	Els sindicats consideren demagògica la reforma de la Llei d'Estrangeria

20/05/03	CiU donarà suport a la nova llei d'estrangeria si donen a la Generalitat competències en immigració
20/05/03	Els ocupants de les casernes de Sant Andreu reclamen els equipaments que els van prometre
20/05/03	Els sindicats consideren demagògica la reforma de la Llei d'Estrangeria
20/05/03	El president d'Òmnium Cultural explica la història cultural de Catalunya als imams
22/05/03	Desmantellat un taller de confecció il·legal regentat per ciutadans xinesos a Badalona
22/05/03	Fernández Díaz demana a Clos que es pronunciï en les mesures per combatre la immigració il·legal
22/05/03	Desmantellat un taller de confecció il·legal regentat per ciutadans xinesos a Badalona
23/05/03	L'últim consell de ministres aprova noves normes al voltant de la nova reforma de la llei d'estrangeria

K3/33

TAULA II

Data	Títol de la notícia
10/05/03	Un immigrant oriental arribat a Tarifa serà sotmès a l'analítica per detectar si té símptomes de pneumònia
12/05/03	Mas recomana als socialistes que facin callar Pasqual Maragall
13/05/03	Maragall insisteix que la Catalunya actual es una fusió d'immigrants amb anteriors ciutadans
19/05/03	Aznar anuncia una nova reforma de la Llei d'Estrangeria
23/05/03	El PPC demana immigració legal i habitatges per als joves
23/05/03	El Consell de Ministres aprova la 3a reforma de la Llei d'Estrangeria

TVE a Catalunya

TAULA III

Data	Títol de la notícia
12/05/03	Mas compara Maragall amb Vidal Cuadras
12/05/03	Pujol es mostra ofès per les paraules de Maragall
12/05/03	Maragall diu que CiU basa la seva ideologia en la "puresa de la sang"
12/05/03	Mayol proposa al col·lectiu immigrant participació per decidir el futur de Barcelona
12/05/03	Mas recomana als socialistes que facin callar Pasqual Maragall
13/05/03	Mayol acusa Fernández Díaz de criminalitzar els col·lectius immigrants
13/05/03	Duran i Lleida reclama més competències a la Generalitat per regular la immigració
14/05/03	Duran demana a Maragall que es retiri com a candidat a la Generalitat
15/05/03	Mayol critica l'actitud xenòfoba de Fernández Díaz
18/05/03	Fernández Díaz reclama a Clos que cesi a Roser Veciana pel tema de les casernes de Sant Andreu
19/05/03	Carod-Rovira demana als immigrants residents a Catalunya que s'integrin més en la nostra cultura
21/05/03	Trias denuncia la situació dels immigrants a les casernes de Sant Andreu

TELE 5 : No s'identifica cap notícia relacionada amb la temàtica de la immigració durant aquest període

ANTENA 3

TAULA IV

Data	Títol de la notícia
14/05/03	Fernández Díaz ha explicat els seus projectes en temes d'immigració

BTV

TAULA V

Data	Títol de la notícia
10/05/03	Maragall diu que CiU basa la seva ideologia en la "puresa de la sang"
10/05/03	Duran i Lleida diu que les afirmacions de Maragall són irresponsables
11/05/03	Maragall diu que CiU basa la seva ideologia en la "puresa de la sang"
11/05/03	Mayol reclama el dret a vot pels immigrants
12/05/03	Maragall diu que CiU basa la seva ideologia en la "puresa de la sang"
12/05/03	Mas i Díaz critiquen les paraules de Maragall
12/05/03	Mas demana als socialistes que li posin un "morrió" a Maragall
13/05/03	Mayol acusa Fernández Díaz de criminalitzar els col·lectius immigrants
13/05/03	Maragall afirma que continuarà dient el que pensa
13/05/03	Duran i Lleida demana que qui estigui a la Generalitat miri més pels interessos dels immigrants
14/05/03	Duran demana a Maragall que es retiri com a candidat a la Generalitat
15/05/03	Piqué diu que es vol acabar amb la immigració il·legal
18/05/03	Clos diu que el problema dels quarters de Sant Andreu es d'Aznar
19/05/03	Trias critica Clos per la resposta davant del conflicte d'immigració
20/05/03	Trias compara Aznar amb Clos per la utilització de la Immigració en campanya